

Bästa läsare!

Denna Rapport är rekordstor, vilket medfört att jag lagt in ett 16-ark extra. Dock är numret inte rikt illustrerat beroende på att min "bud-get" sa till mig att jag i så fall fick välja mellan ytterligare 8 sidor, och ett 8-ark färg. Jag valde det senare.

När det gäller fotografier tar sig layoutaren friheten att vända bilderna horisontellt, så att fågeln pekar antingen åt höger eller åt vänster. Detta för att

skapa harmoni och trygghet; fågeln in mot mitten av tidningen – eller spänning; fågeln utåt.

På sidan 3 visar den utåtvända fågeln dock på en speciell sak: fortsättningen av Rapporten.

Diagrammet på sidan 10 är ett exempel på en figur som helst skulle återges i färg. Benämningarna "Mörk, Mellan, Ljus" tillhör väl inte mina tjugigaste insatser här i världen. :-)

Curt Johnsson

Fåglar i Uppland (FiU)

utges av Upplands Ornitologiska Förening och utkommer med fyra nummer per år. FiU:s främsta syften är att...

- publicera material om fåglar och fågellokaler i Uppland
- vara länk mellan UOF:s funktionärer och UOF:s övriga medlemmar
- vara debattforum för UOF:s medlemmar

Redaktör och ansvarig utgivare

Curt Johnsson
Nästuna, 740 20 Vänge
018-36 42 84
curt.johnsson@swipnet.se

Redaktionsmedlemmar

Bill Douhan	018-38 70 89
Fredrik Friberg	018-50 99 58
Jean-Paul Lösing	018-40 47 74
Mats Wærn	018-51 35 18
Petter Haldén	018-13 68 63
Pia Öberg	018-13 01 52
Tommy Gustafsson	018-50 24 93
Yngve Hareland	018-36 41 33

Prenumeration

(bibliotek, o. dyl.)
Se Medlemsavgift, nedan!

Upphovsrätt

© Fåglar i Uppland 2000,
samt resp. illustratör/fotograf

ISSN 0349-3911

Fyris-Tryck AB, Uppsala

Upplands Ornitologiska Förening (UOF)

är en ideell förening vars främsta syften är att...

- främja utforskandet och skyddet av Upplands fågelfauna
- väcka och underhålla intresset för fågelfaunan och fågelmiljön
- skapa kontakt mellan föreningens medlemmar

Styrelse

Ordförande	Jocce Ekström
Vice ordf.	Håkan Andersson
Sekreterare	Gunnar Ehrenroth
Kassör	Ulrik Lötberg
Program	Brita Tibell
PR	Lena Krogh
Fågelskydd	Mats Wærn
Ledamot	Kurt Källström

070-869 52 29

UOF:s tfn
070-869 52 29

Adress till UOF

Upplands Ornitologiska Förening
c/o Jocce Ekström 070-869 52 29
Oskar Arpis väg 28, 756 50 Uppsala

Medlemsavgift

Medlemskap UOF 2000 120 kr
Stöd-medlem (FiU ingår ej) 30 kr
Postgiro 22 87 04 - 3

Adressändring

Medlems-/Prenumerationsfrågor
Upplands Ornitologiska Förening
c/o Ulrik Lötberg 070-869 52 29
Ferlinsgatan 59, 754 28 Uppsala

Fågelskyddsgruppen (Fsg)

- verkar för skydd av betydelsefulla fågelområden
- genomför olika fågelinventeringar
- bidrar med med kunskap och ideer till myndigheter och organisationer

Ansvarig: Martin Amcoff, Jupitersvägen 5, 743 40 Storvreta. 018-31 44 81
Skogsfrågor: Alf Sevastik, Ulriksgatan 4 B, 742 34 Östhammar. 0173-101 29

Regionala rapportkommittén (Rrk)

- samlar in, registrerar och bedömer fågelobservationer från rapportområdet
- sammanställer en årsrapport för publicering i *Fåglar i Uppland* och i *Fågelåret* (SOF)
- tar initiativ till inventeringar och andra undersökningar om fåglarna i Uppland

Observationer av riksintresse skickas vidare till Sveriges Ornitologiska Förening (SOF)

Kontaktperson: Joakim Djerf, Forsmark 6800, 742 94 Östhammar, 0173-500 42

Rapportmottagare: Pekka Westin, Kulla, 740 82 Örsundsbro, 0171-46 30 39 och >joakim.djerf@abc.se<

Vinjetter: Bill Zetterström Layout: Curt Johnsson

Fågelrapport för Uppland 1999

Martin Amcoff, Joakim Djerf, Bill Douhan, Mats Edholm,
Seppo Haavisto, Owe Rosengren, Martin Tjernberg & Pekka Westin

"Några synnerligen tjänstvilliga hökugglor lyste upp höstmörkret, och den vid Kungsängen flyttade nästan in i husen!" © Ulrik Lötberg

Uppland begåvades med två nya arter 1999 – sumpvipa och isabellastenskvätta (den senare i Stockholms rapportområde). Därmed har 347 arter observerats i landskapet, förutsatt att obest. vadarsvala inkluderas. Bland övriga mer ovanliga fåglar kan nämnas natthäger (1), silkeshäger (1), ägretthäger (2), rödhuvad dykand (1), mindre skrikörn (2), tuvsnäppa (2), tereknsnäppa (1), vitvingad tärna (1), korttålar (1), större piplärka (4) och blåstjärt (1).

Till de positiva händelserna hörde ökande bestånd av svarthakedopping, snatterand, havsörn, skräntärna, gråspett och trädlärka. Negativa populations-trender konstaterades för bl.a. svärta, ängshök, orre, rapphöna, tobisgrissla, nattskär, skäggmes, rosenfink och ortolansparv.

Flera rovfågelarter och ugglor visade väldigt god häckningsresultat vilket sammanhänger med extremt god sorktillgång under vårvintern. Bland annat konstaterades 115 sparvuggle-, 290 kattuggle-, 140 slaguggle- och 8 lappuggle-revir.

Till de absolut största händelserna under året hörde lavinsträcket av bredstjärtad labb, vilket kulminerade 25/9 (totalt drygt 900), samt massuppträdandet (minst 25) av kungsfågelsångare på Örskär 10-11/10.

Nattsångarlyssningen gav följande resultat; rördrom (46 sj.), vaktel (59 sj.), småfläckig sumphöna (30 sj.), kornknarr (97 sj.), flodsångare (25 sj.), busksångare (3 sj.), kärrsångare (68 sj.) och trastsångare (18 sj.).

under seklet, i Stockholm blev årets *september* den varmaste någonsin! Månaden var länge extremt torr i landets södra hälft, men avslutades med en mycket regnig period. *Oktober* var regnig och mild med undantag av en torr och kylig period i mitten. *November* bjöd på extrem värme och bl.a. Uppsala satte värmerekord med +14,3° den 12. Månadens nederbördsmängd (9,9 mm) var för Uppsala en av de minsta sedan mätningarna började. *December* blev mycket blåsig med flera stormar och en av de nederbördsrikaste som är kända. Temperaturen blev dock normal.

Årsmedeltemperaturen var över den normala i hela landet med de största överskotten i södra Sverige på 1–1,5 grader. Större delen av landet fick mer nederbörd än normalt, dock ej Uppsala som uppvisade ett underskott på ca 40 mm. Sol-skenstiden var för Upplands del över normalvärdet. Vad gäller högsommardagar (dygn med max. temp. lägst 25°) tog Stockholm och Film hand om tätplatserna med 31 resp. 30!

Vädersammanfattningen baserar sig på SMHI:s publikation "Väder och Vatten Våderåret 1999".

Antal observerade exemplar

i Uppland före 1970	i Uppland 1970–1998	i Uppland, utom Stockholmsdelen 1999

Vitnåbbad islom *Gavia adamsii* [3; 59; 1]
Endast ett fynd har rapporterats, färre än normalt under 1990-talet: 1 juv. Björns...

Observationer 1999

Smålom *Gavia stellata*

Antalet fynd under *januari–februari* var som vanligt få: ett ex. Rönnskärs udde, Vaddö 1 och 3/1 (Jonas Karlsson) samt 1 ex. Ytterskär, Vaddö 10/1 (Lars Olsson).

Vårsträcket kom igång och redan 4/4 noterades så många som 10 ex. mot N Skatudden, Vaddö (Mats Edholm, Brita Tibell). Därefter rapporterades om *lite större antal sträckande*: 13 ex. mot N Ängskär, Hållnäs 10/4 samt 20 ex. mot N Skatudden 2/5 (Mats Edholm, Brita Tibell). Därtill sågs 40 ex. vid Örskär, Gräsö 8/5 (Jocce Ekström). Årets enda *inlandsfynd* gjordes också nu: 2 ex. mot öster Gottsunda, Uppsala 30/4 (Lars Lundstedt).

Från *häckningstid* finns tre fynd från Gräsö skärgård 10/6: 1 ex. Fluttuskären, 3 ex. mot N

Gräsjälskullrorna samt 1 ex. S Svensbergen (Martin Amcoff, Björn Svensson). Inga tecken finns på häckning i området och det rör sig troligen om icke häckande individer som översomrar. I övrigt finns två fynd från *andra halvan av juli*: 5 ex. mot SO Ängskär den 18:e och 1 ex. mot S Skatudden den 24:e (Mats Edholm, Brita Tibell).

Höststräcket inleddes på allvar i början av september och från perioden 18/9–2/10 finns flera rapporter om *större antal* (>20 ex.): vid Örskär 30 ex. 18/9 (Mats Wærn m.fl.), minst 45 ex. mot SO 21/9 (Mats Edholm m.fl.), 40 ex. 25/9 och 35 ex. 2/10 (Mats Wærn m.fl.), därtill 24 ex. mot SO Björn 19/9 (Martin Tjernberg m.fl.), 41 ex. mot S Rönnskärs udde 22/9 (Martin Amcoff, Kristoffer Stighäll) och 57 ex. mot S Skatudden 25/9 (Mats Edholm, Brita Tibell). Sträcket pågick under hela oktober och långt in i november, så sent som 20/11 rapporterats 18 ex. mot S Skatudden (Lars Lundstedt). Därefter var det dock i stort sett slut och under *december* sågs endast 3 ex. Rönnskärs udde den 11:e (Bill Douhan) och 1 ex. Ytterskär den 27:e (Lars Olsson).

Storlom *Gavia arctica*

I början av *januari* iaktogs ett ex. Biotestsjön, Forsmark 6/1 (Lars Lundstedt, Kristoffer Stighäll), 1 ex. Sennebyhaken, Vaddö 9/1 (Åke Berg) samt 1 ex. Ytterskär 10/1 (Lars Olsson). *Vårsträcket* passerade nästan obemärkt med endast rapporter om *lite högre dagssummor* från Skatudden: 61 ex. mot N 25/4 (Björn Lundgren, Bo Johnsson) och 71 ex. mot N 2/5 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Par eller spelande ex. under *häckningstid* har rapporterats från 39 *troliga eller möjliga häckningslokaler*, därav två i Mälaren, en i Dalälven och en vid kusten (Häverö). Det är färre lokaler än 1998 (55), men i nivå med andra år under 1990-talet. *Häckningar* har rapporterats från sex sjöar, också klart färre än året innan (16): 1 par på/vid bo Hosjön, Knutby 22/5 (Bill Douhan) och 2 juv. 1/8 (Thomas Johansson), 1 par + 1 pull. Storträsket, Frötuna 28/6 (Joakim Ekman), 1 par + 2 pull. Erken 28–29/6 (Karl-Olov Johansson, Bill Douhan), 1 par + 1 pull. Ålkistsjön, Länna 16/7, 1 par + 1 pull. Bredsjön, Roslags-Bro 27/7 (Bill Douhan) samt 1 par + 2 (senare 1) pull. Stennässjön, Järlåsa i juli (Bo Petersohn). De många rapporterade häckningarna 1998 berodde mycket på bättre eftersökning än normalt.

Enda dagssumman under *hösten* värd att nämna är 97 ex. mot S Rönnskärs udde 6/10 (Yngve

Hareland). Inga fynd rapporterades från *december*.

Små-/Storlom *Gavia stellata/arctica*

Höga sträcksummor: 152 ex. (inkl. 7 små- och 10 storlommar) mot S Rönnskärs udde 25/9 (Bill Douhan), 135 ex. (inkl. 57+20) mot S Skatudden 25/9 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 216 ex. (inkl. 12+97) mot S Rönnskärs udde 6/10 (Yngve Hareland). Därtill 38 ex. (inkl. 10+2) mot S Rönnskärs udde så sent som 20/11 (Bill Douhan).

Svartnåbbad islom* *Gavia immer* [1; 13; 2]
En juv. passerade Skatudden 21/9 (Ulf Karlsson) och 1 ad. mot öster Billudden 9/10 (Rickard Fredriksson, Lena Berg).

Vitnåbbad islom* *Gavia adamsii* [3; 59; 1]
Endast ett fynd har rapporterats, färre än normalt under 1990-talet: 1 juv. Björns skärgård, Hållnäs 25/9 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

Obest. islom *Gavia immer/adamsii*

Två islommar av obestämd art har också rapporterats: 1 ex. mot SO Örskär 12/9 (Fredrik Friberg m.fl.) och 1 ex. mot O Björn 25/9 (Martin Tjernberg). Endast fem islommar totalt är några färre än närmast föregående år.

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Årets enda *vinterfynd* (1 ex.) sågs tillfälligt i Fyrisån (vid Fyrisvall), Uppsala 27/2 (Mats W Pettersson).

Under *våren* observerades arten på två lokaler: 2 ex. Vendelsjön 14/4 (Thomas Pless) och 1 ex. 24–25/4 (Ulf & Monica Wigholm m.fl.) samt 1 ex. Hjälsaviken 24/4 (Martin Tjernberg). Därefter finns ingen rapporterad, vare sig från *häckningstid*, *övriga sommaren* eller *hösten* vilket är rekorddåligt.

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Observationerna under *januari–februari* är få men nästan årliga: Ett ex. Biotestsjön 6/1 (Kristoffer Stighäll) och 1 ex. Rönnskärs udde 23/1 (Bill Douhan).

Från *häckningstid* har några få kolonier *innehållande mer än tio häckande par* rapporterats: 12 bon Erken (vid N. Malma) 28/4 (Bill Douhan), cirka 32 par Hjälsaviken 3/5 (Pekka Westin), 15 par på/vid bo Skedviken (Uggelnäs), Fasterna 21/5 (Bill Douhan), 12 bon Ängsö, Länna 26/5 (Joakim & Gabriel Ekman) och 15 bon

Hargsviken, Harg 29/5 (Björn Lundgren m.fl.). *Häckningsresultatet* blev dock uselt i Skedviken där 48 ad., men bara 2 juv., inräknades vid Uggelnäs 16/7. Under *våren*, då vattenståndet var högt, hade 15 par placerat sina bon i "den blå bården" innanför vassen och misslyckades med häckningen då vattnet sjönk och bona blev ligande på land (Bill Douhan). Dåligt häckningsresultat rapporteras också från Limmaren, Frötuna där 46 ad. och bara 4 juv. sågs 8/8 (Magnus Bladlund).

Några *stora ansamlingar* från *sensommaren och hösten*: cirka 120 ex. (en flock) Fågelsundet/Björn 12 och 14/8 (Joakim Djerf m.fl.), 185 ex. Skedviken 22/10 och 158 ex. Limmaren 29/10 (Bill Douhan). Så sent som den sista dagen i november sågs 6 ex. i Norrtäljeviken (Karl-Olov Johansson) och 5 ex. Tursboviken, Holm (Pekka Westin), men från *december* rapporterats endast 1 ex. Rönnskärs udde 11 och 19/12 (Bill Douhan, Jonas Karlsson) och 1 ex. Skaten, Vaddö 27/12 (Joakim & Gabriel Ekman).

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Från *januari* finns ett fynd: Ett ex. vid Biotestsjön 4 och 6/1 (Weine Erlandsson m.fl.). *Vårsträcket* passerade som vanligt nästan obemärkt och rastande individer var få: 3 ex. Ängskärsklubben, Hållnäs 24/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1 ex. Skatudden 1/5 (Raoul Wexius, Jan Ryding), 1 ex. Fluttuskären, Gräsö 4/5 (Martin Amcoff), 4 ex. centrala Ekoln (Mälaren) 17/5 (Martin Tjernberg) samt 3 ad. Klövstenarna, Björns skärgård 23/5 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Från perioden 10/4–8/8 visar följande iakttagelser på *häckning*: Vendelsjön – som mest 5 ex. 17/4–26/6, därav 1 par på bo 9 och 12/5 (Anders Arnell m.fl.); Erken – 2 par 23/4–25/7, därav 1 par + 2 juv. 25/7 (Magnus Bladlund, Peter Carlsson); Lillbyasjön, Film – som mest 2 par 24/4–24/5, därav 1 par på bo 18/5 (Martin Amcoff); Kärven, Almunge – 1 par 1 och 15/5 samt 1 ad. med fisk i näbben 1/8 samt Klardammen, Dannemora – 3 par med 3, 2 resp. 3 pull. 15/7 (Mats Edholm). Särskilt intressant är de tre häckande paren i Klardammen, varifrån inga indikationer på häckning rapporterats tidigare men där fåglar dock hörts.

Därtill finns *iakttagelser från mer eller mindre troliga häckningslokaler under häckningstid*: 1 ex. Husbydamarna, Lena 24/4 (Fredrik Friberg), 1 ex. Trehörningen, Edsbro 24/4, 1 sp. par Vängsjön 24/4 och 2 ad. 8/8, 1 par Skedviken, Fasterna 25/4 (Bill Douhan), 1 ex. hörs

Långsjön, Björklinge 27/4 (Thomas Pless), 3 ex. Fladen, Almunge 15/5 (Kjell-Arne Larsson), 1 ex. Hjälsstäviken 17/5 (Thomas Johansson m.fl.) och 1 sp. ex. i havsvik vid Hensvik, Häverö i skiftet maj-juni (Tony Mattsson).

Efter en udda observation av en ad. Norrtäljeviken, Norrtälje 16/7 (Helge Röttorp) finns observationer från höststräcket från 28/8 och fram till slutet av november. Samtliga *höstfynd* är från kusten: Billudden, Älvkarleby – 9 sträckande + 1 rastande 25/9 (Seppo Haavisto m.fl.); Björn – minst 22 ex. 2/9–31/10, som mest 11 ex. 26/9 (Seppo Haavisto m.fl.); Örsjär – minst 22 ex. 28/8–9/10, som mest 4 ex. 24/9 och 2/10 (Magnus Rignell m.fl.); Forsmark – 1 ex. 21/11 (Mats Westberg); Örsten, Singö – 2 ex. 17/10 (Joakim & Gabriel Ekman); Skatudden – 23 ex. 14/9–27/10, som mest 2 ex. vid flera tillfällen (Mats Edholm m.fl.); Rönnskärs udde – 23 ex. 11/9–21/11, som mest 5 ex. mot S 25/9 (Bill Douhan m.fl.); Arholma – 1 ex. 31/10 (Bill Douhan) samt Svenska Högarna – 9 ex. 3–16/10, som mest 3 ex. mot S 5/10 (Kristoffer Stighäll m.fl.). Årets sista gråhakedopping rapporteras från Örsjär-sund 26/11 (Magnus Rignell m.fl.).

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Den 10/4 observerades årets första svarthakedoppingar på tre väl spridda lokaler; Ängskär (Hållnäs), Ekebydamarna (Uppsala) samt vilt-

vattnet vid Skogstorp (Roslags-Bro). De häckande paren anlände därefter i rask takt till häckningslokalerna medan antalet *fynd på rastlokaler* som vanligt var få: 2 ex. Rönnskärs udde 24/4 (Jonas Karlsson m.fl.), 5 ex. Örsjär 24/4 (Peder Wærn m.fl.), 1 ex. Skedviken 2/5 (Helge Röttorp) och 1 ex. Klyndrorna, Gräsö 4/5 (Martin Amcoff).

Rapporterade fynd från *säkra/troliga/möjliga häcklokaler under häckningstid* var glädjande många (maxantal inom parentes): Långsand, Älvkarleby (2 ex.); Ängskär (2 häckande par); dammen vid Elinge, Österlövsta (som mest 6 par – 1 ex. på bo 30/5); Digelskäret, Gräsö (1 par); viltvatten i Harg (8 häckande par); viltvatten vid Kartan, Östervåla (1 par); södra Vendelsjön (som mest 1 par); damm vid Körlinge, Rasbokil (2 revir); Vaksaladammen (som mest 1 par); Ekebydamarna (som mest 1 par); viltvatten vid Stensunda, Ekeby (1 ad.); Nybydamarna, Uppsala (som mest 2 par); Övre Föret, Uppsala (1 par); viltvatten S Eda, Lagga (4 ad. + 4 juv.); Fladen, Almunge (1 sp. par + 1 ex.); Andsjön, Faringe (≥2 par); viltvatten vid Stora Karinbol, Husby-Långhundra (1 par); Hargsviken (1 par); Blåkaren, Häverö (3 ex.); Slamdammarna, Edebo (1 par); Lillsjön, Grisslehamn (1 ex.); sötvattendamm Grisslehamn (2 revir); Rösjön, Söderby-Karl/Väddö (3 par); viltvatten N Nysättra, Vätö (5 ex.); Kvilundasjön, Roslags-Bro (1 ex.); vilt-

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

"Mycket talar för att arten fortsätter att öka så sakteliga..."

© Ulf Florman

vatten vid Värnberg (4 par/4 ad. + 2 juv. 2/8); viltvatten vid Skogstorp, Roslags-Bro (7 par/5 ad. + 0 pull. 18/6); viltvatten vid Fyrken, Estuna (1 par på bo); Mörtsjön (Ösbyholm), Frötuna (6 par + 1 ex.); Månsjön, Frötuna (3 par); viltvatten vid Bergby, Malsta (2 par); viltvatten NO Sundsta, Husby-Sjuhundra (2 par); viltvatten 2 km SSO Ö. Ledinge, Skederid (1 par); Kundbysjön, Rimbo (1 ex.); Dalkarlskäret, Dalby (1 ex.); Oxsjön, Österunda (2 ad.); damm ca 500 m SO Eningsböle, Gryta (1 par lyckad häckning) samt Hjälsstäviken (2 par).

Dessa fakta och erfarenheter från tidigare år motsvarar drygt 70 häckande par, vilket kan jämföras med cirka 55 par utifrån samma beräkningsförfarande för 1998. Eftersom ingen regelrätt inventering har genomförts saknas rapporter från flera av häckningslokalerna 1998. Mycket talar för att arten fortsätter att öka så sakteliga och att den nedåtgående trenden kanske är bruten. Konstgjorda vattensamlingar har fortfarande de flesta paren, men ytterligare några sjöar som tidigare har hyst arten hade nu åter revirhävande par.

Från början av augusti och under *hösten* rapporterades rastande individer från kusten: 3 ex. Klyndrorna 4/8 (Björn Svensson m.fl.); cirka 15 ex. Björn 14/8–26/9, som mest 5 ex. 3/9 (Joakim Djerf m.fl.); 4 ex. Skatudden 18/8–10/10, som mest 2 ex. 10/10 (Mats Edholm); 1 ex. Rönnskärs udde 25/8 och 5–6/11 (Jonas Karlsson m.fl.); 5 ex. Örsjär 19–26/9 samt vardera 1 ex. mot S Svenska Högarna 3 och 8/10 (Kristoffer Stighäll m.fl.). Enda *höstfyndet från inlandet* var 1 ex. Hjälsstäviken 17/8 (Lars Lundstedt).

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Under *januari-februari* sågs storskarvar på flera lokaler längs kusten, som mest 25 ex. Biotestsjön 6/1 och 11 ex. Sennebyhaken 22/1 (Kristoffer Stighäll m.fl.).

Vårsträcket kom igång i början av mars och från perioden 20/3–10/4 rapporterades följande *relativt höga sträcksummor*, samtliga mot N förbi Rönnskärs udde: 179 ex. 20/3, 190 ex. 21/3, 106 ex. 27/3, 180 ex. 28/3, 132 ex. 30/3, 100 ex. 3/4, 123 ex. 5/4 och 113 ex. 10/4 (Bill Douhan, Jonas Karlsson, Lars Olsson). Minst 500 ex. inräknades vid Fågelsundet 21/3 (Joakim & Elisabeth Djerf). Från och med slutet av mars iaktogs många i *inlandet*, inte bara rastande i olika sjöar utan även på sträck. Vanligtvis sågs bara några få ex. och som mest noterades 27 ex. mot N Hjälsstäviken

26/4 (Pekka Westin).

Redan i april besatte skarvarna häckplatserna i Mälaren: minst 26 bon Stenholmen, Gorran 5/5 (Pekka Westin), 5–10 trädhäckande par Flisa tall, N. Björkfjärden 11/5, 120 trädhäckande par Oxstensögonen (norra) 30/5 samt 1 ruvande i tall Biskopsstenarna, Enköpings-Näs 11/5 (Gillis Aronsson). Från kusten i norr rapporteras häckningar från de tre tidigare kända kolonierna, men hur många par som skred till häckning är okänt. Kolonierna hade uppenbarligen varit utsatta för någon form av störning (mänsklig?) då det vid ett besök 14/6 hittades mängder av döda ungar. Samtliga häckningar var dock inte ödelagda, cirka 150 resp. 20 överlevande ungar fanns (Lars Gustavsson). I övrigt finns inga rapporter från andra tidigare kända kolonier. Det råder således stor osäkerhet kring hur många par som häckade detta år.

Under *juni-juli* sågs få i inlandet medan *större ansamlingar* rapporterades från kusten, bl.a. 650 ex. Skottbådorna, Gräsö 22/6 och 500 ex. Kilskär, Hållnäs 17/7 (Martin Amcoff). Många hade säkerligen lokalt/regionalt ursprung, men sannolikt fanns här också mer avlägsna individer. En rapport som visar på möjligt inflöde från söder är 335 ex. mot N Skatudden 29/7 (Mats Edholm). I början av *augusti* hade antalet ökat ytterligare vid kusten i norr och 4/8 inräknades 1 200 vid Skottbådorna (Martin Amcoff, Björn Svensson). De riktigt stora mängderna fanns dock vid Björn med 4 500 ex. 7/8 och den 14/8 var fortfarande 3 500 ex. kvar, men nästa rapport berättar om "bara" 1 050 ex. 2/9 (Ulrik Lötberg m.fl.). Sannolikt hade många då dragit söderut, utanför Singö noterades 700 ex. 25/8 (Rune & Joakim Johansson).

Från *mitten av augusti–mitten av september* registrerades några *relativt höga summor* förbiflygande, samtliga från Rönnskärs udde: cirka 150 ex. mot S och cirka 150 ex. mot N 14/8, 190 ex. mot S 20/8, 419 ex. mot S och 40 ex. mot N 22/8, 153 ex. mot N och 47 ex. mot S 25/8, 182 ex. mot S 11/9 och 154 ex. mot S 12/9 (Jonas Karlsson m.fl.). Fram till slutet av september rapporteras också *fynd från inlandet*, men som mest några 10-tal ex., vilket pekar på att flertalet skarvar som tidigare hade funnits vid Björn troligen hade följt kusten söderut istället för att flyga in över land.

Många rapporter om *relativt stora ansamlingar* finns också från *oktober*, som mest 500 ex. Björn 31/10 (Sebastian Sundberg m.fl.), cirka 250 ex.

Enskären, Singö 1/10 (Rune Johansson), som mest 155 ex. Svenska Högarna 3/10 (Bill Douhan) samt cirka 250 ex. Hjälsstaviken 1/10 (Martin Tjernberg). Inlandsfynden var få denna månad.

Den 20/11 fanns ännu cirka 200 ex. kvar vid Fågelsundet (Joakim & Elisabeth Djerf), men decemberfynden var bara ett tiotal. Som mest sågs 40 ex. Biotestsjön 5/12 (Bill Douhan) och 30 ex. mot S Rönnskärs udde 31/12 (Kristoffer Stighäll m.fl.).

Rördrom *Botaurus stellaris*

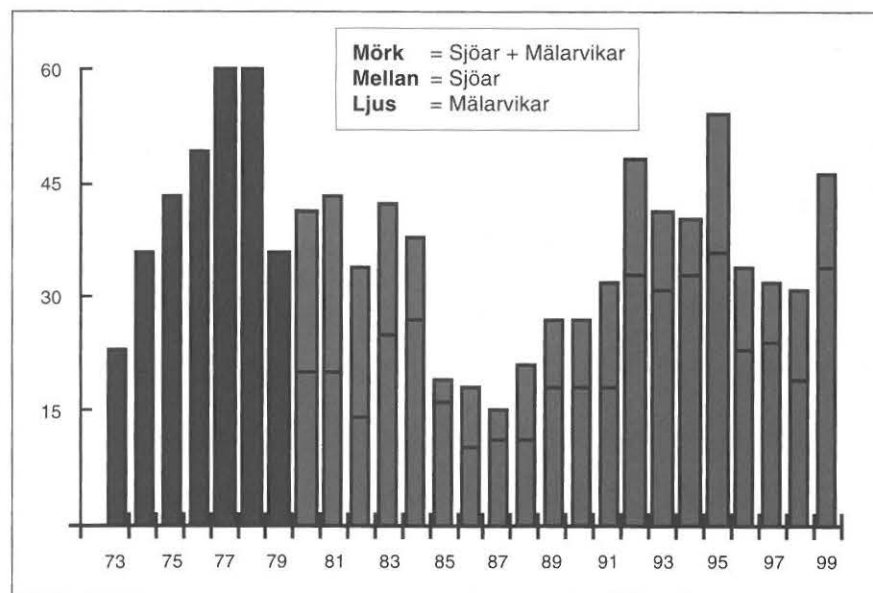
Vårens första rördrom flög över Hjälsstaviken 28/3 (Niklas Lindberg m.fl.) och den första tutade på samma lokal 2/4 (Martin Tjernberg). Fler drommar anlände och utöver att antalet ökade i Hjälsstaviken noterades hanar på nya lokaler efterhand som våren fortskred. Den sista för säsongen hördes 4/7, också den vid Hjälsstaviken (Yngve Hareland), och fram till då hade minst 46–47 registrerats. Detta är en rejäl ökning från fjolårets 31 tutande hanar (se även Figur 1).

Flest tutande hanar hade, som vanligt, Tämna- ren med rekordmånga tolv exemplar (Lars Gustavsson m.fl.), en fördubbling jämfört med föregående år. Näst flest hade Hjälsstaviken med som mest åtta hanar (Pekka Westin m.fl.), också re-

kord och en fördubbling. I övrigt hade bara fyra lokaler fler än en tutande hane: 2–3 ex. Vendelsjön (Thomas Pless m.fl.), som mest 2 ex. Hosjön (Mats Edholm), som mest 2 ex. Skedviken (Helge Röttorp) samt 2 ex. Dalbyviken (Pekka Westin m.fl.).

I övrigt rapporteras en tutande från 21 lokaler. Bara två av dessa är Mälardalen – Lårstaviken (Gryta) och Bälsundaviken (Övergran/Hjälsta) – och resterande var således andra sjöar: Kyrksjön (Tegelsmora), Älgsjön (Film/Valö), Bruksdammen (Forsmark), Filmsjön och Gruvsjön – räknas här som samma individ, Dannemorasjön, Vissjön (Läby), Vällnoren (Knutby/Bladåker), Kornan (Fasterna), Björkarn och Kundbysjön – räknas här som samma individ (Rimbo), Brosjön (Roslags-Bro), Ösmaren (Roslags-Bro), Bottenfjärden–Kvilundsjön–Värnbergssjön – räknas här som 2 individer (Roslags-Bro), Väsby- bysjön (Länna), Strandsjön (Järlåsa) och Dyarna (Enköping).

Tämna- ren och Hjälsstaviken hyste drygt 40% av drommarna 1999 och står också för merparten av ökningen från 1998. Bortsett från Hjälsstaviken var förekomsten i andra Mälardalen mycket svag, bara fyra hanar på tre lokaler. Gissningsvis fanns det fler, men de har inte eftersökts/rapporterats.

Figur 1. Antalet rapporterade rördrommar *Botaurus stellaris* i Upplands rapportområde 1973–1999.

Vid flera tillfällen i juni–juli sågs flygande rördrommar över Hjälsstavikens vassar (Martin Tjernberg m.fl.) och även vid Vendelsjön (Owe Rosengren) och Tämna- ren (Thomas Johansson), vilket indikerar åtminstone häckningsförsök.

Natthäger* *Nycticorax nycticorax* [0; 1; 1]

En fjolårsfågel upptäcktes vid Övre Föret på morgonen 23/5 (Pia Öberg). Den sågs sedan av ett flertal tillskyndande fågelskådare under de två därpå följande kvällarna, men därefter saknas rapporter. Landskapets första fynd var en gammal fågel som sågs i Röders skärgård, Blidö 4–5/7 1992.

Silkeshäger* *Egretta garzetta* [0; 3; 1]

För tredje året i följd sågs silkeshäger vid Ledskär, en adult fågel 7 & 18/7 (Bengt-Olov & Görel Stolt resp. Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.). Kan det möjligen vara samma individ som återkommer? Fjärde fyndet i landskapet.

Ägretthäger* *Egretta garzetta* [1; 12; 2]

Ett exemplar i sommardräkt sågs lämna från Storån och flyga österut vid Mälsta, Husby-Lång- hundra 29/4 (Bill Douhan) och en individ uppehöll sig vid Hamra, Tämna- ren 10–12/9 (Lars Gustavsson m.fl.). Senast arten sågs i rapportom- rådet var 1997 och dessförinnan 1991. Under 1990-talet sågs fem individer i landskapet, att jämföra med åtta under 1980-talet.

Gråhäger *Ardea cinerea*

Endast ett fåtal fynd från januari–februari: som mest 5 ex. Biotestsjön 1/1–22/2 (Martin Amcoff m.fl.), 1 ex. Lillgrundet, Ekoln 1/1 (Henrik Berg), 1 ex. Skedviken 2/1 (Bill Douhan), 1 ex. mot NO Stavby 21/1 (Mats Edholm) och som mest 2 ex. Hjälsstaviken 5–25/1 (Martin Tjernberg m.fl.). I april anlände hägrarna från söder och ett par större ansamlingar kan nämnas: 30 ex. S Vida gård, Harbo 1/4 och 35 ex. Aspnäs, Tämna- ren 25/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Häckningsförekomster: minst 7 bebodda bon (i blandkoloni med skarvar) Oxstensögonen, Arnö 30/5 (Gillis Aronsson), 1 häckande par Notboha- ret, Tämna- ren (Stefan von Euler), 20 ex. i bon Grönö, Österlövsta 3/4 (Ulrik Lötberg, Pernilla Widlund), 1–2 häckande par Stennässjön, Järlåsa 20/5 (Bo Petersohn), minst 5 bon Sandikafjär- den, Harg 23/5 (Wilhelm Dietrichson), 3–4 häck- ande par Aspnäs 5/6, 1 bo med 3 pull. Bjurvalla,

V Östervåla 20/6 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), 12 använda bon Kvilunda, Roslags-Bro 25/7, 23 använda bon Säby, Skedviken 25/7, 17 använda bon Lötaholmen (Infjärden), Rådmansö 26/7, 3 använda bon Fridhem, Vaddö 27/7, 4 använ- da bon Rangarnö, Vaddö 27/7 samt 4 använ- da bon S Fälla, Rö 14/8 (Bill Douhan). Uppgifter saknas från flera tidigare kända kolonier och det är därför omöjligt att säga hur många par som häckade. År 2000 har vi häger (och rördrom) som inventeringsarter vilket skall förhoppnings- vis ge oss bättre kunskap om artens status i land- skapet.

Större ansamlingar under hösten har rapporte- rats, bl.a. 70 ex. Hjälsstaviken 14/9 (Pekka Westin m.fl.) och många hägrar var kvar långt in i no- vember. Den 5:e fanns fortfarande 50 ex. vid Hjälsstaviken (Pekka Westin) och rekordmånga 160 ex. inräknades vid Skedviken så sent som den 26:e (Helge Röttorp). Från december finns dock bara ett fåtal fynd: 1 juv. Åfors, Östuna 4/12 (Bill Douhan), som mest 5 ex. Biotestsjön 5–30/12 (Joakim Ekman m.fl.), 1 ex. överflygan- de Danmarks k:a 5/12, 1 ex. Hjälsstaviken 21/12 (Pekka Westin), 1 ex. Skedviken 26/12 (Bill Douhan), 1 ex. Skoby, Alunda 26/12 (Mats Ed- holm, Brita Tibell) samt 1 ex. Östervåla renings- verk hela månaden (Lars Gustavsson m.fl.).

Svart & vit stork *Ciconia nigra & ciconia*

Åter igen ett år utan någon rapporterad stork. Från åren 1996–99 finns bara en iakttagelse i rapportområdet, en vit stork 1997.

Knölsvan *Cygnus olor*

I och kring Biotestsjön övervintrade som vanligt många under januari–februari och den största rapporterade ansamlingen var cirka 100 ex. 13/2 (Joakim Djerf m.fl.). Med våren anlände fler knölsvanar och i Tämna- ren noterades 50 ex. 25/4 (Ulrik Lötberg m.fl.) och i Hjälsstaviken cirka 40 ex. 30/4 (Martin Tjernberg). Ledskär hyste som mest 125 ex. 16/5 (Pekka Westin m.fl.). Häck- ningar ska normalt inte rapporteras, men en in- ventering i Björns skärgård gav 14 häckande par som resultat. Bara tre par fick dock ungar på vingarna (Ulrik Lötberg m.fl.). I Hjälsstaviken re- gistrerades nio revir 3/5 (Pekka Westin) och 20/7 sågs här ett par åtföljda av hela tio ungar (Martin Tjernberg).

Under augusti rastade många knölsvanar i Björns skärgård, som mest minst 227 ex. den 7:e (Ulrik Lötberg m.fl.). Från september–november

rapporterades några *större ansamlingar* från Ledskär, som mest 142 ex. 18/9 (Mats Westberg), och minst 100 ex. var kvar så sent som 16/11 (P-A Edin). I övrigt kan nämnas 106 ex. Hjälstaviken 9/10 (Mats Westberg) och från *december* 70 ex. Kallrigafjärden den 3:e (Joakim & Rune Johansson).

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Från *våren* föreligger fynd från tio lokaler, fler än normalt: 2 ad. Hjälstaviken 23–28/3 (Pekka Westin m.fl.), som mest 2 ad. Vendelsjön 28/3–9/4 (Andreas Blom m.fl.) och 1 ex. 1/5 (Rickard Fredriksson m.fl.), som mest 3 ad. + 2 juv. Ledskär/Karlholmsområdet 1–11/4 (Joakim Djerf m.fl.), 1 subad. Stamsjön med omgivning, Alunda 2 och 5/4, 1 ad. mot NO Åby, Stavby 5/4 (Mats Edholm), 2 ad. + 4 juv. Vida gård, Harbo 9/4 (Niklas Lindberg m.fl.), 1 ad. Kvilundasjön, Roslags-Bro 11/4 (Kristoffer Stighäll), 1–2 ex. Lövstaslättan 19–25/4 (Lars Lundstedt m.fl.), 1 ex. Sjöbo, Tämnanen 20–30/4 (Lars Gustavsson) samt 1 juv. Finsta gårde, Skederid 26/4 (Bill Douhan).

Efter två år utan *höstfynd* föreligger nu fyra: 5 ad. + 2 juv. Hjälstaviken 7–9/11 (Stig Holmstedt m.fl.), 1 ad. mot S Skatudden 11/11 (Raoul Wexius, Richard Stensman), 1 ex. Sundbromark, N Uppsala 14/11 (Jocce Ekström) och 1 ex. mot S Börje k:a 24/11 (Lars Lundstedt).

Totalt 15 fynd (minst 33 ex.) indikerar en fortsatt ökning. Trenden har varit uppåtgående under hela 1990-talet.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Sångsvan fanns flerstädes under *januari–februari*, flest på Finsta gårde (oskördad säd) där en *större ansamling* uppehöll sig sedan december. Som mest inräknades 60 ex. 1/1 (Jonas Karlsson) och 70 ex. 3/2 (Bill Douhan). I *början av mars* ökade antalet och 111 ex. näringssökte på samma åker 7/3 (Kristoffer Stighäll). *Större ansamlingar* (≥ 100 ex.) under *april*: Vendelsjön 1–5/4, som mest 200 ex. den 5:e (Thomas Pless); Ledskär 30/3–5/4, som mest 200 ex. den 5:e (Mats Westberg); Gräsbo, 6 km SV Östervåla 31/3–4/4, som mest 150 ex. 1–4/4 (Ulrik Lötberg m.fl.); Vida gård, Harbo – 150 ex. 9/4 (Lars Gustavsson m.fl.); Stamsjön 2–4/4, som mest 162 ex. den 4:e (Mats Edholm m.fl.); Storån, Östuna – 109 ex. 5/4 (Sebastian Sundberg) samt Lagga – 100 ex. 20/4 (Åke Berg). Inte en enda större ansamling har rapporterats från Dalälven!

Normalt sker mot slutet av april avflyttning till häckplatser i norr och nordost. Dock fanns *förhållandevis stora antal* kvar på ett par lokaler *långt in i maj*: 150 ex. Sjölanda, Tämnanen 15–16/5 (Gunnar Ehrenroth m.fl.) och 90 ex. Vendelsjön 24/5 (Christer Fliesberg). Dessa anmärkningsvärt stora flockar vid denna tid består sannolikt av yngre fåglar som ännu ej har börjat häcka. Den 6/6 fanns fortfarande 42 ex. kvar vid Vendelsjön (Christer Fliesberg), men också 40 ex. vid Ledskär 12/6 (Martin Amcoff, Björn Svensson).

Säkerställd häckning konstaterades med vardera ett par på 35 lokaler (en mer än 1998), därav 23 i Norrtälje kommun. Flertalet häckningslokaler är kända sedan tidigare, men nya har tillkommit; Hjälstaviken (revirhävande par 1998) och Husby dammar. Därtill har par observerats på ytterligare sju tänkbara häckningslokaler under häckningstid.

Häckningsresultat har rapporterats för 23 av paren, men angivet resultat är inte detsamma som antal flygga ungar utan bara hur många ungar som setts i ett tidigare skede. Tre par hade 1 unge vardera, två par 2 ungar, sju par 3 ungar, fem par 4 ungar, två par 5 ungar och ett par 6 ungar. Endast tre misslyckade häckningar således och den genomsnittliga kullstorleken blir 2,78 ungar/påbörjad häckning.

Under *hösten* rapporterades som mest bara 55 ex. rapporterats från Hosjön 20/11 (Bill Douhan). Under *december* observerades sångsvan på ett flertal lokaler både i inlandet och vid kusten, som mest 25 ex. Kallrigafjärden den 3:e (Rune & Joakim Johansson). Sångsvanar sträckte fortfarande, vid t.ex. Rönnskärs udde 23 ex. mot S och 13 ex. mot V den 11:e (Bill Douhan).

Sädgås *Anser fabalis*

Vårens första sädgås – 23 ex. – rapporteras från Vendelsjön 19/3 (Berndt Godin), nästan en månad senare än fjolårets förstanotering. Den förhållandevis sena ankomsten medförde att antalet rastande ökade snabbt när våren verkligen slog till och redan i månadsskiftet mars–april fanns minst 5 000 sädgäss på de stora rastlokalerna (se Tabell 1). Kulmen nåddes ungefär samtidigt som 1998, d.v.s. i början av april, med drygt 8 000 sädgäss. Den senare ankomsten bidrog också till att rastuppehållet blev avsevärt kortvarigare än 1998, särskilt som den stora bortflyttningen tycks ha skett några dagar tidigare än då. En av få rapporter om flyttande sädgäss och den

enda lite större, är 350 ex. mot NO Karby, Rasbo 14/4 kl. 19–20 (Mats Edholm). Kanske lämnade de stora mängderna Uppland denna dag/kväll? Något som talar för det är att antalet vid Vendelsjön minskade från 3 900 14/4 till 1 000 dagen därpå (Thomas Pless).

Flest rastande sädgäss tycks Vendelsjön ha haft. Kortvarigt fanns här hela 3 900 ex., annars omkring två tusen under hela första halvan av april. Även vid Landsberga uppehöll sig drygt två tusen under några dagar i början av april (som mest 2 450 ex. 7/4), men i övrigt noterades högst 800 ex. Vid Hjälstaviken fanns aldrig mer än 1 700 ex. och de lämnade också lokalen ovanligt tidigt. Den 5/4 var bara 150 ex. kvar och därefter sågs endast några tiotal individer. Förändringen är avsevärd jämfört med tidigare vårar då det som mest har registrerats upp till fyra tusen sädgäss, som då också vanligtvis stannade kvar längre in i april.

Även om sammanlagt åtta tusen rastande sädgäss är många är det dock avsevärt mindre än under våarna i början–mitten av 1990-talet. Antalet rastare har minskat inte bara vid Hjälstaviken utan också på flertalet andra lokaler. Från 1999 finns t.ex. inte någon rapport från Lenamrådet och bara en från Gimo/Skäfthammar, 50 ex. 17/4. Den enda lokal som avviker är egentligen Vendelsjön med ett allt större antal under de senaste våarna. Vad minskningen beror på är svårt att säga, kanske är det förändrade flyttningssvanor. ”*Sträcker i stor utsträckning direkt mot Finland?*” (Martin Tjernberg).

Ett fynd (1 ex.) av rasen *A. f. rossicus** har rapporterats även denna vår som rastande vid

Hjälstaviken så sent som 10–26/5 (Martin Tjernberg m.fl.).

De första sädgässen för ”*hösten*” noterades som vanligt vid Hjälstaviken med 31 ex. redan 16/8 (Gunnar Ehrenroth m.fl.). Antalet ökade sedan under veckorna som gick: 120 ex. 22/8, 400 ex. 29/8, 600 ex. 9/9, 1 465 ex. 14/9, 1 870 ex. 21/9 och 2 100 ex. 28/9. Två tusen noterades åter 3/10, men dagen därpå inräknades hela 4 310 ex. (Pekka Westin), vilket också blev toppnoteringen för hösten. ”Flera tusen” fanns kvar 10/10 (Martin Tjernberg), men sedan lämnade gässen snabbt lokalen. Den 16/10 noterades 1 300 ex. och 29/10 endast 375 ex. Den 4/11 inräknades åter 400 ex., men 9/11 fanns bara 55 ex. som blev årets sista. Bara få sädgäss sågs på andra lokaler.

Den enda nämnvärda *sträcksumman* från hösten är 250 ex. mot S Vendelsjön 3/10 (Anders Arnell), men kanske var inflödet från öster ändå som störst då (se ovan vid Hjälstaviken!). Två individer av rasen *rossicus** rastade vid Hjälstaviken 3/10 (Stig Holmstedt, Thomas Johansson).

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchos*

Under *våren* fanns som vanligt spetsbergsgäss insprängda i sädgäsflockarna. Observationerna var dock färre än 1998, men flera relativt stora antal fanns: Hjälstaviken 20/3–17/5, som mest 4 ex. 17/5 (Pekka Westin m.fl.); Vendelsjön 28/3–15/4, som mest 18 ex. (!) 11/4 (Thomas Pless); Ledskär 28/3–8/4, som mest 3 ex. 8/4 (Joakim Djerf); Vida gård, Harbo – 1 ex. 1 och 9/4 (Ulrik Lötberg m.fl.); Stamsjön – som mest 1 ex. 2–20/4 (Mats Edholm, Brita Tibell); Laggaslättan

Lokal	Mars		April					
	19–23	24–28	29–2	3–7	8–12	13–17	18–22	23–27
Hjälstaviken	1 700	1 300	1 500	450	0	20	30	50
Landsberga	164	430	50	2 450	2 350	560	800	–
Stamsjön	40	500	1 000	1 550	900	450	600	–
Vendelsjön	350	650	2 000	2 500	2 600	3 900	11	–
Ledskärsområdet	–	–	250	500	100	–	–	–
Kungsängen/Övre Föret	–	60	100	–	–	–	–	–
Storån, Lagga/Östuna	–	–	–	290	450	–	200	–
Övriga	–	150	700	325	600	–	–	–
Summa	2 254	3 090	5 600	8 065	7 000	5 030	1 641	50

Tabell 1. Antalet rapporterade *sädgäss Anser fabalis* på de viktigaste rastplatserna inom Upplands rapportområde våren 1999.

2–20/4, som mest 4 ex. 20/4 (Åke Berg); Landsberga 5–21/4, som mest 11 ex. 17–19/4 (Martin Tjernberg m.fl.) samt 1 ex. Gimo 17/4 (Mats Edholm, Brita Tibell). Trots sedd på färre lokaler än föregående vår uppskattas totalsumman till cirka 45–50 ex., inte så mycket lägre än rekorduppträdandet 1998 på 65–75 ex. Den 17/5 fanns fyra spetsbergsgäss och en sädgås av rasen *rossicus* vid Hjälstaviken. Inte en enda sädgås av rasen *fabalis*!

Hösten inleddes med en tidig spetsbergsgås vid Ledskär 10–20/8 (Berndt Godin m.fl.). Bland sädgässen vid Hjälstaviken upptäcktes den första 9/9 (Lars Lundstedt) och sedan sågs här spetsbergsgäss regelbundet t.o.m. 10/10 med som mest 5 ex. 9/10 (Martin Tjernberg). Övriga höstfynd: 6 ex. i flock V Fasterna k:a 24/9 (Bill Douhan), 1 ex. mot SV Kungsängen, Uppsala 26/9 (Martin Tjernberg) och 1 ex. Vendelsjön 3/10 (Thomas Pless).

Bläsgås *Anser albifrons*

Ett smärre antal bläsgäss sågs, vanligtvis bland rastande sädgäss, under våren (totalt minst 47 ex.): Hjälstaviken 23/3–12/4, som mest 6 ex. 28/3–3/4 (Åke Berg m.fl.) samt 1 subad. 23–25/5 (Bill Douhan m.fl.); Stamsjön 27/3–20/4, som mest 4 ad. 9/4 (Mats Edholm, Brita Tibell); Landsberga 28/3–19/4, som mest 11 ex. 10/4 (Thomas Johansson m.fl.); Vendelsjön 28/3–17/4, som mest 16 ex. 11/4 (Thomas Pless); Vida gård, Harbo 1–9/4, som mest 2 ex. 9/4 (Ulrik Lötberg m.fl.); Hederviken, Närtuna 2–4/4, som mest 5 ex. 4/4 (Lars Olsson) samt Ledskär 8–14/4, som mest 2 ex. 8/4 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Observationer under hösten: Hjälstaviken 20/8–11/10, som mest 20 ex. 5/10 (Lars Lundstedt), Ledskär 1 ad. 18–19/9 (Mats Westberg m.fl.) samt Uggelnäs, Fasterna 3 ad. 30/9 (Karl-Olov Johansson, Kristoffer Stighäll) och 1 ad. 9/10 (Helge Röttorp). Utöver dessa rastande bläsgäss (totalt ca 25 ex.) rapporterades ett par sträckande flockar: 25 ex. mot S Hjälstaviken 5/10 (Lars Lundstedt) och hela 60 ex. mot S Nyby, Söderby-Karl 10/10 (Lennart Larsson).

Fjällgås *Anser erythropus* [9; ca 149; 33] Året började med sex ad. som rastade tillfälligt vid Hjälstaviken 3/4 (Weine Erlandsson, Yngve Hareland), senare sågs en ensam, adult (färgringmärkt) individ i området 23–25/5 (Anders Grindlund m.fl.). En gammal fjällgås borde rimligtvis

ha varit i fjällen i slutet av maj! Än märkligare var kanske sex 2K-fåglar vid Ledskär 26–27/6 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.). Dessa var färgringmärkta och hade observerats i Holland under den gångna vintern samt på sin "släpp-plats" i fjällen i mitten av juni!

Redan 1/8 upptäcktes ånyo en färgringmärkt fjällgås vid Ledskär (Berndt Godin m.fl.), en treårig hane som sällskapade med en vitkindad gås. Den hade setts i norra Finland i juli med samma sällskap och de lär enligt uppgift alltid hålla ihop. Den fanns vid Ledskär fram t.o.m. 3/8, men var sedan försvunnen. Istället sågs här en annan färgringmärkt gammal fjällgås 6/8 (Kjell Pålsson m.fl.), som stannade till 11/8.

Den 13/8 upptäcktes sex färgringmärkta fjällgäss – 2 3K och 4 2K – vid Hjälstaviken (Martin Tjernberg m.fl.) och de hade lästs av vid Söderhamn två dagar innan. De sågs fram till den 18:e, men fyra dagar senare anlände istället den 4K-fågel som hade setts vid Ledskär 1–3/8 (Martin Tjernberg). Den 2/9 finns en rapport om 6 ex. (P-A Edin) och 5/9 hade Ledskärsfågeln fått sällskap av en annan gammal, färgringmärkt individ. Samma dag sågs tre fjällgäss tillsammans med 19 vitkindade i Vendelsjön (Anders Arnell m.fl.). Redan dagen därpå anlände ytterligare sex gamla (alla märkta) till Hjälstaviken och 9/9 anslöt ytterligare tre (de från Vendelsjön?). Elva adulttecknade sågs också 10/9, men en försvann och tio var sedan kvar t.o.m. 9/10. Därefter observerades 5–6 adulttecknade t.o.m. 17/10. Avslutningsvis skall också 1 ex. i Tämnaren 11/9 (Weine Erlandsson) och 1 ex. mot V Skatudden 14/9 (Mats Edholm) nämnas, den sistnämnda tillsammans med två sädgäss.

Så många som cirka 33 fjällgäss har aldrig tidigare observerats i rapportområdet och oavsett vad man tycker om fjällgåsprojektet skall det bli intressant att se vad som händer under kommande år.

Grågås *Anser anser*

Det första vårfyndet noterades vid Hjälstaviken där 2 ex. fanns 28/2 (Raoul Wexius m.fl.). Under de tre följande veckorna hände inte så mycket och 20/3 fanns här bara 50 ex. Därefter ökade dock antalet mycket snabbt och 23/3 inräknades 550 ex. Toppnoteringen registrerades 30/3 då 900 ex. fanns på plats (Pekka Westin). Under de sista dagarna av mars registrerades stora antal rastande även vid Vendelsjön, som mest 500 ex. 29/3 (Berndt Godin), och vid Ledskär, som mest 500

Tre av de fjällgäss *Anser erythropus* som rastade vid Hjälstaviken från mitten av augusti till mitten av oktober 1999. © Curt Johnsson

ex. 28 och 30/3 (Martin Amcoff m.fl.).

I början av april hade de rastande grågässen nästan helt försvunnit från Hjälstaviken och kvar fanns i stort sett bara det häckande beståndet. Här noterades 103 par 8/4 och hela 120 par (!) 17/4 (Pekka Westin). Samtidigt fanns dock 700 ex. vid Vendelsjön 10/4 (Mats Westberg) och hela 900 ex. 14/4 (Thomas Pless). Även vid Ledskär uppnåddes maximum ungefär samtidigt med som mest 800 ex. 5/4 (Mats Westberg). Därefter minskade antalet mycket hastigt även vid Vendelsjön och Ledskär, kvar fanns på sin höjd 200–250 ex. på vardera lokalen under resten av månaden.

Andra större ansamlingar av mer tillfällig karaktär under våren: 100 ex. Övre Föret 29/3 (Mats Westberg), 100 ex. Årsta, Harbo 3/4, 350 ex. Vida gård, Harbo 9/4 samt 100 ex. Tämnaren 25/4 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Häckningar: Två par med ungar Vendelsjön 12/5 (Martin Amcoff) resp. Landholmarna, Gorran 18/5 (Pekka Westin), cirka 20 par med ungar Hjälstavikens västra del 21/5 (Pekka Westin, Kerstin Carlsson), 8 par med ungar Skedviken 25/5 (Bill Douhan), minst 1 par med ungar Boviken i Mälaren, Villberga 10/6 (Martin Tjernberg) samt 9 par med ungar Dalbyviken 15/6 (Bo Petersohn). Därtill har indikationer på häckningar noterats på följande lokaler i inlandet: 1 par Lillbyasjön 10/4 och 4 ex. (2 par?) 24/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1 ex. "flyger oroligt" Funbosjön 9/5 (Rickard Fredriksson), 2 par Hosjön

16/5 (Karl-Olov Johansson) samt 1 par Danne-morasjön 10/6 (Mats Edholm).

Arten fortsätter att öka som häckfågel i insjövattnen och det tycks för övrigt också gälla kust-ten. Bara i Björns skärgård häckade minst 23 par (troligen 30–40) och produktionen av flygga ungar rapporteras "som vanligt vara god" (Ulrik Lötberg m.fl.).

Vid Björn fanns som mest 400 ex. i juni–juli (Ulrik Lötberg m.fl.) och under juli började de stora ansamlingarna att byggas upp. Händelseförlöppet vid den mest väldokumenterade lokalen, Hjälstaviken, var ungefär som följer: 175 ex. 29/7, 700 ex. 30/7, 1 500 ex. 10/8, 2 490 ex. 18/8, troligen 4 000 ex. 21/8, 5 060 (rekord!) 9/9, 5 000 ex. 2/10, "flera tusen" 10/10, 1 000 ex. 17/10, 150 ex. 29/10 och 115 ex. 5/11 (Pekka Westin, Martin Tjernberg, Yngve Hareland m.fl.).

Andra lokaler med många grågäss under längre tid denna sommar–höst var Ledskär 7/7–9/10, som mest 2 500 ex. 12/9 (Joakim & Elisabeth Djerf); Skedviken 16/7–9/10, som mest 650 ex. 28/8 (Bill Douhan); Vendelsjön 22/7–31/10, som mest 450 ex. 10 och 31/10 (Martin Amcoff m.fl.), Hargsviken 8–14/8, som mest 420 ex. 14/8 (Wilhelm Dietrichson) samt Tämnaren 10–24/9, som mest 3 000 ex. 10–11/9 (Joakim & Elisabeth Djerf). Andra mer tillfälliga ansamlingar: 200 ex. Ö Harbo 28/8 (Ulrik Lötberg m.fl.), minst 250 ex. Kullaviken 17/9 (Pekka Westin) samt 250 ex. Björnö, Frötuna 26/9 (Karl-Olov

Johansson).

Grågässen var talrikast omkring 10/9 då det grovt skattat fanns åtminstone 11 000 i rapportområdet. Föregående år låg toppen kring mitten av oktober då rekordmånga 14 000 inräknades. Således finns skillnader mellan åren, men vissa brister i rapporteringen gör försiktighet önskvärd vad gäller bedömning av orsak.

[Stripgås *Anser indicus*]

Ett ex. mot N Rörvik, Roslags-Bro 5/4 (Pär Johansson gm Kristoffer Stighäll).

Kanadagås *Branta canadensis*

Stora ansamlingar under våren: Cirka 100 ex. Landsberga 28/3 (Helge Röttorp), som mest 235 ex. Vendelsjön 31/3–6/4 (Anders Arnell m.fl.), hela 800 ex. Ledskär 5/4 (Mats Westberg) samt 250 ex. Vida gård 9/4 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Häckningar skall normalt inte rapporteras, men 23 revirhävande par inräknades vid Hjälstaviken 8/4 (Pekka Westin).

Höstansamlingarna började byggas upp i augusti och var lokalt kvar till mitten av november: Hjälstaviken 13/8–9/10, som mest 185 ex. 9/10 (Mats Westberg); Ledskär 15–30/8, som mest 255 ex. 17/8 (Pekka Westin m.fl.); Lövsaslätten 28/8–12/11, som mest 380 ex. 30/10 (Thomas Johansson m.fl.) och Vendelsjön 10–31/10, som mest 500 ex. 16/10 (Mats Fredriksson m.fl.). *Ansamlingar av mer tillfällig karaktär:* 125 ex. Stamsjön 25/8 (Mats Edholm), 400 ex. N Månkarbo 28/8 (Ulrik Lötberg m.fl.), 150 ex. Skedviken 28/8 (Bill Douhan), 100 ex. Lundås 16–18/9 (Joakim & Rune Johansson), 175 ex. Vansjön, Västerlövsta 3/10 (Bo Pettersohn), 136 ex. Finsta gårde 22/10 (Bill Douhan), 150 ex. Lurbo, Uppsala 26/10 (Martin Tjernberg) och 250 ex. Holm 4/11 (Pekka Westin).

Året avslutades med några *decemberfynd*: Ett ex. Långtibble, Vänge 4/12 (Bo Pettersohn), 1 ex. Nedre Föret 6/12 (Pekka Westin), 3 ex. Dalbyviken 7/12 (P-A Edin), 13 ex. Tursboviken, Holm och (samma?) 13 ex. mot SV Hjälstaviken 7/12 (Pekka Westin) samt 4 ex. Ön, Torsvi 22/12 (Pekka Westin).

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Under *våren* är enstaka exemplar eller smärre sällskap numera ett mer eller mindre normalt inslag på rastlokalerna. Antalet tenderar att öka, kanske delvis som en följd av i landskapet producerade ungar. Arten observerades vid Hjälstavi-

ken 10/4–29/5, som mest 5 ex. 10/5 (Pekka Westin); vid Vendelsjön 1–25/4, som mest 2 ex. 3 och 25/4 (Thomas Pless m.fl.); vid Ledskär och Karlholmsviken 3/4 och 22/5–6/6, som mest 3 ex. 30/5 (Thomas Pless); vid Landsberga 1 ex. 11–21/4 (Åke Berg m.fl.) och Hargsviken 17/4–8/6, som mest 11 ex. 9–10/5 (Mats Edholm m.fl.). Därtill 1 ex. S Alunda k:a 2/4 (Svante Söderholm m.fl.), 15 ex. Laggaslätten 5/4 (Jocce Ekström m.fl.), 1 ex. Tämnaren 24/4, 1 par Dalkarlskäret 2/5 (Fredrik Friberg), 1 ex. Skatudden 15/5 och 1 par 16/5 (Mats Edholm m.fl.) och 4 ex. Björn 23/5 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Från 1998 rapporterades *häckningar* från flera lokaler, men nu bara från två; två kullar vid Hargsviken 14/6 (Wilhelm Dietrichson) och minst ett häckande par i skärgården N Herräng, Häverö (Rune & Joakim Johansson) där 1 par + 4 pull. sågs 14/7 (Tony Mattsson).

Även julifynd har inkommit: Tre ex. mot SO Väsby, Lagga 2/7 (Fredrik Friberg), 28 ex. mot N Risberga, Östuna 5/7 (Fredrik Friberg m.fl.), 1 ex. Skedviken 16/7 (Bill Douhan) samt 2 ex. Söderviken, Vätö 26/7 (Åke Norlin). *Augusti* inleddes med 1 ex. vid Ledskär 1/8 och som mest 6 ex. rapporteras fram till 4/9 (Mats Westberg m.fl.). Den 16/8 fanns första fågeln vid Hjälstaviken och sedan ökade antalet fram t.o.m. 17/10. Händelseförloppet var i stort sett som under hösten 1998. 100 ex. noterades 24/8 (Lars Lundstedt), 200 ex. 6/9 (Björn-Owe Larsson m.fl.), 300 ex. 9/9 (Lars Lundstedt m.fl.) samt 355 ex. dagen därpå (Martin Tjernberg). Därefter rastade cirka 300 ex. fram till 10/10, dock 385 ex. 28/9 (Pekka Westin). Avslutningsvis inräknades sedan 400 ex. 12/10 (Gillis Aronsson) och 560 ex. 16–17/10 (Martin Tjernberg m.fl.).

De vitkindade gäss som anländer till Hjälstaviken redan i månadsskiftet augusti–september har antagits vara den ganska stora häckande populationen utanför Gävle. Ökningen efter 10/10 berodde sannolikt på inflöde av individer från den sibiriska populationen, eftersom bl.a. 50 ex. sträckte mot S Skatudden 8/10 (Rune & Joakim Johansson) och samma dag rastade 110 ex. tillfälligt vid Ledskär (Berndt Godin).

Just 10/10 blev dagen med *höga sträcksummor*: 320 ex. Örskär (Magnus Rignell m.fl.), 680 ex. mot S Biotestsjön (Joakim & Elisabeth Djerf), 967 ex. mot SO Hargsviken (Wilhelm Dietrichson), 765 ex. mot S Skatudden (Mats Edholm), 625 ex. mot S Rönnskärs udde (Lars Olsson) samt 325 ex. mot S–SV på hög höjd Hjälstav-

viken (Lars Lundstedt m.fl.). En stor andel av de som sågs vid Skatudden och Rönnskärs udde var rimligtvis samma fåglar, men i vilken utsträckning även de som passerade t.ex. Biotestsjön och Hargsviken eventuellt också var samma är svårbedömt. Om dock uppgivna flockstorlekar från Hargsviken (8) resp. Skatudden (11) skärskådas finns misstänkta likheter för tre, medan övriga skiljer sig mycket klart åt. Sannolikt var alltså flockarna fler och sträcket på bredare front än vad som kan utläsas av ovanstående, varför nästan säkert en uppskattad dagssumma vid kusten på 1 350 ex. ändå är att betrakta som ett minimum. I vilket fall som helst så var det god bevakning av sträcket vid kusten denna dag!

Under andra halvan av *oktober* rastade individer även på andra platser i inlandet: vid Vendelsjön som mest 15 ex. 16–17/10 (Anders Arnell m.fl.) och avslutningsvis 9 ex. vid Tämnaren 30/10 (Stefan von Euler).

Prutgås *Branta bernicla*

Vårfynd: Ett ex. Hjälstaviken 12/4 (P-A Edin, Lars Lundstedt) och 1 ex. (samma?) Lärstaviken 21/4 (Ulf Karlsson).

Höststräcket inleddes redan 9/9 med 30 ex. mot S vid Forsmark (Tony Mattsson). I brist på vindar från ostsektorn under den för arten huvudsakliga sträckperioden blev det ingen större passage. Ingen prutgås har rapporterats från inlandet, men följande lite *större antal sträckande från kusten*: 100 ex. mot S Rönnskärs udde 22/9 (Martin Amcoff, Kristoffer Stighäll), 28 ex. Örskär 25–26/9 (Berndt Godin m.fl.), 125 ex. mot S Rönnskärs udde 26/9 (Peter Carlsson m.fl.), 41 ex. mot S Skatudden och 70 ex. Rönnskärs udde 9/10 (Owe Rosengren, Peter Carlsson m.fl.), 35 ex. mot S Rönnskärs udde 16/10 (Jonas Karlsson) samt där också årets sista exemplar 17/10 (Lars Olsson).

Noterbart är att så få passerade Uppland med tanke på höstens massuppträdande av bredstjärtad labb och den relativt stora passagen av vitkindade 10/10.

[Rödhalsad gås *Branta ruficollis*] [0; 2; 1]

En gammal rödhalsad gås upptäcktes vid Ledskär 23/5 och fanns sedan här eller vid den närbelägna Karlholmsviken fram t.o.m. 25/5 (Fredrik Friberg m.fl.). Den sena tidpunkten för uppträdandet indikerar att det troligen rörde sig om en ur fångenskap förrymd fågel. Ringmärkt och därtill i sällskap med grågäss gjorde inte saken bättre för

listfolket! Sedan tidigare finns två fynd som bedömts vara spontana.

Gåshybrider

Tack och lov; inte en enda rapport!

Gravand *Tadorna tadorna*

Vårfynd: 2/4–15/5 observerades arten på tio lokaler varav fem i inlandet; Ett ex. Stamsjön 2–5/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 2 ex. 3/4, 1 ex. 25–27/4 samt 1 ex. 11/5 Hjälstaviken (Weine Erlandsson, Yngve Hareland, Pekka Westin), som mest 4 ex. på svämängar, Lövsaslätten 16–22/4 (Weine Erlandsson, Owe Rosengren m.fl.), 1 ex. Övre Föret 20–24/4 (Raoul Wexius m.fl.) samt 1 ex. på en åker Sälja, Nora 24/4 (Henrik Berg).

Sammanlagt sågs 26 individer under våren, varav sju sträckande. Fler än två ex. på samma dag iaktogs i Ledskär (4) och Örskär (6 sträckande).

Häckningstid: Två säkerställda häckningar; Länsman, Forsmarks skärgård par med elva pull. 15/6 (Martin Amcoff), Björns skärgård par med fem pull. juni (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson). I området kring Björn konstaterades ytterligare två par som gjorde häckningsförsök men misslyckades. I slutet av maj påträffades ett par vid Storlågådan, Gräsö (Martin Amcoff, Björn Svensson) och ett par i Hargsviken (Björn Lundgren), båda lokaler kända för årliga observationer under häckningstid. I Ledskärsviken rastade 1–4 ex. 23/5–1/7 (Vera Noest, Jan Linder m.fl.) samt därtill ett inlandsfynd; 3 ex. Hjälstaviken 26/5 (Sven Kihlström m.fl.).

Höstfynd: Skatudden 2+13+2 juv. sträckande 8/8–19/9, Ledskär minst 2 ad. och 2 juv. 10/8–9/10 samt 1 juv. Tranvik, Länna.

Bläsand *Anas penelope*

Vinterfynd: En hona Eddaspången, Uppsala 1/1–12/2 (Lars Lundstedt, Anders Arnell m.fl.) och 1 ex. Rönnskärs udde 17/1 (Thomas Pless).

Sommarfynd: Större sommarflockar, mestadels bestående av hanar observerades i Ledskär (juni max. 46 ex., juli 35 ex.), Hjälstaviken (50, 25), Vendelsjön (juni 20). Ingen häckning rapporterades.

Stora ansamlingar/höga sträcksummor: Under våren (4/3–25/4) rastade flockar överstigande 100 ex. i Hjälstaviken (160), södra Vendelsjön (250), Stamsjön (150), Vida gård, Harbo (100), Ledskär (140) samt Sörsjön (100). Ansamlingar

överstigande 100 ex. rastade denna höst endast i Hjälstaviken med 185 ex. som mest. Två tydliga sträcktoppar kan urskiljas på dagssummorna från kusten, nämligen perioderna 11–15/9 och 22–26/9. Vid Skatudden sträckte 540 ex. 14/9 och 665 ex. följande dag (Mats Edholm), vid Rönnskärs udde 969 ex. 22/9 och cirka 1 000 ex. 26/9 (Martin Amcoff, Kristoffer Stighäll, Peter Carlsson), vid Björn 600 ex. 23/9 (Ulrik Lötberg m.fl.) och vid Källarberget, Hållnäs 500 ex. 26/9 (Joakim Djerf). Sträcksummor överstigande 300 ex. rapporterades ytterligare vid tre tillfällen från Väddökusten.

Förhållandevis få bläsänder rastade denna höst, vilket generellt kan sägas gälla samtliga simänder.

Snatterand *Anas strepera*

Vårfynd: Sammanlagt minst 78 individer rapporterades 30/3–14/5 fördelade på 16 lokaler (maxantal/lokal/dag). Fler än fyra ex. rapporterades från Tännaren (17), Hjälstaviken (12), Vendelsjön (7), viltvatten vid Värnberg (6), Skedviken (6), Ledskär (5) och Dalbyviken (5).

Häckningstid: Åtta bofynd gjordes på öar i Tännaren (Lars Gustavsson), två lyckade häckningar konstaterades i ett viltvatten i Värnberg (Ulla Beckman) och en i Skedviken (Bill Douhan). I Björns skärgård, som förefaller välinventerad, häckade tre par och ytterligare tre par sågs i området (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson).

Totalt minst 70 ex. rapporterades från nio lokaler, varav fem i inlandet. Fler än fyra ex. sågs i Tännaren (16), Hjälstaviken (15), Själgrynnorna, Hargshamn (13) samt Björns skärgård (12).

Höstfynd: Observerades på tio lokaler, men fler än fyra ex. påträffades endast i Tännaren (8) och Hjälstaviken (5).

Ett förhållandevis stort antal snatteränder observerades under våren på ovanligt många lokaler. Även under häckningstid var antalet stort och många häckningar (14) konstaterades. Häckningen vid Skedviken var premiär för lokalen.

Kricka *Anas crecca*

Vinterfynd: En hona Biotestsjön 14/2 (Stig Holmstedt, Svante Söderholm). En honfärgad som uppehöll sig i Svandammen, Uppsala 20/11 var även den snubblande nära att hamna i kategorin vinterfynd (Henrik Berg m.fl.).

Stora ansamlingar/hög sträcksumma: Större koncentrationer uppmärksammades i samband

med vårflyttningen i Stamsjön (700), Tännaren och Vendelsjön (vardera 400), Hjälstaviken (375) samt Ledskär (362).

Uppträdandet var antals- och lokalmässigt normalt, förutom att Stamsjön tillkom på listan. Ansamlingar på cirka 200 ex. rapporterades dessutom från ytterligare tre lokaler.

Under högsommaren räknades som mest 200 ex. i Hjälstaviken där antalet successivt växte från cirka 450 ex. i augusti till cirka 800 ex. i oktober. Ledskärsviken hyste betydligt färre rastande krickor denna höst än t.ex. året innan; aug. cirka 450 ex. och sep. 280 ex. Högsta rapporterade sträcksumma blev 230 ex. Rönnskärs udde 11/9 (Bill Douhan, Jonas Karlsson, Lars Olsson).

Rasen *carolinensis**. En hane Dyarna, Enköpingsån 23–26/4 (Anders Grindlund m.fl.). Fjärde fyndet av den amerikanska rasen i rapportområdet.

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Under våren rastade cirka 500 ex. i vardera Hjälstaviken, Tännaren och Vendelsjön. Samma antal rapporterades som höstens toppsiffra från Björn, Ledskär och Vendelsjön. Hjälstaviken drog till sig anmärkningsvärt stort antal; augusti 1 115 ex., september cirka 1 600 ex., oktober cirka 2 500 ex. och november cirka 800 ex. Mellan Eddaspängen och Svandammen, Uppsala räknades 855 ex. 16/2 (Anders Arnell) och cirka 500 ex. flög över Holms gård 10/1 (Pekka Westin, Kerstin Carlsson).

Oktoberansamlingen i Hjälstaviken, som 10/10 uppgick till cirka 2 500 ex. (Ingemar Johansson) och 29/10 till 1 830 ex. (Pekka Westin), är den största som kommit till kännedom i rapportområdet.

Stjärtand *Anas acuta*

Häckningstid: Ett par häckade på Fluttuskären, Gräsö (Martin Amcoff, Björn Svensson) samt ett par i Björns skärgård, där tre hanar observerades under juni (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson). Under första juniveckan iaktogs som mest 2 hanar + 1 hona i Ledskär (Ulrik Lötberg m.fl.), 25 ex. rastade på samma lokal 25/7 (Joakim & Elisabeth Djerf) och i Hjälstaviken sågs 1 hona 6/7 och 2 honor 16/7 (Martin Tjernberg, Thomas Johansson, Pekka Westin).

Stora ansamlingar/höga sträcksummor: I Ledskärsviken rastade som mest 40 ex. under vårflyttningen. Höstuppträdandet där var betydligt fåtaligare än de föregående åren, dock med

En kricka *Anas crecca* sågs i Svandammen, Uppsala 20/11.

© Svante Joelsson

undantag av 30/8 då cirka 400 ex. rastade kortvarigt, varav cirka 250 ex. i en flock som lyfte och sträckte vidare (Joakim & Elisabeth Djerf). Näst högsta antalet på lokalen var 90 ex. i slutet av september. Endast mindre antal rapporterades från övriga rastplatser och även sträcksumorna förblev blygsamma med 154 ex. Rönnskärs udde 22/9 (Martin Amcoff) som toppnotering.

Sent höstfynd: Två ex. Hjälstaviken 9/11 (Pekka Westin).

Sammanlagt sex säkerställda häckningar har rapporterats under 1990-talet, alla i kustområdet mellan Öregrund och Björns skärgård.

Årta *Anas querquedula*

Häckningstid: Häckningar konstaterades i Vendelsjön (2) samt Hjälstaviken (2). Arten påträffades vid 14 inlands- och fyra kustlokaler, nästan alla sedan tidigare kända i "årtsammanhang". 1–2 ex. sågs på nio lokaler och 3–4 ex. på sju lokaler. I Hjälstaviken räknades som mest 20 ex. och i Vendelsjön som mest 8 ex.

Under våren sågs fem individer eller fler i Ledskär (20), Hjälstaviken (15), Tännaren (13), Vendelsjön (8), Skedviken (7), Kundbysjön (6)

samt Övre Föret (5). Inga anmärkningsvärda höstfynd rapporterades.

Ett normalår både antals- och lokalmässigt.

Skedand *Anas clypeata*

Häckningstid: Totalt nio häckande par lokaliserades vid inventeringar i Gräsö skärgård (Martin Amcoff, Björn Svensson). I övrigt föreligger rapporter från 21 lokaler 14/5–31/7, men häckningar säkerställdes enbart i Hjälstaviken (3) och Björns skärgård (3). Fler än fem exemplar, nästan enbart hanar, sågs i Björns skärgård (35), Hjälstaviken (25), Ledskär (10) och Vendelsjön (10).

Vårfynd: Under perioden 2/4–14/5 sågs större antal endast i Hjälstaviken (17 par + 7 hanar) och Övre Föret (10).

Rödhuvas dykand* *Netta rufina* [1, 3, 1]

En hona Hjälstaviken 19/5 (Krister Mild, Mats Westberg, Helge Röttorp, P-A Edin m.fl.). Fågeln sågs lämna lokalen mot NO strax innan skymningen efter att ha rastat i viken.

Tredje fyndet under 1990-talet och det första för Hjälstaviken.

Brunand *Aythya ferina*

Vinterfynd: En hona Övre Föret 3/1 (Thomas Johansson m.fl.) samt två hanar Biotestsjön 5/12 (Bill Douhan).

Vårfynd: Talrikt uppträdande 27/3–9/5 med observationer från 35 lokaler. Summan (maxantal/ lokal/dag) blev hela 701 ex., den överlägset bästa sedan 1990 då samtliga observationer av arten önskades inrapporterade. 1–5 ex. sågs på 16 lokaler, 6–15 ex. på sju lokaler och 16–30 ex. på fyra lokaler. Fler än 30 individer påträffades i parkdammarna, Harg (31), svämängar Storån, Östuna (31), svämängar Alunda (34), svämängar Laggaslättan (42), Blåkaren (52), Vendelsjön (60), svämängar Harbo (60) samt Aspnäs, Tämnaaren, där cirka 200 ex. rastade 25/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Häckningstid: Säkra häckningar konstaterades i Hjälstaviken (minst 2), Tämnaaren (2), Blåkaren (2) och en i vardera parkdammen i Harg, Hargsviken samt Själgrännarna. Observationer rapporterades från 25 lokaler varav nio vid kusten; 1–5 ex. på 17 lokaler och 6–10 ex. på fyra lokaler. Större antal, mestadels hanar, iaktogs i Blåkaren (20), Rotholmaviken, Häverö (20), Kärven (17) och Hjälstaviken (15).

Höstfynd: Totalt endast 233 ex. fördelade på 16 lokaler. Över 15 ex. sågs i Blåkaren (55), Stennässjön (33), Kärven (30), Hargsviken (24), Vendelsjön (17), Limmaren (16) och Vaxtunasjön, Länna (15).

Äldre fynd: Cirka 50 ex. i Vendelsjön 20/9 1998 (Ingemar Cato), vilket höjer höstsiffran till 885 ex.

Det talrika uppträdandet på våren kan ha varit en effekt av talrika svämängar, vilket lockade brunänderna att rasta. Höstantalet var desto klenare, men det var generellt sett dåligt med större antal rastande änder av ett flertal arter denna höst och där kan möjligen den torra eftersommaren ha varit en bidragande orsak. En majoritet av de i Uppland rastande brunänderna vår och höst härstammar med stor sannolikhet från Finland.

Vigg *Aythya fuligula*

Tio inlandshäckningar varav två i vardera Hjälstaviken, parkdammarna i Harg samt Erken. Vid inventeringar i Björns skärgård konstaterades 27 par och 281 rastande/ruggande hanar i juni (Ulrik Lötberg m.fl.).

Januarikoncentrationer påträffades i Biotestsjön (600) och Gräddö, Rådmansö (1 200) och

motsvarande i december Biotestsjön (1 000) och Råfnäs, Rådmansö (800). Stora inlandsflockar sågs i Tämnaaren (300) och Vendelsjön (100) i april samt Limmaren (300) i augusti.

Bergand *Aythya marila*

Vinterfynd: En hane Asphällsfjärden, Forsmark 5/1 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1–2 ex. Biotestsjön 13–27/2 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.), 4 ex. Rönnskärs udde 19/12 (Jonas Karlsson) samt 1 juv. Örskar 28/12 (Magnus Rignell, Martin Irestedt).

Inlandsfynd: Fem ex. Ekoln 9/5 (Gunnar Ehrenroth), 1 juv. Hjälstaviken 17/10 samt 1 juv. Stennässjön 1/11 (Yngve Hareland).

Övriga fynd: Ett par Örsten, Singö 15/5 (Mats Edholm, Brita Tibell) var den enda observationen under häckningstid och det enda vårfyndet var en hona Örskarssundet 30/4 (Joakim & Elisabeth Djerf). Under hösten sammanlagt 131 ex. sträckande eller rastande; sep.(47), okt.(35), nov.(49).

Äldre fynd: Ett par Rävsten, Gräsö 23/5 1998 (Roine Jansson), således två observationer under häckningstid. En hona Vendelsjön 24/10 1998 (Anders Arnell, Karin Gerhardt).

Uppträdandet faller väl inom det normala för rapportområdet.

Ejder *Somateria mollissima*

Inlandsfynd: Två observationer i Ekoln; en hane 2/5 och 1 ex. (2K) 3/7 (Ingemar Ahlén).

Stora ansamlingar/höga sträcksummor: Under vårflyttningen rastade som mest cirka 1 500 ex. vid Rönnskärs udde 28/3 (Bill Douhan) och högsta sträcksumman från samma lokal noterades 5/4 med 1 500 ex. (Jonas Karlsson). I början av augusti låg cirka 2 000 ex. vid Skottbådorna–Klyndrorna i Gräsö skärgård (Martin Amcoff). Under hösten rastade som mest cirka 2 000 ex. vid Svenska Högarna i slutet av september och flera höga sträcksiffror bokfördes: 5 000 ex. 6/10, 3 600 ex. 10/10, 2 850 ex. 14/10 samt hela 11 200 ex. följande dag (Bill Douhan, Jonas Karlsson).

Praktejder *Somateria spectabilis* (?; ≥82; 2)

En hane Skatudden 20/3 (Thomas Pless) och en hona* rastade vid Björn 7/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson)

I medeltal sågs tre ind. årligen i rapportområdet under 1990-talet, varierande mellan 0–10 ex./år. Observationer saknades helt endast 1998.

Alförrädare *Polysticta stelleri* (?; 150; 5)

En hane Rönnskärs udde 10/1 (Kent Kärslund, Per Pöder, Maud & Bengt Salomonsson), 1 hane Skatudden 6/3 (Raoul Wexius, Lars Lundstedt), 1 honfärgad Rönnskärs udde 24/11 (Per Pöder) samt därtill två honor Örsten 26/12 (Joakim & Gabriel Ekman).

Efter fjolårets nolla åter något mer normala siffror. Under första halvan av 1990-talet observerades arten årligen i rapportområdet med i medeltal 13 individer. De senaste fem årens uppträdande har varit betydligt sparsammare med endast tre exemplar i medeltal och dessutom har arten saknats helt två av åren.

Alfågel *Clangula hyemalis*

Inlandsfynd: Tre ex. Ekoln 13/4 (Ingemar Ahlén) och 17/5 (Martin Tjernberg), 2 ex. Tämnaaren 24/4 (Fredrik Friberg), 1 ex. Hjälstaviken 25/4 (Yngve Hareland, Ingemar Johansson), 7 ex. Erken 28/4 (Bill Douhan), 6 ex. Gorran 18/5 (Pekka Westin) och 2 ex. Vendelsjön 16/10 (Martin Amcoff, Anders Arnell).

Sommarfynd: En hona Stapelbådan, Gräsö 12/6 (Martin Amcoff, Björn Svensson).

Stora ansamlingar/höga sträcksummor: Traditionellt samlades större antal i vattnen utanför Rönnskärs udde; max. januari–februari cirka 1 800 ex., oktober–december cirka 2 000 ex. (Jonas Karlsson, Bill Douhan). Den 15/10 sträckte 3 450 ex. förbi Svenska Högarna och cirka 1 000 ex. rastade i området i mitten av oktober (Bill Douhan).

Sommarfynd är mycket ovanliga i Uppland. Under 1990-talet rapporterades endast fem observationer omfattande sju individer.

Sjöorre *Melanitta nigra*

Vinterfynd: Under årets första månader observerades endast 7–8 ex., alla vid Rönnskärs udde, där största decemberflocken var 32 ex. Vid närliggande Ytterskär rastade som mest 25 ex.; därtill 3 ex. Fågelsundet, Hållnäs.

Sommarfynd: Två honor Klyndrorna, Gräsö 11/6 (Martin Amcoff, Björn Svensson).

Inlandsfynd: Under perioden 14/4–20/5 rastade sjöorrar i fem sjöar. Som vanligt påträffades arten talrikast i Ekoln, cirka 150 ex. totalt i över tio flockar, den största 37 ex. Mindre antal sågs i andra sjöar; 1 ex. i vardera Vendelsjön och Hosjön, 4 ex. Kärven samt 6 ex. Skedviken.

Ett höstfynd; 1 ex. Ekoln 18–23/10 (Ingemar Ahlén).

Stora ansamlingar/höga sträcksummor: Cirka 575 ex. rastade vid Skvallerhamnsudden, Arholma 31/10 (Bill Douhan) och 460 ex. sträckte förbi Skatudden 10/11 (Mats Edholm).

Svärta *Melanitta fusca*

Vinterfynd: Sparsamt uppträdande längs Vaddö-kusten under januari (3+5+2) och februari (1); därtill 2 ex. i Biotestsjön under årets första vecka. I december sammanlagt cirka 40 ex. mellan Björkö-Arholma och Singö.

Inlandsfynd: Ett exemplar tillsammans med sex sjöorrar i Skedviken 25/4 (Bill Douhan).

Stora ansamlingar/höga sträcksummor: 50 ex. rastade i Gällfjärden, Gräsö 4/5 (Martin Amcoff). Dagssummor överstigande 50 sträckande bokfördes under fem höstdagar. Toppnoteringarna var 99 ex. Västerskian, Hållnäs 25/9 (Ulrik Lötberg, Martin Amcoff, Lennart Söderlund), 100 ex. Örskär 2/10 (Mats & Peder Wærn, Fredrik Malmæus) samt 210 ex. Rönnskärs udde 6/10 (Yngve Hareland).

Äldre inlandsfynd: Ett par Velången 8/4 1998 (Roine Jansson).

Svartan har minskat kraftigt de senaste decennierna. En trolig orsak är minkpredation av häckningar, men även det alltmer ökande båtlivet med tillhörande strandhugg på öar och kobbar innebär stora störningar under häckningstid. Under en 40-timmars kajakpaddling mellan Forsmark och Karlholm 27/7 sågs blott ett par med lyckad häckning (Jörgen Sjöström). I Björns skärgård konstaterades endast 1–2 par som troligen misslyckades i sin häckning (Ulrik Lötberg m.fl.). Ett fåtal häckningar spontanrapporterades från Gräsö- och Lygna skärgårdar (Martin Amcoff, Björn Svensson, Joakim & Gabriel Ekman). Upplyningsvis kan nämnas att svartan fr.o.m. maj 2000 räknas till de nationellt rödlistade arterna (Sårbar).

Knipa *Bucephala clangula*

I Biotestsjön/Öregrundsgrepen konstaterades en ansamling som uppskattades till hela 2 500–3 000 ex. 14/2 (Svante Söderholm). Detta är den största vinterkoncentrationen som någonsin rapporterats i landskapet. Det gamla rekordet är från vintern 1994 (1 500 ex.) och normalsiffran för området de senaste fem vintrarna har varit cirka 1 000 ex.

På våren rastade som mest cirka 250 ex. i Vendelsjön i april (Anders Arnell, Karin Gerhardt). Under sommaren samlades åter igen

Salskrake *Mergus albellus*
Vid Skedviken sågs 245 salskrakar 24/10 1999.

© Leif Gustavsson

stora ruggningsflockar, till 90 % bestående av hanar i havsområdet kring Björn; toppsiffran för juni blev 1 210 ex. och augusti 2 590 ex. (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson m.fl.).

Salskrake *Mergus albellus*

Vinterfynd: Vid Forsmarks kärnkraftverk sågs 2 ex. i januari–februari, 4 ex. 27–28/2 och 1 honfärgad ex. 30/12 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.).

Värfynd: Inrapporterade observationer finns från 37 lokaler; 1–5 ex. på 28 lokaler, 6–15 ex. på sex lokaler. Över 15 ex. (maxsiffra/dag) iaktogs i Ledskär (20), Hosjön (18) samt Skedviken (17). Totalt observerades minst 176 ex. (summa maxantal/dag/lokal).

Sommarfynd: En hona Skedviken 25/5 (Bill Douhan), 1 hane Vendelsjön 15–19/6 (Owe Rosengren, Anders Ekstrand m.fl.), 1 honfärgad Hosjön 1/8 (Thomas Johansson) och Ledskär 6/8 (Olof Sjöberg m.fl.) samt 3 ex. Hargsviken 8/8 (Wilhelm Dietrichson).

Höstfynd: Minst 396 ex. från 13 lokaler. I sju av dessa sågs 1–4 ex. Större antal rastade i Led-

skär (15), Hjälstaviken (18), Vendelsjön (18), Limmaren (38), Ösmaren (45) samt Skedviken 245 ex. 24/10 (Bill Douhan). Antalet vid Skedviken är rekord för sjön och lyfte höstens totalsumma till en av de bästa på 1990-talet.

Småskrake *Mergus serrator*

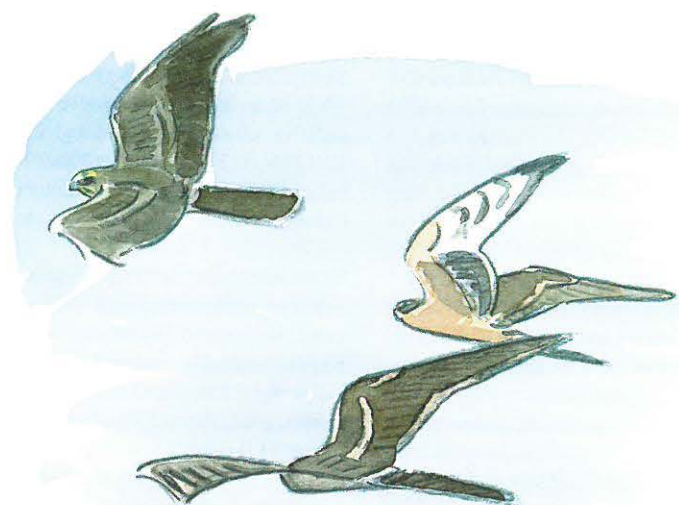
Inlandsfynd: Under våren rapporterad från sex sjöar. Som vanligt gjordes de flesta fynden i Ekoln, där totalt cirka 15 ex. sågs 29/4–slutet av maj. Därtill Erken (2 par), Fladen (par), Vendelsjön (par) och Hjälstaviken (1 ex.). Det enda sommarfyndet, två hanar 20/6, kom från Gavel-Långsjön, Fasterna (Bill Douhan). På hösten sågs 1 ex. 31/10–9/11 och 5 ex. 14/11 Hjälstaviken (Martin Tjernberg, Jocke Ekström m.fl.).

Inga indicier på inlandshäckning, men flera fynd i Ekoln och Erken där häckningar tidigare konstaterats.

Stora ansamlingar/höga sträcksummer: Under augusti låg som mest cirka 150 ex. i Björns skärgård (Ulrik Lötberg m.fl.); 282 ex. sträckte förbi Rönnskärs udde 25/9 (Bill Douhan) och på samma lokal summerades cirka 1 100 sydsträck-

Bytesöverlämning (hane till juvenil) Uppland 8/99
Mike Henry

Juv. Ängshökar hotar en brun Kärrhöök
aug '99 Uppland
Mike Henry

Ängshökarna vid Enköping.

© Mike Henry

ande ex. 6/10 (Yngve Hareland), den högsta noterade dagssumman vid Vaddökusten.

Storskrake *Mergus merganser*

Cirka 850 kollektivt fiskande fåglar uppmärksammades i Skedviken 17/4, där arten börjat uppträda allt talrikare på våren (Bill Douhan). I Björns skärgård räknades 495 ruggande hanar 23/5; toppsiffran för juni blev 545 ex. och augusti 1 198 ex. (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson m.fl.) Under hösten, främst oktober, påträffades större ansamlingar i Hjälstaviken (240), Vansjön (300), Ösmaren (315), Vällen (400), Svenska Högarna (600), Limmaren (1 400) samt Skedviken (4 300). Uppgifter från Tämnaren saknas.

Betydligt bättre höstsiffror än de närmast föregående åren. Ansamlingen i Skedviken, cirka 4 300 ex. 31/10 (Helge Röttorp), är den största som noterats i sjön under 1990-talet.

Bivårk *Pernis apivorus*

Enligt muntliga rapporter från många fågelskådare sågs ytterst få bivårkar i Uppland under maj och juni och flera undrade om arten var på väg att försvinna som häckfågel. På eftersommaren observerades dock arten förhållandevis frekvent och förmodligen lyckades trots allt många par med häckningen. Att häckningarna generellt gick mycket bra i södra Sverige indikeras av de räkningar som utförs vid Falsterbo där 5 522 bivårkar lämnade landet, något över genomsnittet för 1986–98, men framförallt av att andelen ungfåglar var mycket hög, faktiskt den högsta sedan 1986.

Årets sista bivårkar, 2 ex., passerade Svenska Högarna 22/9 (Jonas Karlsson).

Brun glada* *Milvus migrans* [≥9; ≥47; 3]

Efter ett blankt år (1998) gjordes tre fynd 1999: Ett ex. mot N Snesslingeberg, Börstil 15/5 (Joakim & Elisabeth Djerf), 1 ex. mot SV Hjälstaviken 5/8 (Raoul Wexius) samt 1 ex. mot O Husby, Lena 11/9 (Mats W Pettersson).

Under 1990-talet sågs i genomsnitt nästan tre ex. årligen i rapportområdet, vilket även inkluderar häckningen 1993

Röd glada *Milvus milvus*

Två ex. (par) sågs på våren vid de senaste årens boplatser i Östervåla socken, dock ingen konstaterad häckning (Lars Gustavsson). Han skriver emellertid: "Kanske har gladorna häckat på annan plats. Massor av rapporter om sedda glador

har inkommit från boende i byar runt Östervåla, Harbo och Nora sn. I många fall är säkert iakttagelserna riktiga, men kan även i flera fall röra sig om andra rovfåglar". Årets sista observation från området (1 ex.) rapporterades 26/5 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Utöver paret gjordes endast en observation, nämligen 1 ex. mot S Säby, Lagga 20/6 (Martin Amcoff).

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Enligt Rrk:s önskemål ska endast konstaterade häckningar samt observationer under häckningstid i inlandet rapporteras (sekretess), förutom stora ansamlingar eller sträcksummor. Detta beror på att havsörnen, som bekant, har ökat kraftigt i antal. Det är inte längre motiverat att rapportera samtliga observationer! Trots det "strömmar" det in rapporter av havsörnar observerade året om både i inlandet och längs kusten, rapporter som det är omöjligt att göra någon vettig sammanställning av. Visserligen är havsörnen vår landskapsfågel, men någon måtta får det väl vara!

Stora ansamlingar: Årets största ansamling, 28 individer, konstaterades på Markdalskråkan, Häverö 23/1 (Rune Johansson). Andra större koncentrationer var 12 ex. Biotestsjön 6/1 (Kristoffer Stighäll), minst 15 ex. Forsmarks bruk med omgivning 20/3 (Joakim & Elisabeth Djerf), 11 ex. Björn 15/8 (Weine Erlandsson), 8 ex. runt Hjälstaviken 9/10 (Martin Tjernberg) samt 7 ex. Skedviken 20/11 (Kjell-Arne Larsson).

Vid Skatudden observerades totalt nio insträckande havsörnar från Åland under perioden 13/9–13/11 (Mats Edholm, Brita Tibell). En daglig bevakning skulle förmodligen ha medfört ett betydligt högre antal.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Totalt rapporterades 55 häckande par från 43 lokaler, dvs. samma nivå som 1998. Rapporteringen är ofullständig, men allt tyder på att beståndet håller sig stabilt eller kanske t.o.m. fortfarande ökar något (210 par i Uppland 1995).

Hos 23 lyckade häckningar konstaterades 50 flygga ungar (minimisiffran), dvs. ≥2,2 ungar per par. Därmed återgick häckningsutfallet till normal nivå efter fjolårets bottennapp (≥1,8 ungar per lyckad häckning).

Sena höstfynd: Ett ex. Hjälstaviken 10/10 (Martin Tjernberg, Owe Rosengren) och 1 juv. mot V Skatudden 20/10 (Mats Edholm, Gunnar Ehrenroth).

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Vinterfynd: En hane S om Danmarks kyrka 24/2 (Ulrik Lötberg), 1 hane Hamra, Fröslunda 6/12 (Bo Tibblin) och möjligen samma hane vid Hjälstaviken 18/12 (Lars Lundstedt) blev årets magra skörd.

Sena vår- och sommarfynd: En hona Örskär 19/5 (Owe Rosengren), 1 2K hane Lagga- och Lövstaslättan 2/6–1/8 (Mats Wærn m.fl.) samt ett par Kyttinge, V om Stamsjön, Tuna 30/6 (Andreas Persson).

Höstflyttningen inleddes med en sydsträckande hane Väsby, Vänge 14/8 (Yngve Hareland). Blåhöken har under en lång rad av år uppvisat en minskande höstförekomst, men 1999 var antalet fler än på länge (god föryrngning i Finland). Sträckande individer (≥5) konstaterades vid Skatudden med 14 ex. 13/9, 17 ex. 14/9, 6 ex. 15/9 och 25/9 samt 5 ex. 5/10 (Mats Edholm). Även i inlandet rastade arten förhållandevis frekvent, t.ex. 7 ex. på Lövstaslättan 25/9 (Lars Bern).

Ängshök *Circus pygargus*

Häckning: Ett par häckade och fick fram fyra flygga ungar vid en lokal i närheten av Enköping (Anders Grindlund m.fl.). Även om kanske något oupptäckt par gömde sig i övriga Uppland finns inget i rapporteringen som indikerar detta. Vi får gå tillbaks så långt som till 1982 för att finna enbart ett häckande par i landskapet, och frågan är om arten är på väg att försvinna som häckfågel i landskapet efter en svit på 23 år (dock nolla 1980).

Övriga fynd: Tio fynd gjordes 5/5–3/9, väl spridda i rapportområdet (sex hanar och fyra honfärgade). Antalet ströfynd fortsätter att rasa.

Stäpp-/ängshök *C. macrourus/pygargus*

En honf. överflygande Sunnersta, Uppsala 18/4 (Olof Sjöberg), 1 honf. Läby, Björklunge 30/5 (Thomas Pless), 1 hona Torvalla, Husby-Sjuhundra 29/6 (Magnus Bladlund) samt 1 hona Klastorp, NV Uppsala 16/7 (Thomas Johansson).

Duvhök *Accipiter gentilis*

Duvhöken hade en mycket lyckad häckningssäsong i Roslagen! Även om inga större ansträngningar gjordes att hitta nya boplatser, ringmärktes dock kullar i nio revir. I dessa bon fanns hela 28 ungar vilket ger ett snitt på 3,11 ungar/lyckad häckning, rekord för perioden 1977–99. Tidigare bästa resultat var 2,95 ungar/lyckad häckning

1984 och snittet för perioden 1977–98 är 2,54 ungar/lyckad häckning.

Sju bon innehöll vardera 3 ungar och vardera ett bo innehöll 1 resp. 5 ungar. Femkullen är för övrigt den första (av totalt 283) som påträffats under åren 1977–99. Man kan undra om den goda gnagarförekomsten på något sätt kan ha bidragit till häckningsresultatet eller om det bara berodde på god tillgång på även andra mer normala bytesdjur. Rester efter gnagarpåls eftersöktes i bona, men kunde inte hittas i något fall. Även om duvhöken kanske tog sig en och annan sork säger inget att det var särskilt vanligt förekommande (Bill Douhan).

Under en hyfsat god sträckfågelbevakning vid Skatudden under artens huvudsakliga flyttningstid i oktober observerades inte en enda duvhök som korsade Ålands hav, vilket är anmärkningsvärt (Mats Edholm). Under 1970- och 1980-talen var dagssummor på 10–20 ex. inte ovanliga och den hittills högsta lyder på 41 ex. 2/10 1976.

Sparvhök *Accipiter nisus*

Höga dagssummor sydvästflyttande sparvhökar noterades vid Skatudden under hösten, bl.a. ≥454 ex. (nytt dagsrekord!) 13/9, 154 ex. 14/9, 76 ex. 15/9, 29 ex. 18/9, 36 ex. 19/9, 34 ex. 27/9, 111 ex. 5/10 samt 18 ex. så sent som 4/11 (Mats Edholm m.fl.).

Tidigare högsta-notering vid Skatudden var 342 ex. 25/9 1982. Uppenbarligen hade sparvhöken en lyckad häckningssäsong i Finland och troligen så även i Sverige. I Falsterbo noterades nytt rekord med drygt 30 000 utsträckande sparvhökar under hösten! En stor andel av Falsterbohökarna, kanske upp mot 1/3, härstammar dock från Finland.

Ormvårk *Buteo buteo*

Ormvårken hade en helt fantastisk häckningssäsong i Roslagen. Efter en vinter med mängder av gnagare och extremt många övervintrande vråkar fanns fortfarande mycket stora bestånd av i första hand vattensork under hela häckningsperioden. Honorna var således i mycket god kondition då häckningen inleddes och kunde därmed lägga stora kullar. Att det verkligen var så bevisas av att i 25 bon med lyckad häckning fanns hela 75 ringmärkningsdugliga ungar i mitten av juni. Detta ger ett snitt på 3 ungar/lyckad häckning! Tidigare bästa år var 1980 då snittet låg på 2,3 ungar/lyckad häckning och genomsnittet för hela

Sumpvipa *Vanellus leucurus*

En adult rastade vid Hjälstaviken 6/5, vilket är första fyndet i Uppland.

© Göran Ekström

perioden 1977–98 är 1,96 ungar/lyckad häckning. Ett annat mått på det extremt goda häckningsresultatet är att hela fem kullar med fyra ungar ringmärktes, lika många fyrakullar som under hela perioden 1977–98! En häckningssång som 1999 är utan tvekan utomordentligt ovanlig (Bill Douhan).

Vinterfynd: Vintern 1998/99 övervintrade ett rekordstort antal ormvråkar i Uppland, uppskattningsvis runt 500 ex. (se separat artikel i FiU nr. 2 1999). Det stora antalet berodde av allt att döma på god födotillgång, vilket i sin tur medförde mycket god reproduktion (se ovan). Detta gällde förmodligen även i stora delar av övriga Svealand och Götaland eftersom så pass många som 18 500 ex. passerade Falsterbo på höstflyttningen, 8 000 fler än genomsnittet för perioden 1986–98. I dec. var antalet ormvråkar betydligt färre än dec. 1998, dock rapporterades cirka 34 individer (bl.a. 18 i SV Uppland, 10 i Roslagen), vilket är 3–4 ggr fler än normalt.

Höga sträcksummor: 16 ex. mot V Skatudden 13/9 (Mats Edholm), 20 ex. mot SV Hjälstaviken (Lars Lundstedt) och cirka 70 ex. mot SV Sundbro, Åkerby 1/10 (Bo Pettersohn), 30 ex. mot S Harka, Frötuna 2/10 (Karl-Olov Johansson), 18 ex. mot SV Sundbro 4/10 (Bo Pettersohn) samt

110 ex. mot S–SV Hjälstaviken 5/10 (Pekka Westin, Lars Lundstedt).

Minst nio ljusa färgvarianter ("Börtingevråkar") sågs under året (16/5–2/10), vilket är rekord. Normalt brukar 2–5 individer rapporteras.

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Vinterfynd: Liksom hos ormvråken övervintrade rekordmånga fjällvråkar i Uppland 1998/99, uppskattningsvis 200 ex. (se FiU nr 2 1999). I dec. var antalet nere på en mer måttlig nivå, dock rapporterades så pass många som 21 individer. Under senaste tioårsperioden har decembersiffrorna pendlat mellan noll till som mest 13. Påfallande var den stora andelen 2K-fåglar eller äldre – gissningsvis var det många vråkar som återkom som övervintrare till samma områden som rekordsäsongen 1998/99.

Sommarfynd: Ett ex. strax NO Harbo 13/5 (Raoul Wexius, Lars Gustavsson) och 1 ex. Bjurvalla, Östervåla 20/6 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Höstens första sågs vid Härvesta, Frösunda 21/8 (Henrik Berg).

Sträcksummor: Mycket få och låga siffror rapporterades från höstflyttningen, vilket hänger samman med artens mycket klena förekomst i de svenska fjällen denna häckningssäsong. De hög-

sta dagssummorna var 8–10 ex. mot SV Sundbro 1/10 (Bo Pettersohn) samt 15 ex. mot S Harka 2/10 (Karl-Olov Johansson).

Mindre skrikörn* *Aquila pomarina* [0; 5; 2]

Ett subad. ex. mot S Hjälstaviken 8/5 (Greg McIvor, Magnus Strindell, Lars Lundstedt) samt 1 subad./ad. Flemingsberg, Estuna 20/7 (Bill Douhan).

Två fynd under samma år är rekord för rapportområdet.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Från sydvästra Uppland rapporterades 23 fynd 1/1–20/4 och sex fynd 11–26/12, samtliga gällande enstaka individer förutom 2 ex. vid Hjälstaviken 27/2. I Uppsalatrakten gjordes fem fynd av enstaka fåglar 1/1–23/3, dessutom ett fynd av två sydvästflyttande örnar V Herrhagen, Uppsala 17/1 (Rickard Fredriksson). Under senhösten/vintern (3/11–31/12) rapporterades fyra fynd av enstaka örnar.

I östra Uppland noterades 1 ex. (3K) Bennebol's bruk 20/3 (Krister Mild), 1 ex. (trol. 2K) mot SV Svenska Högarna 13/10 (ny art för lokalen; Bill Douhan) samt 1 ex. (1K) mot V Skatudden 20/10 (Mats Edholm, Gunnar Ehrenroth).

I norra Uppland gjordes tio fynd av enstaka fåglar 17/1–9/4, dessutom en intressant observation av två ad. 3/4, varav den ena örnen jagade bort en överflygande havsörn (Mats Edholm, Brita Tibell). Från höstsäsongen rapporterades endast 1 juv. Tinäsområdet 4/12 (Stig Holmstedt).

Sommarfynd: En ungfågel Vangsby, Vänge 31/7 samt 1 ungfågel Stalbosjön, Harbo 21/8 (Bo Pettersohn).

Totalt under året således 56 fynd, vilket är nio fler än 1998 och 20 fler än 1997. Flera av fynden gäller naturligtvis samma individer. Det ökande antalet fynd sedan bottenåret 1997 återspeglar troligen en reell ökad besöksfrekvens av arten i Uppland.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Fiskgjusen hade en mycket lyckad häckningssäsong i Roslagen. I och för sig misslyckades sex av 28 påbörjade häckningar, men i övriga 22 bon fanns hela 60 ringmärkningsdugliga ungar i början av juli. Sex bon innehöll vardera två ungar och hela 16 bon vardera tre ungar. Inte ett enda bo med bara en unge, vilket annars är normalt. Detta ger ett snitt på utomordentliga 2,73 ungar/

lyckad häckning (2,14 ungar/påbörjad häckning), vilket är rekord för perioden 1980–99. Tidigare bästa resultat var 2,60 ungar/lyckad häckning (1989) och snittet för hela perioden är mycket goda 2,33 ungar/lyckad häckning. Fiskgjusens goda framgång 1999 måste rimligtvis bero på det ovanligt fördelaktiga sommarvädret (Bill Douhan).

I Roslagen är beståndet stabilt eller möjligen svagt ökande. På andra håll i landskapet är situationen inte lika ljus. I Färnebofjärdens nationalpark häckade 15–20 par somrarna 1990–95, men i juli 1999 bara sju (Mikael Hake). Situationen vid Mälaren är ganska osäker, men lokalt finns misstankar om att arten har minskat även där. Förhoppningsvis kommer uppslutningen till riksinventeringen 2001 att bli stor, så att vi får en klarare bild av stammens storlek och populationsutveckling.

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Häckningar: Troliga eller säkra häckningar rapporterades för 16 par, vilket ligger på en normal nivå. Under häckningstid sågs arten på ytterligare 12 lokaler.

Vinterfynd: Från jan.–feb. rapporterades 17 ex., flest i Enköpings (6) och Uppsala kommuner (5). Från december rapporterades 17 ex. (nio i Enköpings kommun, övriga i Uppsala kommun).

Vid Skatudden sågs totalt elva insträckande tornfalkar under hösten, fler än på många år (Mats Edholm).

Stenfalk *Falco columbarius*

Blygsamma fyra vinterfynd gjordes under året; 1 ex. Ryda kungsgård, Nysätra 8 och 21/2 (P-A Edin, Martin Tjernberg), 1 ex. Nybylund, Simtuna 21/2 (Martin Tjernberg), 1 ex. Hjälstaviken 28/2 (Lars Lundstedt) samt 1 ex. Gnistarondelen, Uppsala i december (Ulrik Lötberg).

Vid Skatudden noterades endast tre insträckande ex. under hösten, ganska uruselt för årtiondet och alltså ingen tendens till antalsökning likt tornfalken (Mats Edholm).

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Tio säkerställda och 24 troliga häckningar rapporterades. Därtill observerades arten på 43 lokaler under häckningstid. Totalt rapporterades arten således från 77 lokaler, nästan exakt lika många som 1998.

Årets första sågs vid Hjälstaviken 2/5 (Martin

Tjernberg) och den sista noterades på Svenska Högarna 27/9 (Jonas Karlsson).

Jaktfalk* *Falco rusticolus* [≥18; ca 62; 0]
Ingen observation under året. Senast en nolla noterades i protokollet var 1980 och dessförinnan 1974.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Under vårflyttningen (28/3–5/6) rapporterades 22 fynd (bedömt antal 20 individer). Den huvudsakliga passagen skedde 18/4–8/5, då 14 av fynden gjordes.

Från hösten (29/8–27/11) rapporterades 31 fynd och antalet involverade individer bedöms till 24. Av höstfågeln har åtta angetts vara adulta och 13 juvenila och huvudpassagen skedde 8/9–9/10 (25 fynd). Uppenbart finska fåglar observerades på insträck vid Skatudden 14/9 och 5/10 (Mats Edholm) samt vid Björn 25/9 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Både antalet fynd och beräknat antal individer är rekord och vi får gå tillbaks till 1960-talet eller tidigare för att finna högre siffror.

Orre *Tetrao tetrix*

Markspel: Tio tuppar noterades på Hillebolamosen, Florarna 25/3 (Gillis Aronsson).

En udda observation var en spelande tupp vid Hårbyparkeringen, Hjälsstaviken 17/4 (Michael Norman, Fredrik Ahlman). Vid Hagalund, Börje spelade en tupp 6/5 (Gunnar Jansson). Vid denna plats var det minst 40 år sedan orre senast hördes! För övrigt verkar orren vara på stark tillbakagång i landskapet, och något sådana starka stammar finns numera endast i nordvästra Uppland. I Roslagen är orren i det närmaste utgången och i skärgården finns endast enstaka strötuppar kvar.

Tjäder *Tetrao urogallus*

Fyra spel inrapporterade, som mest sex tuppar Långmossen, Skogs-Tibble april (Hans Johansson, Rolf Jacobsson). Även om det går knackigt för tjäderna i många skogsbygder så måste det väl finnas många "gömda" spel i byråldarna. Bättre rapportering är önskvärd, även negativa sådana!

Rapphöna *Perdix perdix*

Inga rapporter föreligger från Älvkarleby, Heby och Tierps kommuner.

Östhammars kommun: Fem ex. Kogrunet, Harg 25/9 (Henrik Berg). Fågeln uppehöll sig vid en bur med lockfågel, vilket starkt indikerar

att det rör sig om utsatta fåglar. **Uppsala kommun:** Från jan.–mars rapporterades endast en kull omfattande 13 ex. Tibble, Balingsta 9/2 (Ulf Karlsson), medan det från hösten meddelades 16 kullar (145 ex.). Under häckningstid sågs totalt fyra par, hördes åtta spelande tuppar samt sågs ett par med kycklingar. **Enköpings kommun:** Från jan.–mars rapporterades tre kullar (19 ex.) och från hösten fem kullar (56 ex.). Under häckningstid sågs ett par, hördes sex spelande tuppar samt påträffades en död fågel. **Häbo kommun:** Ett ex. Nyckelby, Yttergran 8/6 (Ruben S-E Swanqvist), troligen utplanterad. **Norrälje kommun:** Ett par Närtuna k:a 4/4 (Kristoffer Stig-häll), 1 sp. V Rådasjön, Söderby-Karl 25/5 (Lennart Larsson), 1 tupp Loskälva, Lohärad 13/6 (Karl-Olof Johansson) samt 1 ex. vid Björinge, Edebo 27/6 (Mats Edholm, Brita Tibell). Fågeln i Norrtälje kommun är samtliga troligen utsatta.

Under nuvarande jordbrukspolitiska situation har rapphönan uppenbarligen svårt att fortleva i rapportområdet, och om utplanteringarna upphörde skulle rapphönan i bästa fall troligen endast överleva på de mest optimala slätterna i Enköpings och Uppsala kommuner.

Vaktel *Coturnix coturnix*

[tidvis allmän; ≥746 sj.; 59 sj.]

Totalt 59 spelande tuppar 21/5–30/7 innebär endast marginellt färre antal än föregående år. Tupparna var väldigt spridda på 54 olika lokaler, dock med en majoritet i norra hälften av Uppland, norr om en tänkt linje Östervåla–Uppsala–Norrälje.

Under 1990-talet rapporterades i genomsnitt 45 spelande vaktlar per år från rapportområdet. Under 20-årsperioden 1970–89 rapporterades i genomsnitt 17 per år, men då är även Upplandsdelen av Stockholms rapportområde inkluderat.

Äldre fynd: Darsgårde, Skederid 1/10 1998 (Gunnar Hammar).

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Bortsett från Hjälsstaviken rapporterades cirka 57 revirhävdande ex. från 37 lokaler, färre både i fråga om antal individer som antal lokaler jämfört med 1998. Vid Hjälsstaviken hördes 50–75 rallar, vilket är betydligt fler än 1998 (≥15) men troligen långt under det verkliga antalet.

Årets första resp. sista observation gjordes 27/3 resp. 5/10.

Vinterfynd: Spår sågs i snön, södra delen av Hjälsstaviken 13/2 (Rickard Fredriksson)

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* [?; ≥805 sj.; 30 sj.]

Bortsett från att vissa individer kan ha förflyttat sig och därmed dubbelregistrerats rapporterades 30 revirhävdande hanar fördelade på 15 lokaler 29/4–20/6. Flest konstaterades vid Hjälsstaviken (≥9) och längs Fyrisån mellan Övre och Nedre Föret, Uppsala (7).

Åtta färre än 1998, dock fortfarande på en "godtagbar nivå". Under 1990-talet rapporterades i genomsnitt drygt 24 revirhävdande hanar årligen från rapportområdet. Under perioden 1972–89 rapporterades i genomsnitt 29 sj. hanar/år, vilket dock även inkluderar Upplandsdelen av Stockholms rapportområde.

Övrigt: Ett ex. hördes sträcka mot N Västank, Rådmansö 24.5 (Alf Nilsson).

Kornknarr *Crex crex*

[allmän; ≥1 348 sj.; ≥97 sj.]

Totalt rapporterades 97–98 revirhävdande kornknarrar 12/5–11/7. Flest konstaterades runt Hjälsstaviken (≥12), i Dannemoraområdet (≥10, varav 7 på fälten mellan Söderskogen–Bennbo), samt längs Fyrisån mellan Kungsängen och Flottsund, Uppsala (8). Fyra revirhävdande hördes längs Fyrisån mellan Librobäck–Hässelby, NV Uppsala, likaså på Balinge mossar, medan tre revirhävdande noterades på ängarna V Alstasjön (Nysätra), vid Uppsala-Näs k:a, Burunge (Vendel), Fröviboda intill Lärstaviken (Balingsta) samt vid Åsjöarna (Hållnäs/Forsmark).

Trots att det registrerades 45 färre knarrar än föregående år var 1999 det tredje bästa året sedan en mer organiserad fågelrapportering startade i början av 1970-talet. Under 1990-talet rapporterades i genomsnitt 78 knarrar årligen från rapportområdet.

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Under häckningstid rapporterades arten från 17 lokaler och på nio av dessa konstaterades tio säkra häckningar. Under förutsättning att observerade eller hörda enstaka fåglar motsvarar etablerade par erhålls totalt 22 par. Antalet par och lokaler är i stort sett oförändrat jämfört med de senaste tre åren.

Årets första resp. sista observation gjordes 6/4 resp. 14/10.

Sothöna *Fulica atra*

Stora ansamlingar (minst 100 ex.): Under våren räknades som mest 1 185 ex. Hjälsstaviken 6/4

(Pekka Westin), 150 ex. Norrtälje hamn 30/3 (Karl-Olov Johansson), 250 ex. södra Vendelsjön 31/3 (Thomas Pless), ≥110 ex. Kundbysjön 1/4 och 150 ex. Kärven 4/4 (Bill Douhan), 175 ex. Stamsjön 5/4 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt ≥100 ex. Blåkaren, Häverö 12/4 (Tony Mattsson).

Vid en vandring runt Hjälsstaviken räknades 1 000–1 300 ex. fortfarande 23/7 (Pekka Westin), vilket torde betyda att minst 500 par häckade i sjön! Däremot var föryngringen betydligt sämre detta år jämfört med 1998. I södra Vendelsjön fanns 300 ex. 5/8 (Thomas Pless) och i Kärven ≥250 ex. 7/8 (Mats Edholm, Brita Tibell). Senare under hösten konstaterades 100 ex. Blåkaren 11/8 (Joakim Johansson), 180 ex. Hargsviken 12/9 (Sebastian Sundberg), cirka 350 ex. Vansjön 3/10 (Bo Pettersohn), 150 ex. Kvisthamraviken, Norrtälje 4/10 (Karl-Olov Johansson) samt ≥130 ex. Ryssviken, Övergran 14/11 (Thomas Johansson). Det totala höstantalet, inkl. Hjälsstaviken, stannar på drygt 2 600 ex., vilket är något högre än 1998.

Vinterfynd: 13 ex. Norrtäljeviken 3/12 (Karl-Olov Johansson), 5 ex. Dalbyviken 7/12 (P-A Edin), 11 ex. Tursboviken, Holm 7/12 samt 5 ex. Ekolsundsviken vid Fänö, Löt 14/12 (Pekka Westin).

Trana *Grus grus*

Cirka 83 säkra/troliga/möjliga häckningar rapporterades. Särskilt nämnvärt är att 28 par påträffades vid en inventering inom 150 km² i Vällensområdet, Bladåker (Martin Amcoff), dvs. i genomsnitt nästan fem par per atlasruta.

Stora ansamlingar/höga sträcksummer: Vid södra Vendelsjön rastade som mest 1 300 ex. 9/4 (Thomas Pless). Antalet minskade sedan successivt, t.ex. noterades 500 ex. 15/4, 230 ex. 9/5, 210 ex. 31/5 och som minst 150 ex. under senare delen av juni. Därefter ökade åter antalet, t.ex. 420 ex. 25/7 och minst 510 ex. 12/9 (Thomas Pless m.fl.). Fortfarande 3/10 fanns 345 ex. vid sjön.

Vid Ledsjär fanns en flock som i slutet av maj uppgick till 150 ex. Detta antal höll sig sedan fram till slutet av juli då 165 ex. räknades. Senare under augusti och åtminstone fram till mitten av september var antalet uppe i maximalt 335 ex. (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.).

Hjälsstaviken saknade tranansamlingar under vår och sommar. Från och med början av augusti (90 ex. 5/8) började emellertid allt fler samlas.

Trana *Grus grus*.
"Cirka 83 säkra/troliga/möjliga
häckningar rapporterades."
© Leif Gustavsson

I slutet av augusti uppgick antalet till cirka 500 ex. och som mest räknades 670 ex. 11/9 (Martin Tjernberg). Fortfarande 5/10 fanns 443 ex. kvar, men under dagen sträckte 300 av dessa mot söder (Pekka Westin).

På slättbygden strax norr om Månkarbo fanns en stor ansamling under september. Som mest räknades drygt 1 000 ex. 12/9 (Niklas Lindberg). Misstankar finns om att åtminstone delar av dessa övernattade i Vendelsjön.

Andra större ansamlingar var 175 ex. i området runt Vida och Holms gårdar, Harbo i början av april och ungefär lika många 28/8 (Ulrik Lötberg), ≥140 ex. Stormossen, V om Östervåla 13/8 (Sebastian Sundberg), 110 ex. Munga, cirka 4 km V Tierps k:a 30/8 (Gillis Aronsson), cirka 100 ex. Haberga NO Alunda 3/9 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt som mest 200 ex. Lundås, Edebo 18/9 (Joakim Johansson).

Årets största dagssummor sträckande tranor blev 117 ex. Hjälstaviken 10/9 (Pekka Westin), cirka 200 ex. Sundbro 1/10 (Bo Pettersohn) samt 150 ex. Uppsala 6/10 (Gunnar Ehrenroth).

Ansamlingen om 1 300 ex. vid Vendelsjön är nytt Upplandsrekord!

Strandkata *Haematopus ostralegus*

Inlandshäckning: Ett par med minst en pull. Rörskog, Tämnaaren (Lars Gustavsson). Dessutom varnade 1 ex. intensivt vid Aspnäs, Tämnaaren 9/5 (Fredrik Friberg).

Par på tänkbara häcklokaler i inlandet sågs vid Flessjan i Ekoln, Skedviken och Erken (Ingemar Ahlén, Helge Röttorp, Bill Douhan, Kristoffer Stighäll).

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Säker eller trolig häckning konstaterades för 16–17 par på 14 lokaler. Juvenila fåglar som kan hänföras till häckning sågs endast vid Hjälstaviken med 2–3 juv. 9–11/7 (Lars Lundstedt, Martin Tjernberg). I övrigt rapporterades 7–8 ex. från fem lokaler under häckningstid.

En förbättring jämfört med föregående år. Emellertid inventerades backsvalan 1999, varvid många presumtiva mindre strandpiparlokaliter besöktes. Med tanke på detta förefaller årets resultat vara klent, och Rrk:s uppfattning att arten har minskat sedan mitten av 1990-talet kvarstår.

Större antal: Vid Hjälstaviken cirka 10 ex. 10–15/8 (Martin Tjernberg).

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Häckningar: Fem par Björns skärgård (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson, Lennart Söderlund, Martin Amcoff), 20 par Gräsö östra skärgård (Martin Amcoff, Björn Svensson), 10 par Klungstens skärgård, Hållnäs (Martin Amcoff), 1 par Örskär (Fredrik Friberg), 1 par hamnen Kappelskär (Peter Carlsson), 2 juv. Slamdammarna, Edebo 11/6 (Joakim Johansson), 2 par Ytterskär (Lars Olsson) och 3 par Hargsviken (Lars Olsson).

Möjlig inlandshäckning: Ett par spelade Åbyån, Tämnaaren 9/5 (Fredrik Friberg).

Sammantaget således 47 häckande par i kust- och skärgårdsområdet samt en möjlig inlandshäckning. Större delen av Uppsala läns ytter- och mellanskärgård inventerades vilket förklarar årets rekordnotering.

Större ansamlingar: Vid Ledskär rastade 25 ex. 16/4 (Martin Amcoff) och vid Hjälstaviken upp till 50 ex. 10/8–28/9 (Pekka Westin, Martin Tjernberg, Ingemar Johansson m.fl.).

Fjällpipare *Charadrius morinellus* [?; 145; 6]

Fem ex. sträckte iväg mot N vid Säby, Danmark 23/5 (Pekka Westin) och 1 ex. Lövsaslätten 25/5 (Fredrik Friberg).

Under 1990-talet sågs arten under åtta av åren, och i genomsnitt rapporterades 4,2 fåglar per år. Under 20-årsperioden 1970–89 rapporterades 4,5 fåglar per år, men då är Upplandsdelen av Stockholms rapportområde inkluderat.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Tidiga vårfynd: Ett ex. Stamsjön 26/3 (Mats Edholm), 1 ex. Skogstibble 28/3 (Owe Rosengren, Sören Franceen) och 1 ex. Vendelsjön 28/3 (Thomas Pless, Bengt Säfström).

Stora flockar: 800–1 000 ex. Haga, Svinnegarn 9–11/5 (Anders Grindlund, Martin Tjernberg) och 700 ex. Vendelsjön 9/5 (Thomas Pless).

Sent höstfynd: Vid Hjälstaviken 40 ex. 13/11 (Martin Tjernberg).

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Vårfynd: Fem ex. Örskär 8/5 (Jocce Ekström), 1 ex. Ledskär 28/5 och 1/6 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Sumpvipa* *Vanellus leucurus* [0; 0; 1]

En ad. rastade vid Hjälstaviken 6/5 (Bo Eriksson m.fl.). Första fyndet i Uppland och fjärde i landet.

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Flockar ≥ 500 ex.: Vid Vendelsjön 500 ex. 31/3 och 14/4 (Thomas Pless), minst 600 ex. N Månkarbo 28/8 (Ulrik Lötberg m.fl.) samt cirka 530 ex. Lövsaslätten 11–30/10 (Yngve Hareland, Mats Edholm).

Sena höstfynd: Minst 200 ex. Hjälstaviken 7–9/11 (Ingemar Johansson, Pekka Westin), 75 ex. Alunda 7/11 (Mats Edholm), 4 ex. Korsängens vattenpark, Enköping 8/11 (Owe Rosengren) samt 6 ex. sträckande mot S Vendelsjön 14/11 (Berndt Godin).

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Vårfynd: Åtta ex. Ledskär 23/5 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.), 2 ex. Ångskär 23/5 (Thomas Pless) och 11 ex. Hjälstaviken 29/5 (Martin Tjernberg).

Totalt sågs cirka 350 ex. 16/7–26/9, flertalet längs kusten vid välbesökta sträcklokaler som Björn, Örskär och Vaddö. Störst antal rapporteras från Örskär med 50 sträckande 28/8 (Magnus Rignell, Martin Irestedt). Inlandsfynd gjordes vid Hjälstaviken 20/7–5/9 (Martin Tjernberg, Lars Lundstedt m.fl.) med totalt cirka 35 ex. samt med 1 ex. vid Vendelsjön 15/8 (Roine Jansson).

Vid Ledskär sågs en obestämd *Calidris*-vada-re, troligen kustsnäppa så sent som 20/11 (Jörgen Sjöström).

Sandlöpare *Calidris alba*

En ad. mot söder Trutarbådan, Gräsö 17/7 (P-A Edin), 13 ex. Sprättarna, Slada, Hållnäs 2/8 (Jörgen Sjöström), 4 ad. Skottbådarna, Gräsö 4/8 (Martin Amcoff, Björn Svensson), 27 ex. Björns skärgård 7/8–23/9 varav 18 ex. 7/8 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund m.fl.), 2 ad. Ledskär 9/8 (Berndt Godin), 1 juv. Ledskär 10/8 (Lars Lundstedt), 1 ex. mot S Skatudden 15/8 (Mats Edholm, Gunnar Ehrenroth), 1 ex. Hjälstaviken 26/8 (Per Pöder, Kjell Yngerskog, Ulf Hamrin) samt 1 juv. på samma lokal 23/9 (Gunnar Ehrenroth, Lars Lundstedt, Martin Tjernberg).

Inlandsfynd är mycket sällsynta i Uppland.

Småsnäppa *Calidris minutus*

Vårfynd: Ett ex. Salsta slott 20 och 22/5 (Mats Wærn, Fredrik Friberg), 3 ex. Snatra, Karlholmsviken 24/5 (Sebastian Sundberg), 1 ex. Tämnaaren, S Tierp 24/5 (Gunnar Ehrenroth), 2 ex. Ledskär 25/5 (Ulf Karlsson, Joakim & Elisabeth Djerf) och 1 ex. Ledskär 5/6 (Gunnar Ehrenroth).

Större ansamlingar (> 20 ex.): Vid Hjälstavi-

ken 30 ex. 15.8 (Lars Lundstedt) och cirka 20 ex. 20/8 (Martin Tjernberg, Thomas Johansson) samt 20 juv. Ledskär 30/8 (Berndt Godin).

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Större ansamlingar (≥ 20 ex.): Vid Ledskär 20 ex. 22/5 (Joakim Djerf), 26 ex. Salsta slott 22/5 (Fredrik Friberg) och cirka 30 ex. Ledskär 23/5 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Största ansamlingar under höstflyttningen var 15 ex. Hjälstaviken 10 och 22/8 (Martin Tjernberg) och 17 ex. Kundbysjön 16/7 (Helge Rötörp).

Tuvsnäppa* *Calidris melanotos* [1; 5; 2]

Ett ex. Dyarna, Enköping 10–11/5 (Anders Grindlund m.fl.) och 1 juv. Hjälstaviken 30/8–6/9 (Bo Eriksson m.fl.).

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Höga antal noterades vid Hjälstaviken med bl.a. 58 ad. 18/7 (Lars Lundstedt), cirka 100 ex. (mest juv.) 20/8 (Lars Lundstedt, Thomas Johansson, Martin Tjernberg), 80 juv. 21/8 (Yngve Hareland m.fl.) och 85 juv. 28/8 (Lars Lundstedt). Förutom vid Hjälstaviken, som dominerade fyndbilderna kraftigt (närmare 200 individer rastade vid sjön), gjordes fynd av enstaka individer eller småflockar på åtta lokaler. Av dessa kan 28 ex. mot S vid Skatudden 19/8 nämnas (Mats Edholm).

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Ett ex. Rönnskärs udde 2/1 (Johan Westerlund m.fl.), 1 ex. Söderarm 28/3 (Weine Erlandsson), 1 ex. Rönnskärs udde 7/9 (Yngve Hareland), 3 ex. Björn 11/9 (Jörgen Sjöström), 1 ex. Örsjär 18/9 (Fredrik Malmæus m.fl.), 2–3 ex. 6/10 (Berndt Godin m.fl.) och 2 ex. sträckande mot SO Björn 8/10 (Elisabeth Djerf m.fl.), 3 ex. Svenska Högarna 15/10 (Bill Douhan), 1 ex. mot SO Björn 31/10 (Lennart Söderlund m.fl.) samt 1 ex. mot S Skatudden 6/11 (Lars Lundstedt).

Tio fynd omfattande minst 16 ex. gjorda på pålitliga kustlokaler får sägas vara ett hyfsat årsresultat.

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Fynd som kan indikera häckning: Ett ex. spelade Ledskär 16/4 (Martin Amcoff), 1 ex. av den sydliga rasen Ledskär 25/4 (Joakim & Elisabeth Djerf) och 1 ex. troligen av den sydliga rasen

spelade Åbyån, Tännaren 9/5 (Fredrik Friberg, Barbro Sjölin-Nilsson, Jan & Erik Nilsson).

Större antal: Vid Hjälstaviken som mest 250 ex. 22/7, 225 ex. 14/9 och 300–350 ex. 25/9–3/10 (Martin Tjernberg m.fl.). Vid Ledskär som mest 400 ex. 12/9 (Kjell Pålsson m.fl.) och 18/9 (Mats Westberg m.fl.) samt 575 ex. 21/9 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Sent höstfynd: Ett ex. Hjälstaviken 31/10–1/11 (Yngve Hareland, Pekka Westin, Martin Tjernberg).

Myrsnäppa *Limicola falcinellus* [?; 505; 46]

Vårfynd: Rastade vid Ledskär 23/5–2/6 med som mest 12 ex. 1/6 (Joakim & Elisabeth Djerf, Mats Westberg m.fl.). Vid Hjälstaviken fanns rastande fåglar 25/5–3/6 med som mest 16 ex. 31/5 (Martin Tjernberg m.fl.). Vid Kundbysjön rastade 7 ex. 31/5 (Bill Douhan).

Höstfynd: Ett ex. Ledskär 15/7 (Mats Edholm) och 2 ex. 4/8 (Ingemar Johansson), 1 ex. Hjälstaviken 13/7 (Lars Lundstedt), 19–20/7 (Martin Tjernberg m.fl.), 15–20/8 (Yngve Hareland, Jocke Ekström, Ingemar Johansson m.fl.) samt 7/9 (Henrik Berg).

Samtliga fynd utom flocken vid Kundbysjön gjordes vid vadarlokalerna Ledskär och Hjälstaviken. Sammanlagt sågs uppskattningsvis 39 ex. under våren och 7 ex. under hösten. Totalt under 1990-talet rapporterades ≥ 299 ex. i rapportområdet, dvs. cirka 30 årligen.

Brushane *Philomachus pugnax*

Ansamlingar (≥ 400 ex.): Kring Tännaren 580 ex. 9/5 (Fredrik Friberg, Barbro Sjölin-Nilsson, Jan & Erik Nilsson), 500 ex. Hjälstaviken 12/5 (RSE Swanqvist), 1 200 ex. Sjöbo, Tännaren och 720 ex. Vida gård, Harbo 13/5 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) samt 500 ex. Hjälstaviken 4/9 (RSE Swanqvist).

Dvärgbeckasin *Limnocyptes minimus*

Under perioden 14/4–14/5 rapporterades minst tio spelande fåglar från sju lokaler och enstaka individer sågs på ytterligare tre lokaler. Vid Hjälstaviken noterades spel flertalet dagar 26/4–7/5 med som mest 3 ex. 3/5 (Åke Berg m.fl.). Vid Vissjön, Läby hördes spel 29/4, 2 och 6/5 (Lars Lundstedt, Andreas Blom, Gunnar Ehrenroth).

Under höstflyttningen 23/9–31/10 sågs cirka 11 ex. på fyra lokaler.

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

[Tidigare häckfågel; 264; 10]

Spelande fåglar: Ett ex. södra Vendelsjön 9/5 (Thomas Pless), 2 ex. Hjälstaviken 12–13/5 (Martin Tjernberg, Thomas Johansson, Stig Holmstedt), 1 ex. Hjälstaviken 17 och 23/5 (Andreas Blom, Lars Lundstedt), 1 ex. Övre Föret 15/5 (Gunnar Ehrenroth), 3–4 ex. Uppsala kungsäng 17/5 (Lars Lundstedt, P-A Edin) resp. 2 ex. 18/5 (Weine Erlandsson, Owe Rosengren) och 1 ex. N Övre Föret 19/5 (Raoul Wexius). Dessutom sågs ett ex. på Uppsala Kungsäng 13 och 21/5 (Pekka Westin, Jan Linder, Sven H Johansson).

Höstfynd: Ett ex. Hjälstaviken 11, 19 och 26/9 (Martin Tjernberg, Stig Holmstedt), 1 ex. Darsgårde, Skederid 23/9 och 8/10 (Gunnar Hammar) samt 1 ex. Vendelsjön 9/10 (Lars Lundstedt).

Uppskattningsvis minst sju individer under våren och minst tre under hösten.

Rödspov *Limosa limosa* [≥ 60 ; ≥ 225 ; 7]

Ett ex. Krusenbergs strandäng, Alsike 23/4 (Ingemar Ahlén), 2–3 ex. Ledskär 23–25/4 (Joakim & Elisabeth Djerf, Vera Noest m.fl.) och 1 ex. 1–2/5 (Lars Lundstedt), 1 ex. Hjälstaviken 3/5 och 5/5 (Weine Erlandsson, Pekka Westin, Martin Tjernberg) och 24–25/5 (Raoul Wexius, Lars Lundstedt m.fl.), 1 ex. Salsta slott 20/5 (Mats Wærn), 1 ex. Hållskären, Singö 16/7 (Joakim & Roine Johansson) samt 1 ex. Ledskär 17/7 (Annikastén).

I genomsnitt sågs åtta rödspovar årligen under 1990-talet, så årets skörd får sägas vara ganska normal.

Myrspov *Limosa lapponica*

Vårfynd: Ett ex. mot N Skatudden 2/5 (Mats Edholm) och 13 ex. mot NO Hjälstaviken 10/5 (Pekka Westin).

Höstfynd: Vid Hjälstaviken rastade 27 ex. tillfälligt 6/7 (Martin Tjernberg), cirka 370 ex. mot S Ängskär 18/7 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1 ad. Hjälstaviken 19–22/7 och 5–8/8 (Pekka Westin, Kerstin Carlsson, Martin Tjernberg), 4 ad. mot SV Hjälstaviken 10/8 (Pekka Westin), cirka 100 ex. mot SV Väsby, Stavby 6/8 (Mats Edholm) och cirka 75 ex. mot S Björn 14/8 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Småspov *Numenius phaeopus*

Uppträdde 1/5–15/9 med flertalet fåglar längs kusten.

Större antal (≥ 20 ex.): Vid Hjälstaviken 34 ex. mot N 8/5 (Martin Tjernberg), 27 ex. Tännaren 9/5 (Gunnar Ehrenroth), 24 ex. Hjälstaviken 11/5 (Pekka Westin) samt 35 ex. mot S Skatudden 24/7 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Sammanfattningsvis kan sägas att småspoven uppträdde mer talrikt och i större flockar under flyttningen än på länge.

Storspov *Numenius arquata*

Häckningstid: Totalt rapporterades 34–36 par (par, spelande eller varnande fåglar) från 30 lokaler. Dessutom observerad på ytterligare fyra lokaler.

Större antal: Vid Örsjär sträckte 100 ex. 24/4 (Magnus Rignell, Martin Irestedt), 70 ex. Äspnäs, Tännaren 25/4 (Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg) och 25 ex. Vendelsjön 24/6 (Peter Sieurin).

Storspoven inventerades i 15 jordbruksområden (322 km²) 1998 (uppsats kommer att publiceras i senare nummer av FiU). På grundval av denna inventeringsinsats beräknades den uppländska stammen till 335–445 par (Åke Berg, Martin Tjernberg). Den spontana rapporteringen fångar alltså upp på sin höjd 10% av det verkliga beståndet, vilket kan tyckas lågt för en så pass iögonen- och iöronenfallande art.

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Uppträdde ovanligt talrikt med stora flockar under vårsträcket, förmodligen som en följd av de många översvämningarna.

Flockar (≥ 50 ex.): 54 ex. Karlholmsviken 8/5 (Svante Söderholm, Holger Stensson, Lars Imby), 50 ex. Ledskär 9/5 (Lars Lundstedt), 180 ex. fördelade på fyra lokaler kring Tännaren 10/5 (Fredrik Friberg, Barbro Sjölin-Nilsson, Jan & Erik Nilsson), 60 ex. Hjälstaviken 12/5 (RSE Swanqvist), 65 ex. Ledskär 12/5 (Martin Amcoff) och 130 ex. 13/5 (Joakim & Elisabeth Djerf), 190 ex. Sjöbo resp. 105 ex. Sjölanda, Tännaren och 145 ex. Vida gård, Harbo 13/5 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), 75 ex. Sjölanda 15/5 och 55 ex. 16/5 (Thomas Johansson, Gunnar Ehrenroth, Sebastian Sundberg) samt 60 ex. Hjälstaviken 22/7 (Martin Tjernberg).

Sent fynd: Sju ex. Hjälstaviken 3/10 (Thomas Johansson, Stig Holmstedt m.fl.).

Rödbena *Tringa totanus*

Par, spelande eller varnande fåglar rapporterade från åtta lokaler omfattande minst 10 par. Detta innebär ungefär en halvering av inlandsbeståndet

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* rastande på ön Björn 25/10 1999.

© Elisabeth Djerf

jämfört med de senaste åren.

Större antal: På fyra platser kring Tämnares inräknades sammanlagt 30 ex. 9/5 (Fredrik Friberg m.fl.) och vid slamdammarna, Edebo 70 ex. 15/5 (Joakim & Rune Johansson).

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Större ansamlingar: Kring Tämnares sågs hela 285 ex. på fyra platser 9/5 (Fredrik Friberg m.fl.), 80 ex. Husby 11/5 (Mats Karlsson), 150 ex. Sjöbo resp. 75 ex. Sjölanda och 85 ex. Vida gård 13/5 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Från hösten rapporterades 50–80 ex. vid Hjälstaviken 3–23/7 (Lars Lundstedt, Martin Tjernberg) samt 65 ex. Ledskär 24/7 (Ulrik Lötberg).

Grönbenas *Tringa glareola*

Häckning: Ett par varnade i juni Ensjön–Åkerby-sjön (Jörgen Sjöström). Vid en inventering i Florarna 8/6 fanns grönbenas på fyra platser (Jörgen Sjöström).

Större ansamlingar: Cirka 1 200 ex. Dyarna, Enköping 11/5 (Pekka Westin), 1 500–2 000 ex. Valsås, Tämnares 15/5 (Ulf Karlsson) samt 1 650 ex. på tre lokaler kring Tämnares 13/5 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Par, spelande eller varnande fåglar omfattande 58 revir rapporterades från 29 lokaler. Dessutom sågs 1–3 ex. på ytterligare 17 lokaler 15/5–30/6. Observerad på cirka 14 lokaler i juli, varav flera kan vara häcklokaler.

Större antal revir rapporterades från Erken med tio (Bill Douhan), Björns skärgård sju (Ulrik Lötberg) och Sparren, Rimbo sex (Bill Douhan).

Större ansamling: 18 ex. Hjälstaviken 22/7 (Martin Tjernberg).

Tereksnäppa* *Xenus cinereus* [1; 1; 1]

Vid Ledskär rastade 1 ad. 10/6 (Berndt Godin m.fl.).

Tredje fyndet i Uppland.

Roskarl *Arenaria interpres*

Inlandsfynd: Samtliga inlandsfynd gjordes vid Hjälstaviken; två ex. 10/5 (Pekka Westin), 1 ex. 15/5 (Ingemar Johansson, Leif Sjöberg, Jöce Ekström), 1 ex. 1–2/6 (Åke Berg, Martin Tjernberg, Ulf Karlsson). Under höstflyttningen sågs arten dagligen 27/8–12/9, bl.a. 6 juv. 28/8 (Thomas Johansson, Lars Bern), 7–8 ex. 4/9 (RSE Swanqvist) och 5–8 ex. 5/9 (Anders Arnell, Ka-

rin Gerhardt).

Vid en inventering av större delen av Uppsala läns ytterskärgård påträffades 124 par (Martin Amcoff m.fl.).

Nyhet: Från år 2000 önskas rapporter om häckningar i rapportområdet.

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus* [?; 566; 18]

Vårfynd: Nio ex. Hjälstaviken 25/5 (Anders Grindlund) och 3 ex. 26/5 (Ulf Karlsson), 1 ex. 27 och 30/5 (Lars Lundstedt, Andreas Blom, Yngve Hareland), 1 ex. Klyndorna, Gräsö 28/5 (Martin Amcoff, Björn Svensson), 2 ex. Hjälstaviken (Martin Tjernberg) samt 2 ex. Ledskär 1/6 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Höstfynd: Ett ex. Lygna skärgård 7–8/8 (Bo, Joacim & Gabriel Olander), 1 juv. Hjälstaviken 7–8/8 (Anders Svensson, Lars Lundstedt) och 16–20/8 (Martin Tjernberg m.fl.).

Uppskattningsvis 18 individer är en återgång till mer normal nivå efter fjolårets rekord på hela 60 individer.

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* [?; ca 143; ≥912]

Med två juv. vid Skatudden 13/9 (Mats Edholm) inleddes seklets särklassiga bredstjärtade labbhöst! Mellan 19–24/9 noterades sex ex. och därpå, 25/9, kom det osannolika "bombnedslaget":

cirka 600 sträckande bredstjärtade labbar vid Billudden/Björn/Örskär (Seppo Haavisto, Ulrik Lötberg, Mats Wærn m.fl.) samt minst 15 ex. utefter Vaddökusten (Kristoffer Stighäll m.fl.)! För utförligare information om rekordlördagen, se Fåglar i Uppland nr 4 1999: 4–9. Dagen efter, d.v.s. 26/9, var trots god bevakning vid ovan nämnda lokaler antalet blott drygt 10% av fördagens. Totalsumman för september uppgick därmed till cirka 680 ex.

Från oktober rapporterades bredstjärtade under 18 dagar med toppar 2–3/10 (ca 75 ex.), 6–7/10 (ca 40 ex.) samt 30–31/10 (ca 30 ex.). Under första halvan av november sträckte mestadels enstaka individer, dock så pass många som 16 ex. vid Björn 16/11 (Magnus Hellström m.fl.). Uppträdandet avslutades med en juv. vid Rönnskärs udde 19/12 (Jonas Karlsson), f.ö. Upplands andra decemberfynd.

Totalsumman stannade slutligen på minst 912 ex. (se tabell)! Av samtliga åldersbestämda var endast en adult, resten juvenila. Ingen observation gjordes i Upplands inland, säkerligen beroende på höghöjdssträck över fastlandet, trots uppmärksammas inflygning vid Skutskär. Tidigare högsta årssumma för Uppland uppgick till 40 ex. (1991) och för Sverige till 675 ex. (1985). Det svenska dagsrekordet vid Hönö 10/11 1985 med 94 bestämda ex. slogs således med mycket bred (!) marginal av flera enskilda loka-

	Sep.		Okt.		Nov.			Dec.		
Lokal	11–20	21–30	1–10	11–20	21–31	1–10	11–20	21–30	1–10	11–20
Billudden/ Långsand	1	398	5	1	–	–	–	–	–	–
Fågelsundet/ Björn	–	236	38	23	14	16	–	–	–	–
Örskär	–	142 (22)*	81	1	18	3	–	–	–	–
Vaddö	2	19	1	7	12	4	3	1	–	1
Svenska Högarna	–	1	–	4	–	–	–	–	–	–
Summa	3	796 (676)	125	36	44	23	3	1	–	1
Å 1 032 (912)	* Av totalt 142 ex. bedöms 120 ex. vara fåglar som även sågs vid Björn									

Tabell 2. Antalet rapporterade bredstjärtade labbar *Stercorarius pomarinus* inom Upplands rapportområde hösten 1999.

ler: Billudden 387 ex., Långsandsörarna 252 ex., Björn cirka 200 ex. samt Örsjär cirka 120 ex. Genom lokalernas inbördes läge skedde viss dubbelräkning, varför en dagssumma om cirka 600 ex. förefaller rättvisande vid norra Upplandskusten den historiska dagen 25 september!

Labbb *Stercorarius parasiticus*

Under häckningstid registrerades 25 par. Årets första sågs 24/4, cirka en vecka senare än normalt. Vårsträcket var som vanligt föga framträdande. Mellan 13/8 och 30/10 räknades cirka 100 sträckande ex. med en tydlig topp 2–3/9 med 40 ex. vid Björn samt en något mindre 19/9 med cirka 15 ex. Därefter började sträcket ebba ut och 25/9 sågs "endast" ca 15 ex. fördelade på fem lokaler (Ulrik Lötberg, Seppo Haavisto, Martin Tjernberg m.fl.). Hela oktober bidrog med 10 ex. med avslutning 30/10.

Fjälllabbb* *Stercorarius longicaudus*

[?; 43; 11]

En juv. mot SV Björn 2/9 (Ulrik Lötberg m.fl.), 1 ad. mot S Rönnskärs udde 11/9 (Bill Douhan, Jonas Karlsson), 1 ad. Örsjär 18/9 (Peder Wærn m.fl.), 1 juv. mot V Långsandsörarna 19/9 (Magnus Hellström m.fl.), 1 juv. mot S Rönnskärs udde 22/9 (Martin Amcoff, Kristoffer Stighäll), 3 juv. mot SV Långsandsörarna/Billudden 25/9 (Seppo Haavisto, Magnus Liljefors m.fl.), 2 juv. mot S Björn 26/9 (Seppo Haavisto m.fl.) samt 1 juv. mot V Hjälstaviken 2/10 (Martin Tjernberg, Lars Lundstedt m.fl.).

Rekordår med elva ex.! Tidigare var 1994 bäst med nio. Samtliga decenniernas år utom 1993 gjordes fynd och medelvärde/år blev fyra ex. Både inlands- och oktoberfynd är mycket ovanliga.

Obestämd labbb *Stercorarius sp.*

Fördelningen av obestämda labbar under hösten blev enligt följande: bredstjärtade labbar/labbar 17 ex., labbar/fjälllabbar 4 ex., samt opreciserade obestämda labbar 57 ex.

Drygt 60% av de obestämda härrör från september, vilket t.ex. gäller samtliga som misstänks kunna vara fjälllabbar.

Dvärgmåsb *Larus minutus*

Häckning: Ett par häckade vid Hjälstaviken, sågs på bo 31/5 och med flygg årsunge 13–20/7 (Lars Lundstedt, Martin Tjernberg, Pekka Westin m.fl.).

Tredje konstaterade lyckade häckningen i Uppland och vid Hjälstaviken med föregående 1901 resp. 1930. Därutöver har under 1900-talet cirka tio påbörjade häckningar konstaterats (bo med ägg eller ruvande ad.) men misslyckats. Dessutom har fåglar med häckningsbeteende iakttagits på några lokaler. Ingen rapport har inkommit gällande Ambricka vid Dalälven, där tre bon med ägg hittades 1998.

Vårfynd: Under perioden 25/4–10/6 iaktogs minst 48 ex. på tolv lokaler, tio av dessa i inlandet och två vid kusten med 37 resp. 11 ex. Uppträdandet är att betrakta som ganska normalt vad gäller de senaste åren.

Höstfynd: Totalt inräknades minst 303 ex. vid 13 lokaler, nio av dessa vid kusten, mellan 29/6 och 7/11. Inlandsfynden uppgick till 15 ex. på fyra lokaler, en normal fyndbild. Högsta noterade dagssiffror uppgick till: minst 56 juv. Ledskär 9/8 (Berndt Godin m.fl.), 30 + 30 juv. mot SV Björn 12–13/8 (Ulrik Lötberg m.fl.), 30 ad. Svenska Högarna 4–5/10 (Bill Douhan, Kristoffer Stighäll), 39 ex. mot S + V Skatudden 21/10 (Raoul Wexius) samt 13 ex. mot S Rönnskärs udde 23/10 (Bill Douhan m.fl.).

Dvärgmåsåret avslutades ovanligt sent 7/11 med en ad. Hjälstaviken och två juv. Korsängens Vattenpark i Enköping (Stig Holmstedt, Ingemar Johansson, Lars Lundstedt). Det höga antalet dvärgmåsar vid Vaddö i slutet av oktober är förmodligen av rekordartad omfattning och gäller säkerligen fåglar som annars passerar öster om Åland.

Årssumman på minst 351 ex. är den lägsta sedan 1993, men en delförklaring kan vara en något sämre bevakning vid Björn under bästa sträcktiden än de föregående åren. Noterbart är dock att ingen dvärgmåsb är rapporterad från Ledskär efter 4/9, oftast ses ju där fåglar minst till slutet av september.

Skrattmåsb *Larus ridibundus*

Vinterfynd: Ett ex. Grisslehamn 21/2 (Jocce Ekström), 1 ad. Biotestsjön 5/12 (Bill Douhan) samt 1 ex. mot S Rönnskärs udde 11/12 (Bill Douhan).

Häckningar: Fördelade på 23 lokaler inräknades 3 400–3 900 par. Dalkarlskärret stod för 1 500–2 000 par av dessa (Martin Tjernberg) och

Hjälstaviken cirka 815 par (Pekka Westin) och båda lokalerna uppvisade god föryngring. Av samtliga kolonier omfattade sju minst 100 par.

Under första halvan av april fanns stora ansamlingar med rastande skratmåsar flerstädes, bl.a. vid Stamsjön, Vendelsjön, Lagga och Landsberga. Sammanlagt torde det ha rört sig om minst 6 000 ex.

Fiskmåsb *Larus canus*

Vid inventering av Björns skärgård registrerades minst 131 par, cirka hälften med lyckad häckning. Under juni fanns minst 1 500 rastande/ruggande fåglar i området (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Silltrut *Larus fuscus*

Häckningar: 58 par Forsmarks skärgård, 162 par Gräsö nordvästra skärgård, 176 par Gräsö östra skärgård (Martin Amcoff), 15 par Björns skärgård (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), cirka 5 par Skatudden (Björn Lundgren m.fl.) samt cirka 55 ad. + 10 juv. Sköthällorna, Gräsö södra skärgård (P-A Edin).

Höga sträcksummor: 200 ex. Örsjär 4/9 (Peder Wærn, Bo Lidblad), 335 ex. mot S Rönnskärs udde 22/9 (Martin Amcoff, Kristoffer Stighäll), 80 ex. mot S Skatudden 29/9 samt 81 ex. mot S 5/10 (Mats Edholm, Raoul Wexius, Sven Eric Swanqvist).

Minst 440 par är årtiondets högsta antal och beror helt och hållet på specialinventeringar. Den spontana inrapporteringen är minimal! Ovanstående sträcksummor får efter nutida förhållanden betraktas som mycket bra.

Gråtrut *Larus argentatus*

Vid inventering av Björns skärgård räknades 288 par samt under juni minst 550 subadulta rastande/ruggande fåglar (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Inlandshäckningar: Nio par Hjälstaviken (Pekka Westin m.fl.), 6 par Erken samt 2 par Gavel-Långsjön, Fasterna (Bill Douhan).

Vittrut *Larus hyperboreus* [≥26; ≥125; 2]

En juv. mot S Rönnskärs udde 1/1 (Jonas Karlsson) samt 1 juv. Skatudden 6/11 (Stig Holmstedt, Lars Lundstedt, Raoul Wexius).

Ett rätt så normalt årtionde-resultat men novemberfynd är ovanliga, däremot är januari bästa fyndmånad genom åren. Under vintersäsong-

en 1998/99 gjordes således ett fynd.

Havstrut *Larus marinus*

I Björns skärgård häckade minst 34 par och under juni uppehöll sig minst 60 subadults fåglar i området (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Ett högt inlandsantal noterades vid Kalmarsand, Bålsta med 39 ex. 11/12 (Anders Svensson). *

Tretåig måsb *Rissa tridactyla* [≥18; ≥345; 11]

En ad. Säby, Lagga 9/6 (Tomas Pärt m.fl.), 1 juv. mot S Skatudden 18/9 (Thomas Johansson, Owe Rosengren m.fl.), 1 juv. mot SO Örsjär 21/9 (Berndt Godin m.fl.), 1 ad. + 1 juv. Skatudden 7/10 (PeO Westman), 1 juv. mot O Björn 17/10 (Joakim Djerf m.fl.), 1 ad. + 2 juv. mot S Rönnskärs udde 23/10 (Bill Douhan m.fl.), 1 juv. mot S Arholma (Yngve Hareland) samt 1 juv. mot SO Björn 6/11 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Ett normalt antal för årtiondet. Månadsfördelningen är den förväntade med ett stort undantag: inlandsfynd i juni! Detta är tredje kända junifyndet och det sjätte i inlandet. Därom berättar Thomas Johansson: "*Fågeln ses ligga på marken i nysådd åker. Plötsligt reser den sig och anledningen var en brun kärnhök (hane), som börjar attackera måsen. Den intar hotställning med utbredda vingar, tryckt mot marken. Det såg kritiskt ut för den tretåiga, så jag började vifta och hojta. Då lyfte den och flög med eleganta, sviktande vingslag mot norr och tappades klockan 13.45 för att ej ses mer*".

Skräntärna *Sterna caspia*

Häckningar: I den enda kolonin häckade cirka 130 par, en ökning jämfört med 1998. Häckningsframgången blev mycket bra med 216 ringmärkta ungar + cirka 30 omärkta ungar (Lars Gustavsson m.fl.). F.ö. rapporterades minst 37 solitära par i Uppland varav cirka 32 i rapportområdet (Roland Staav).

Stora ansamlingar: Under våren som mest 47 ex. Ledskär (Lars Lundstedt) och i juli på samma lokal cirka 50 ex. (Thomas Johansson). Ett för inlandet stort antal, 20 ad. + 10 juv., sågs 8/8 vid Limmaren, Frötuna (Magnus Bladlund).

Tidigt vårfynd: Ett ex. Edeboviken 1/4 (Joakim och Rune Johansson).

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis* [5; 62; 2]

Ett ex. mot V Fluttuskären, Gräsö 20/5 (Martin Amcoff) samt 1 ex. Rörvik, Erken 25/7 (Rickard

Fredriksson).

Liksom föregående år ett inlandsfynd! Antal och tidpunkter var däremot ingen överraskning. Under 1990-talet uteblev arten tre av åren mot fem årtiondet före.

Fisktärna *Sterna hirundo*

Häckningar: Vid kusten 50 par Stenarna, Björn, där endast fyra par lyckades kläcka (Ulrik Lötberg m.fl.) samt 9 par Kråkskallarna, Häverö (Joakim och Rune Johansson). Från 17 inlandslokaler rapporterades cirka 210 par, drygt dubbelt så många som 1997–98. Skillnaden beror troligen på bättre rapportering än reell ökning.

Vårens första uppenbarade sig vid Hargsviken 17/4 (Mats Edholm, Brita Tibell) och höstens sista passerade Skatudden 14/10 (Mats Edholm, Raoul Wexius).

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Häckningar: I Björns skärgård registrerades 167 par, 15–20% med lyckad häckning (Ulrik Lötberg m.fl.). Vid Söderarm räknades 20 + 15 par samt vid Singö 20 ad. + 20 juv. (Joakim och Rune Johansson).

I inlandet observerades endast fem ex. vid två lokaler.

Fisk-/Silvertärna

Sterna hirundo/paradisaea

Höga sträcksummor: 107 ex. mot S Skatudden 29/7 (Mats Edholm) samt 111 ex. mot S Rönnskärs udde 14/8 (Bill Douhan).

Småtärna *Sterna albifrons* [≥28; 51; 4]

Ett ex. cirka 2 km S Vettershaga, Länna 28/5 (Karl-Arne Rosling), 1 ex. Ledsjär 28/5 (Jocce Ekström), 1 ex. Hjälsstaviken 1–2/6 (Åke Berg, Martin Tjernberg m.fl.) samt 1 ex. Källan, Björns skärgård 16/6 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson, Lennart Söderlund).

Med fyra ex. bekräftar arten sitt ojämna uppträdande, därmed synlig hälften av årtiondets år. Maj/junifynd är klart ovanligare än de under juli/augusti. Ny art för Hjälsstaviken men inlandsobservationer är inte lika ovanliga som hos kentska tärnan.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Häckningar: Ett par fick ut tre ungar Vendelsjön (Thomas Pless) samt två par häckning Sörsjön, Tämnen (gm Lars Gustavsson), men där är häckningsutfallet okänt.

Övriga fynd: Vid Hjälsstaviken sågs minst 3 ex. 15–21/5 (Leif Sjöberg m.fl.), vid Vendelsjön 4 ad. 19/5–23/7 (Anders Arnell, Karin Gerhardt, Hans Nissen m.fl.), vid Dannemorasjön 1 ex. 21–23/5 (Bo Åkerlund), vid Söder-Giningen, Knutby 1 ad. 22/5 (Bill Douhan), vid Husby dammar, Lena 1 ex. 29/5 (Åke Berg), vid Hjälsstaviken 2 ad. 18/6 (Gunnar Ehrenroth, Raoul Wexius) och 1 ad. 15–18/7 (Pekka Westin m.fl.), vid Ledsjär 1 ad. 19/6 (Elisabeth och Joakim Djerf) och 1 ex. 15/7 (Kjell-Arne Larsson) samt 1 ex. Skatudden 24/7 (Tomas Pärt).

Sedan 1970 har cirka 25 par häckat eller gjort häckningsförsök. Totalt sågs minst 20 svarttärnor vid åtta lokaler, ett bra årsresultat. Fynden faller helt inom "bästa" tidsramen.

Vitvingad tärna* *Chlidonias leucopterus* [0; 5; 1]

Ett besök vid Korsängens Vattenpark i Enköping 7/11 avslöjade en närmast sensationell gäst – en juv. vitvingad tärna (Tommy Lindell)! Den födosökte vid nyanlagda kvävefällsdammar, plockade ätbart från marken och visade upp sig, ibland på bara några meters håll, för en mängd tillresta skådare. Den sågs sista gången 14/11 (Martin Tjernberg m.fl.), då hade föregående nätter varit kalla och isen börjat lägga sig på dammarna. Dess vidare öde är okänt – ett rykte att den hittats död visade sig vara fel. Enligt lokalboende skulle tärnan ha varit på platsen i cirka två veckor innan ovanstående upptäcktsdatum.

Hur som helst sattes ett otänkbart (?) svenskt "förseningsrekord" enär tidigare kända sistadatum för arten var 8 september!!

Sillgrissla *Uria aalge*

Häckningstid: 50 ex. Abborren, Singö 14–20/7 (Joakim och Rune Johansson). Uppgifter från Svenska Högarna saknas.

Övriga fynd: Under perioden 28/3–15/5 sågs 5–7 ex. vid tre lokaler (Örskär, Skatudden, Tjärven). Under hösten 18/9–31/10 noterades totalt 16 ex. fördelade på Björn (10), Örskär (2), Vaddö (2) och Arholma (2).

Ovanstående fynd är av normal omfattning till antal, tid och platser.

Tordmule *Alca torda*

Häckningstid: 200 ex. Abborren, 200 ex. Bodskäret, 100 ex. Stridsbådan resp. 100 ex. Understen, Singö (Joakim och Rune Johansson, Joakim och Gabriel Ekman), 15 ex. Längden, Söderarm,

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus* © Göran Ekström
I Enköping gjordes ett väldigt sent fynd: En juvenil fågel sågs 7–14 november.

15 ex. Hället, 50 ex. Understensviten resp. flera ex. Vitgrynnan, Gräsö (observatörer som ovan) samt en unge Skatudden (Pekka Westin, Kerstin Carlsson).

Tobisgrissla *Cephus grylle*

Häckningstid: Från 15 lokaler rapporterades cirka 240 par i Björns, Gräsö, Singö, Forsmarks och Söderarms skärgårdar. Några rapportörer redovisar mycket få lyckade häckningar. Jämfört med 1998 är årets antal betydligt högre, vilket tydligt beror på bättre inventeringar och rapportering än någon annan orsak.

Vid mitten av 1970-talet fanns cirka 4 400 häckande par i Uppland. Gissningsvis återstår idag på sin höjd endast 20% av dessa, mest beroende på minkens härjningar. Tobisgrisslans kraftiga minskning i egentliga Östersjön medför att arten fr.o.m. maj 2000 kommer att rödlistas nationellt (Sårbar).

Höga sträcksummor: 72 ex. mot S Arholma 31/10 (Bill Douhan) samt 30 ex. mot SO Björn 6/11 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Alkekung* *Alle alle* [6; 21; 4]

Ett ex. Asphällsfjärden, Forsmark 4–10/1 (Joakim Djerf m.fl.), 1 ex. Ytterskär, Vaddö 17/1

(Lars Olsson), 1 ex. Skatudden 28/3 (Mats Edholm) samt 1 ex. Fygdströmmen, Fogdö under fyra dagar andra veckan i maj (gm Tomas Pärt).

Fyra ex. är tangerat årsrekord och av samtliga observerade har 14 hittats senaste tio åren. Fyndbilden är något ovanlig med samtliga under första halvåret, men orsaken står säkert att finna i föregående hösts rekordartade uppträdande i Sverige och även Finland.

Äldre fynd: Ett ex. död i fisknät mellan Bylehamn och Skaten, Vaddö 20/11 1998 (Olle Andersson gm Kristoffer Stighäll). Antalet för 1998 blir därmed tre ex.

Skogsduva *Columba oenas*

Vinterfynd: Fyra ex. Kräby, Rasbo 9/1 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1 ex. Ör, Hjalsta 20/1 (Pekka Westin) resp. 2 ex. 13/2 (Martin Tjernberg), 1 ex. mot NO Stavby 20/2 (Mats Edholm, Brita Tibell), 2 ex. L. Berg, Fröslunda 28/2 (Martin Tjernberg), 1 ex. Väsby, Stavby 2–24/12 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1 ex. Mälbyn, Alunda 5/12 (Bill Douhan) samt 1 ex. Hjälsstaviken 18/12 (Lars Lundstedt). Huvuddelen, möjligen med undantag av de senaste februariåglarna, får betraktas som övervintrare. Antalet är bland de högsta noterade.

Häckningstid: Med 66 rapporterade revirhävande individer/par uppvisar arten en ökning och uppnår högsta antalet sedan häckningsindicer önskades fr.o.m. 1993. Bättre rapportering? Kan-ske men positivt är att flockarna vår och höst har växt de senaste åren.

Stora flockar: Under våren 74 ex. Finsta gårde, Husby-Sjuhundra 7/3 (Kristoffer Stighäll) resp. 75 ex. 20/3 (Lars Olsson) samt cirka 10 ex. rastar + 25 ex. mot N Ledsjär 28/3 (Joakim och Elisabeth Djerf). Under hösten iaktogs cirka 60 ex. Årby, Lagga 26/8 (Fredrik Friberg), 100 ex. Lövs-laslättan 2/9 (Åke Berg), 90 ex. mot SV Hamra, Östervåla 10/9 (Lars Gustavsson) samt cirka 255 ex. Furuby-Östersta, Giresta 11/9 (Martin Tjern-berg).

Ringduva *Columba palumbus*

Vinterfynd: Vid Holm sågs tre ex. 10/1 och ett ex. 19/1 (Pekka Westin, Kerstin Carlsson), vid Rölunda, Hägeby 22 ex. 28/2 (Thomas Johans-son) samt vid Söderboda, Gräsö 1 ex. 28/12 (P.-A. Edin).

Höga antal: Minst 565 ex. mot N Skatudden 28/3 (Mats Edholm, Brita Tibell), cirka 800 ex. Ledsjär 28/3 (Joakim och Elisabeth Djerf), cirka 1 800 ex. Östervåla/Harboområdet 1/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), 1 000 ex. N Månkar-bo 28/8 (Ulrik Lötberg m.fl.) samt cirka 3 350 ex. mot SV Hjälstaviken 5/10 (Pekka Westin).

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Häckningstid: Jämfört med specialinventeringen 1998 inkom med den normala spontan-rapporteringen 1999 cirka 50 % av beräknat be-stånd, fördelat parvis enligt följande: Uppsala (>22), Enköping (6), Harbo (2), Skärplinge (1–2), Tärnsjö (1–2), Läby i Björklinge (1), Kapell-skär (1) samt Älmsta (1). Dessutom sågs ett ex. SO Vänge.

Övriga fynd: Vinterobservationer gjordes i Uppsala, Enköping, Harbo och Tärnsjö. Största flocken med 15 ex. fanns i Luthagen, Uppsala. Ovanligt nog, inga vårfynd utanför häcknings-orterna! Tillfälliga observationer under hösten skedde vid Tierp (1 ex.), Rimbo (2 ex.), Örsunds-bro (1 ex.) samt Väsby, Stavby (1 ex.). Höstens, tillika årets, *största ansamling* med 31 ex. befann sig på Wallingatan i Uppsala 7/10 (Sebastian Sundberg).

Turturduva *Streptopelia turtur* [≥19; ≥133; 4] Ett ex. Prästbo, Österunda 23–24/4 (Annika

Dahlén gm Thomas Johansson), 1 ex. flög mot SV Tjocksta, Danmark 7/6 (Tomas Pärt), 1 ex. Kvarnbo, Uppsala 11/6 (Rickard Fredriksson) samt 1 ex. sjunger och ses Tjockö, Rådmansö 30/6 (Lars-Erik Berg).

Högsta antalet på tre år! Om man vill räkna med tre eller fyra ex. är en "försiktighetsfråga"; observationerna 7 resp. 11/6 ligger nära varan-dra både i tid och avstånd. Upplands första aprilfynd slår med besked föregående tidigaste turturduva, 8/5 1986!

Gök *Cuculus canorus*

Första ropet klingade ut 6/5 och sedan höll kon-serten, om än inte särskilt öronbedövande, i sig till 2/7 med tillägg för en datumvilsen hane 3/8. De cirka 120 som hördes var 20 färre än 1998 men artansvarig (ME) har en känsla av att orsa-ken kan vara sämre avlyssning p.g.a. färre natt-sångarter, då göken brukar komma med på kö-pet. De ganska få rapporterna under andra halvan av juni talar lite för det. Utöver de ropande ob-serverades bara tre ex. I juli sågs sedan åtta ex. på sju lokaler, i augusti 21 ex. på elva lokaler och i september ett ex. den 5 på Björn (Lars Gustavs-son m.fl.). Höstförekomsten avvek inte nämnvärt från föregående år.

Berguv *Bubo bubo*

Inventeringen 1998–99 inbringade totalt 26 revir (par/hanar). Fem säkerställda *häckningar* konsta-terades båda åren. Dessutom gjordes fem strö-fynd under hösten, bl.a. av en tågdödad norr om Störvreta och återigen satt en på Svenska Högar-na.

Fjälluggla *Nyctea scandiaca*

[hundratals; ≥63; 8]

En trol. ad. hane cirka 500 m Ö Pålbo, Bälänge 22/3 (Anna-Karin Myrin gm I. Frycklund), 1 ex. Blidö under vintern t.o.m. 1/4 (gm Kristoffer Stighäll), 1 ad. hona Sätuna, Björklinge 28/11–1/12 (Gillis Aronsson m.fl.), 1 ex. Mörtsunda, Länna 5/12 (gm Bill Douhan), 1 ex. Lövs-laslättan, Danmark/Funbo 15/12 (Bertil Schelander), 1 ex. Vätö 19/12 (gm Bill Douhan), 1 honf./juv. Kilbyslättan, Alunda 20/12 (gm Mats Edholm) samt 1 ad. hona/juv. Hederviken, Närtuna 24/12 (Bill Douhan).

Åtta årsex. är flest sedan 1990 (14) men var tyvärr mestadels flyktiga. Vintern inkl. våren 1998/99 stod för tre ex. och var alltså lika mager som de föregående efter 1992/93. Vintersåsong-

en 1999/2000 började bra med sex ex., men re-dan nu kan sägas att förekomsten efter årsskiftet i vårt område blev tunnssådd.

Hökuggla *Surnia ulula* [?; ≥405; 9]

Ett ex. Bennebolsoområdet 7–10/10 (PeO West-man), 1 ex. SV Nusand, Hållnäs 16/10 (Raoul Wexius m.fl.), 1 ex. Fågeln, Hållnäs 16/10 (Åke Berg), 1 ex. Gölja, Simtuna 19/11–31/12 (Kalle Källebrink m.fl.), 1 ex. Kungsängens gård, Upp-sala 21/11–31/12 (Kenth Kärsrud, Owe Rosen-gren m.fl.), 1 ex. VSV Börstils kyrka 23/11 (Gil-lis Aronsson), 1 ex. V Ekeby sjö, Vänge 27/11–31/12 (Yngve Hareland), 1 ex. Stortjärnan, Faste-ma 2/12 (Bill Douhan) samt 1 ex. Gisslingö, Vätö 27–31/12 (Åke Lindelöw).

Några synnerligen tjänstvilliga hökugglor lyste upp höstmörkret och den vid Kungsängen flyttade nästan in i husen! Årsumman är den bästa sedan 1992 (16). Vintern 1998/99 uppvisa-de blott en uggla. Spridningen var som synes god om än med knapp kustdominans.

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Vår lilla uggla började signalera för vår 19/1 och när häckningssäsongen var till ända hade fyra häckningar samt minst 111 revir hittats. Av dessa lokaliserades 51 genom specialstudier i NV Uppland (Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg). To-talsumman 115 revir slår rekordet från 1983 med fem!

Höstuppträdandet från september fram till års-skiftet var närmast av invasionskaraktär emedan 27 fynd gjordes, mer än dubbelt så många som medelvärde/år 1990–98 (11). Ett tecken på detta kan vara den sparvuggla som fångades och ring-märktes på Björn 5/9 (Lars Gustavsson m.fl.).

Kattuggla *Strix aluco*

Genom ett gott samarbete mellan ljudliga ugglor och lyhörda ornitologer med startskottet redan 1/1 hittades fram till slutet av sommaren 290 be-satta revir, därav 86 med fullständig familjelucka (=kullar). Det är tio färre än rekordåret 1983, men den totala revirsiffran är 30 högre. Resulta-tet är något påverkat av specialinventeringen även här, men bortsett från det är året ändå det bästa av de 15 senaste. Under sep.–dec. iaktogs/hördes ugglor på 26 lokaler, fler än under en nor-malhöst.

Den goda häckningsframgången berodde natur-ligtvis på den troligen bästa smågnagarsäsongen på 16 år. Lars Gustavsson hittade en kull med sju

ungar och konstaterar: "Under de 50 år som *häckningar kollats har aldrig större kull än fem ungar setts*". Dock fanns oväntade (?) undantag från ovanstående regel. Inom ett väl inventerat, kattuggletätt område bestående av Stavby, Tuna, Alunda och Morkarla socknar hördes bara två kullar. Skälet borde inte vara födobrist just där, då sorkar/möss sågs och hördes regelbundet tin-der gjorda nattexkursioner. Dessutom berättar Brita Tibell att hon aldrig tidigare under de knappt 30 år hon varit bosatt i Stavby noterat en lika talrik smågnagarförekomst! (Åtminstone in-omhus!)

Slaguggla *Strix uralensis*

Både rapporteringen och ugglorna själva visade det gångna året upp en slag-styrka utan tidigare like! Revirhållande hanar/par avslöjades på minst 140 lokaler och på 35 av dessa bekräftades lyck-ade häckningar (ungskullar) samt på tre misslyck-ade häckningar. Största förtjänsten till detta re-sultat tillfaller Lars Gustavsson och Ulrik Löt-berg som med glödande intresse genomförde ett intensivt inventeringsarbete i norra Uppland! Gustavsson säger om en kull med sex ungar: "Så stor kull har jag aldrig tidigare konstaterat". Dessutom uppges antal ungar per lyckad häck-ning i Östervåla socken till 3,4.

Årets antal närmast utklassar tidigare bästano-tering på 91 revir från 1974, men det bör ändå påpekas att några av de gamla, kända slaguggle-skogarna faktiskt blev mycket dåligt besökta!

Av några höst/vinterobservationer förtjänar den nära Nysätra k:a att nämnas; ett ex. på tele-fonkabel vid aspdunge på slätten flera hundra meter från närmaste barrskog 19/12 (Martin Tjernberg, Rickard Fredriksson).

Lappuggla *Strix nebulosa* [≥8; ≥28; 11]

I östra Uppland påbörjade ett par en *häckning* men misslyckades tyvärr (Helge Röttorp) samt hördes en ropande hane på två lokaler, men bara vid ett tillfälle vardera (Mats Edholm, Brita Ti-bell, PeO Westman). I västra delen av landskapet ropade ett par samt hanar på ytterligare fyra loka-ler men även där bara kortvarigt (Lars Gustavs-son, Ulrik Lötberg, Stig Holmstedt, Ronny Carls-son). En höstobservation gjordes (PeO West-man).

Revirhävande på åtta lokaler är givetvis landskapsrekord, men det kanske inte helt ska uteslutas att någon av hanarna rörde sig mellan ett par lokaler.

Hornuggla *Asio otus*

Vinterfynd: Ett ex. i jan.–feb., en ropande hane i feb. samt fyra observationer i dec.

Under våren ropade hanar/par på 28 lokaler, varifrån ungpåttor inte rapporterades under sommaren. Mellan 17/5–30/7 upptäcktes 104 kullar och hela årssumman blev således 132 revir. Dessutom gjordes fyra ströfynd utan häckningsindicer. Fyndbilden är nästan identisk lika med den från 1994. Kullrekordet från 1983 (174) klarar sig alltså med god marginal!

Höstobservationer blev överraskande få, 4–5 ex. på tre lokaler med avslutning redan 3/10.

Inom de fyra socknar runt Alunda där blott två kattuglekullar registrerades, hittades åtta hornugglekullar.

Jorduggla *Asio flammeus*

Under våren (1–25/5) sågs åtta ex., varav sex i inlandet. Hösten spädde på med 17 ex. till, perioden 8/9–17/10, därav samtliga utom en vid kust-lokaler.

Efter det extrema bottenåret 1998 blev det t.o.m. överskott, årets 25 ex. är några fler än medelvärde/år. Fördelningen av fynd vår/höst, kust/inland etc. är emellertid högst variabel mellan åren.

Päruggla *Aegolius funereus*

Minst 41 hanar ropade 7/2–21/5, flertalet i Östervåla–Söderforsområdet men även relativt många runt Skogstibble skjutfält. Därtill kommer en konstaterad häckning. Flyttrelser märktes under hösten på Björn och Örskär med tre resp. minst två ex. (12/8, 17–18/9, 7 och 20/10). I Börje noterades också ett ex. (25/9).

Årets revirantal är det högsta på fem år, men trots smågnagarrikedomen kan man knappast se något trenderbrott vad gäller minskningen under årtiondet.

Nattskär *Caprimulgus europaeus*

En hane Hållnäs 23/5 (Ulrik Lötberg), 1 sj. och ses Kronåsen–Övre Föret 1 resp. 8/6 (Andreas Blom, Owe Rosengren), 1 sj. V Skären resp. V Tutteboda resp. jagar V Vargbergen, Riala 12/6 (Bill Douhan), 1 ex. ses Grånlunda, Bälunge 15/6 (Lars Gustavsson), 1 sj. O Vikarsjön, Väddö 18/6 (Gabriel Ekman), 2–3 sj. Hållnäsälven 25–30/6 (Mats Edholm, Brita Tibell m.fl.) samt 1 ex. ses Husby, Vendel 24/8 (Roine Jansson).

Vi hängivna nattlyssnare blir alltmer skrädda (!) emedan sommarens spinnrock stannar och

försvinner mer och mer för varje år. Räknet i treårs-perioder är den senaste i särklass sämst i "modern tid"! Spontanrapporteringen tyder på att även kärnområdet Hållnäs är på väg att vackla.

Tornseglare *Apus apus*

Årets **förstadatum**, 13/5, är bland de senare under 1990-talet (Martin Tjernberg). **Höststräcket** tycks ha nått kulmen cirka 13/8 med 5 000 ex. mot S vid Lövsaslätten (Yngve Hareland). Eftersläntarna var ovanligt många och sena: Ett ex. Svenska Högarna 28/9 (Jonas Karlsson), Skatuden 29/9 (Mats Edholm, Raoul Wexius), Hjälsaviken 2/10 (Martin Tjernberg) samt Övre Föret 4/10 (Pekka Westin).

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Ett par **häckade** vid Fyrisån norr om Uppsala och 3 juli matar paret ungar i boet. Ungarna är utflugna den 18 juli (Mats W. Pettersson). Nära Vindbron söder om Uppsala uppehöll sig ett par från slutet av april till början av juni men förefaller ha misslyckats med häckningen (Fredrik Friberg m.fl.). Var det kanske de fåglarna som flyttade norrut och lyckades bättre? Senast ett par häckade var 1995.

Första observationen skedde vid Kungsängsbron 30/1 och **enda höstobservationen** vid Islandsbron, Uppsala 1/11 (Lars Lundstedt). Ingen kungsfiskare sågs alls utanför Fyrisån!

Blåkråka *Coracias garrulus* [häckfågel; 9; 0]

Äldre fynd: Ett ex. Gillberga, Rådmansö i maj 1957 (Lennart Albinsson gm Kristoffer Stighäll). Upplands femte fynd under 1950-talet.

Härfågel *Upupa epops* [häckfågel; 100; 2]

Ett ex. Långgarn, Norrtälje 3/10 (Vanja Axelsson gm Peter Carlsson) samt 1 ex. mot S Björn 6/10 (Lennart Söderlund, Berndt Godin m.fl.).

Normalt uppträdande för senaste femårsperioden. Under hösten görs flesta fynden i just oktober.

Äldre fynd: Ett ex. Bylehamn, Väddö i början av november 1998 (Hans Persson gm Kristoffer Stighäll). Därmed fyra fynd detta år.

Göktyta *Jynx torquilla*

Femton säkra eller troliga häckningar konstaterades i Lövs- och Laggaslätternas omedelbara omgivning. Inventeringsinsatsen var något bristfällig jämfört med de föregående åren, men 1999

Gråspetten *Picus canus* vid Örbyhus slott, januari 2000.

© Michael Bergman

var klart det sämsta året under den 4-årsperiod som inventeringen pågått (Fredrik Friberg, Staffan Roos, Hanna Furugård).

Utöver ovannämnda rapporterades 12 häckningar, par eller två ex. i 13 revir samt 82 ropande exemplar, totalt således 152 fåglar. Resultatet är det näst sämsta under de åtta åren samtliga observationer av arten önskats inrapporterade. Endast 1995, när även då kyla och nederbörd dominerade en stor del av maj, är sämre med 129 ex.

Ett ovanligt sent fynd gjordes på Rönnskärs udde 2/10 (Helge Röttorp).

Gråspett *Picus canus*

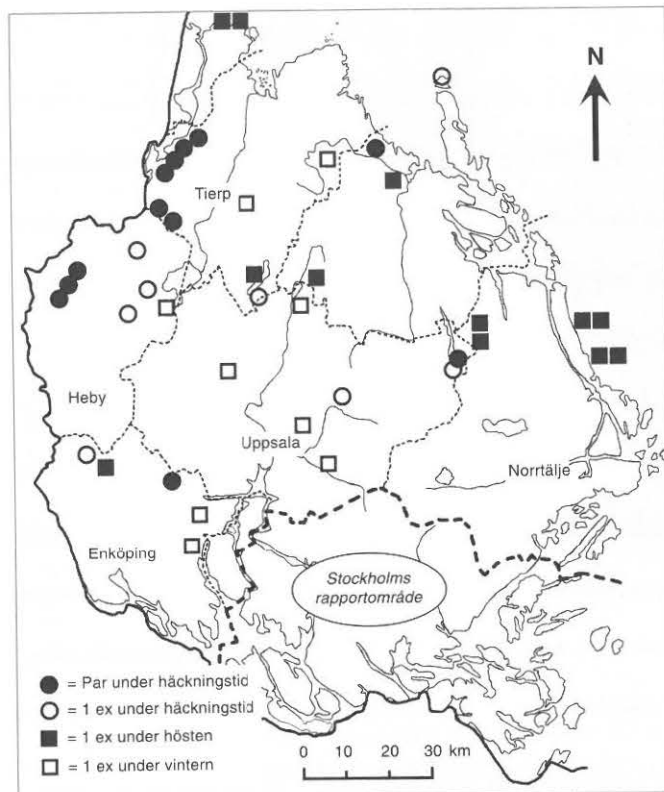
Häckningstid: I Upplandsdelen av Färnebofjärdens nationalpark konstaterades en häckning, en trolig häckning samt ett par i revir (Stig Holmstedt). Från området Toften–Ingsjön–Söderfors–Bredforsen rapporterades fyra revirhållande par (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson, Jan Sondell m.fl.) och vidare nedströms hittades två par i Untra–Båtforsområdet (Kristoffer Stighäll, Per Thebo, Seppo Haavisto). Totalt således nio par i Nedre Dalälvsområdet.

I området Östervåla–Harbo rapporterades "ensamma" ropande fåglar från fem lokaler under mars–april (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Gråspetten är känd för sina stora vinterrevir –

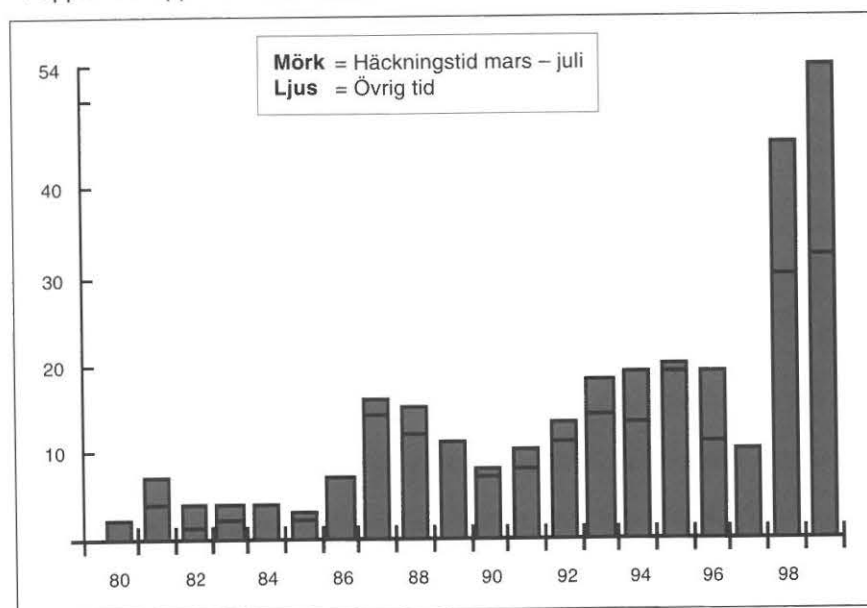
upp till 7–8 kilometers förflyttningar under samma dag är kända. Arten är dessutom relativt sen i sin häckning varför inte minst oparade individer kan ropa och röra sig över ganska stora områden under mars. En försiktig skattning från området stannar därför på tre individer. Därutöver en hane Dragmansbo, Heby 16/3 (Kalle Källebrink), ett par i och kring Skogs-Tibble skjutfält 13/3–3/4 (Pekka Westin, Lars Lundstedt m.fl.), 1 ex. Vendelsjön 2/3 (Berndt Godin), 1 hona Väsby, Stavby 10/1–26/3 (Mats Edholm, Brita Tibell), ett par + 1 ex. Vällensområdet, Bennebol mars–april (PeO Westman, Krister Mild, Martin Amcoff), ett par Forsmarksområdet januari–mars (Peter Hunger) samt 1 hane Örskär 3–24/4 (Peder Wærn, Bo Lidblad). Totalsumman stannar således vid rekordhög 32 individer.

Övrig tid: Under vintermånaderna observerades gråspettar i flera av de lokaler/revir där observationer gjordes även under häckningstid. Därutöver rapporterades sammanlagt tio ex. från väl spridda lokaler, de allra flesta som fågelbordsgäster under längre tid.

Höstuppträdandet visar en tydlig och intressant koncentration till de östligaste delarna av rapportområdet. Totalt sex ex. påträffades i omedelbar närhet till havet och ytterligare tre var kustnära. Därtill iaktogs 2 ex. i området

Figur 2. Observationer av gråspettar *Picus canus* i Upplands rapportområde 1999.

Figur 3. Antalet rapporterade gråspettar *Picus canus* i Upplands rapportområde 1980–1999.

Dannemora–Vendelsjön samt ytterligare 1 ex. i Hebytrakten.

Sammanlagt 54 individer under året, vilket är den högsta årssumman någonsin.

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*

Blott två ensamma honor hittades på Upplandssidan av Nedre Dalälvsområdet samt ytterligare en hona strax utanför landskapsgränsen i Gästrikland. Samtliga fåglar var kända från åren innan och återfanns i samma revir.

Nio boungar, hämtade från Lettland, sattes ut i bebodda större hackspettsbon i Dalälvsområdet 26/5 (Projekt Vitryggig hackspett/ Kristoffer Stighäll, Stig Holmstedt, Martin Tjernberg, Seppo Haavisto).

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Vinterfynd: Sammanlagt 13 ex.

från tolv lokaler.

Häckningstid: Rapporterad från 129 lokaler/revir. Bofynd gjordes i 13 av dessa, par eller två exemplar i 31 och resterande 85 ex. var "ensamma". Större antal konstaterades i hackspett-sammanhang välkända områden som Färnebofjärden (11), Bredforsen, Söderfors (9), Båtfors (6) samt Vällensområdet, där 15 par konstaterades vid en inventering av 150 km² (Martin Amcoff).

Höstfynd: Sammanlagt 58 individer från 44 lokaler, flera av dessa sträcklokaler som Rönnskärs udde, Skatudden, Örskär, Björn, Billudden, där flera ex. sågs under hösten.

Årets är det bästa under 1990-talet, vilket till stor del kan förklaras med bättre rapportering.

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Häckningstid: Observationer av tolv par i revir och därtill ytterligare 15 lokaler/revir där en fågel sågs eller hördes trumma. Sex av dessa var "nya", dvs. inga rapporter föreligger från de närmast föregående åren. I Vällensområdet hittades tre par och tre ensamma fåglar på en inventeringsyta av 150 km² (Martin Amcoff).

Under höst och vinter sågs fem individer på lokaler där inga observationer gjordes under häckningstid.

Korttållärka *Calandrella brachydactyla*

[0; 5; 1]

Ett ex. Hjälsstaviken 17/5 (Pekka Westin m.fl.). Femte fyndet (sex ex.) i Uppland och det andra i maj. Fågeln rastade på en fjolårsplöjd åker.

Trädlärka *Lullula arborea*

Glädjande att kunna presentera en positiv utveckling! Med 94 kartlagda revir inkl. elva konstaterade häckningar nås det högsta rapporterade antalet på minst 25 år.

Vårsträcket kom igång 13/3, en ganska normal tidpunkt och fram till slutet av april passerade minst 21 ex. Höstantalet omfattade minst 31 ex. och den sista fladdrade bort likt ett visnande löv för vinden 17/10.

Årets backsvaleinventering kan ha bidragit till fynd av några "extra" lärkor men inte så att det påverkat ökningen, jämfört med tidigare år, på ett avgörande sätt.

Sånglärka *Alauda arvensis*

Vinterfynd: Ett ex. Biotestsjön 28/2 (Joakim och Elisabeth Djerf). Trots allt får observationen betraktas som ett tidigt vårfynd.

Berglärka *Eremophila alpestris* [?; ≥166; 2]

Ett ex. Biskops-Kulla 9–10/1 (Weine Erlandsson m.fl.) samt 1 ex. Uppsala reningsverk 12/11–11/12 (Per Pöder m.fl.).

En återgång till mer normal nivå efter stor-slagna sex fynd föregående år. Båda individerna får väl ses som kringstrykande övervintrare och lärkan vid Biskops-Kulla var samma fågel som hittades vid Landsberga 13/12 1998.

Backsvala *Riparia riparia*

Häckningar: Separat uppsats har publicerats i FiU 2000/1!

Sena höstfynd: Två ex. Sundbro, Åkerby 1/10 (Bo Pettersohn) samt 1 ex. Hjälsstaviken 3/10 (Stig Holmstedt, Thomas Johansson).

Ladusvala *Hirundo rustica*

Större ansamlingar: Minst 1 000 ex. Hjälsstaviken 12/5 (Sven Eric Swanqvist) samt vid flera tillfällen cirka 2 000 ex. 28/8–23/9 (Martin Tjernberg m.fl.).

Sena höstfynd: Ett ex. mot V Skatudden 27/10 (Mats Edholm, Raoul Wexius), 1 ex. Rönnskärs udde (Lars Olsson) resp. Örskär 30/10 (Mats Wærn m.fl.).

Större piplärka* *Anthus richardi* [1; 32; 4]

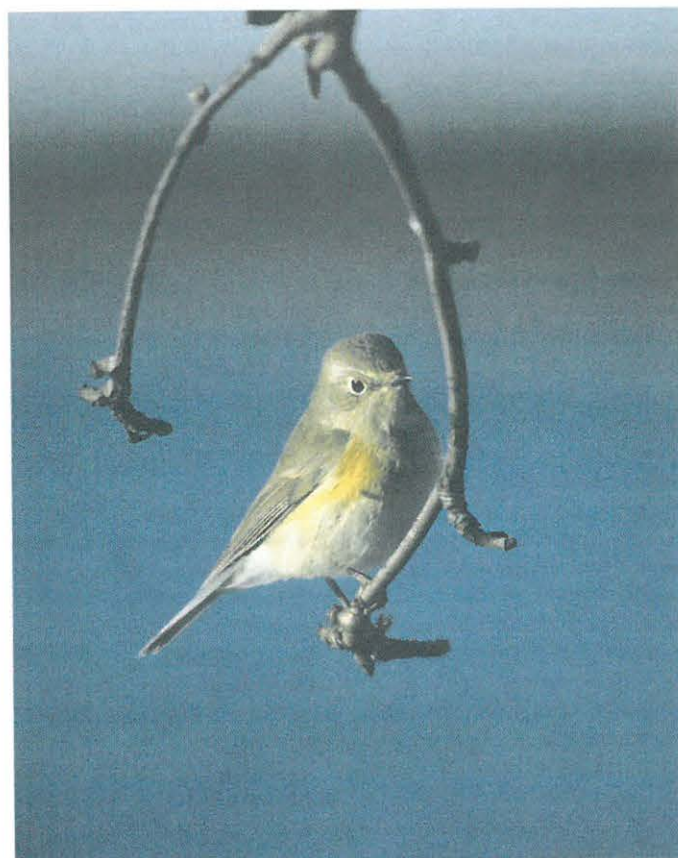
Minst 3 ex. rastade på Uppsala Kungsäng 25/9–3/10 (Ulf Karlsson, Lars Lundstedt, Raoul Wexius m.fl.) och 1 ex. på Svenska Högarne 5/10 (Bill Douhan).

En ensam fågel noterades på Kungsängen 25–26/9, därefter ingen observation (trots eftersök) förrän 2–3/10 då 2–3 ex. noterades varav två ex. hela tiden höll ihop. Det sammanlagda antalet kan sålunda ha varit fyra ex. – Rrk väljer dock den försiktigare linjen och bedömer totalantalet till tre. Såväl årssumman som observationstidpunkterna är helt normala. Dock är det ovanligt (roligt) att två ex. håller ihop och behagar stanna så pass länge på en, för allmänheten så pass lättillgänglig, lokal.

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Under våren (17/5–24/5): Minst tio ex. från fyra lokaler. Notervärt är sju ex. vid Björn 23/5 (Ulrik Lötberg m.fl.). Övriga vårlokaler var Ledskär, Lagga kyrka och Uppsala Kungsäng.

Under hösten (21/8–2/10): Cirka 40 ex. från sju lokaler. Se TABELL nedan för höstfynd vid Hjälsstaviken. Det är naturligtvis svårt att avgöra hur stort individutbytet vid Hjälsstaviken var —

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus* 1K, Gotland, okt. 1998. © Fredrik Gustafsson

En blåstjärt, 1K-fågel, ringmärktes på Svenska Högarna 6/10 1999. © Kristoffer Stighäll

"Landskapets andra fynd av 'den sibiriska taigans Fågel Blå!'" © Kristoffer Stighäll

Större piplärka *Anthus richardi* © Göran Ekström
"Minst 3 exemplar rastade på Uppsala Kungsäng 25/9–3/10..."

Ett 50-tal rödstjärtar *Phoenicurus phoenicurus* rastade på Björn 5/9. © Curt Johnsson

— Rrk bedömer totalsiffran vid lokalen under hösten till cirka 25 ex. (Se Figur 4.) I övrigt rapporterades arten från Vendelsjön, Lövstasläppen, Alunda, Norrtälje reningsverk, Uppsala Kungsäng och Örsjär. Sammantaget blev 1999 ett drygt "medelår".

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Vinterfynd: Ett ex. alternerade mellan Rönnskärs udde och Sennebyhaken 1/1–mars (Jonas Karlsson m.fl.), 1 ex. mot N Rönnskärs udde 19/12 (Jonas Karlsson) där 1 ex. även noterades 31/12 (Lars Olsson).

Under våren (21/3–16/5): Minst 22 ex. från fem lokaler, vilket är något fler än förra årets tio ex.

Häckningstid: Minst 19 lokaler hyste arten, avsevärt fler än föregående år (elva lokaler). Förklaringen är troligtvis inte en stark uppgång, utan en ökad besöksfrekvens i lämpliga biotoper (Martin Amcoff, Björn Svensson, Joakim och Rune Johansson m.fl.).

Under hösten (2/9–20/10): Minst 38 ex. från sex lokaler. Ingen större förändring jämfört med föregående års 34 ex.

Inlandsfynd: Inget rapporterades detta år.

Gulärka *Motacilla flava*

Häckningar: Observationer som indikerar säker eller trolig häckning gjordes vid Uggelnäs, Fasterna (1 par); Ledskär (trol. 2 par); Salsta slott (2 par); Säva, Balingsta (1 par); Funbosjön (minst 1 par); Sisshammarsviken, Husby-Sjutolft/Villberga (2 revir) och Eggebyholm, Östuna (1 ex. varnar). Samtliga avser rasen *flava*.

Många individer: Cirka 100 ex. S Vendelsjön 9/5 (Thomas Pless) och totalt cirka 1 700 ex. Björn och Källen, Hållnäs 23/5 (Ulrik Lötberg m.fl.).

I början av 1990-talet bedömdes antal häckande par i landskapet till 750 (Upplands Fåglar). Efter genomgång av de senaste 13 årens rapporter kan man ana att den siffran numera troligen är lägre, främst beroende på ett minskat utbud av lämpliga biotoper.

Forsärka *Motacilla cinerea* [3; 35; 3]

En hane mot N Rönnskärs udde 28/3 (Bill Douhan), 1 hane mot S Lövstasläppen 24/8 (Yngve Hareland) och 1 honf. reningsverket, Uppsala 23/10 (Lars Lundstedt, Martin Tjernberg m.fl.).

Lika många fynd som föregående år.

Sädesärka *Motacilla alba*

Tidigt vårfynd: Ett ex. Vänge 30/3 (Bo Pettersohn).

Stort antal: Cirka 175 ex. på höstsådd åker S Mjölsta, Fasterna 24/9 (Bill Douhan).

Sent höstfynd: Två ex. reningsverket, Uppsala 23/10 (Owe Rosengren m.fl.).

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Efter årsskiftet fanns svansar i relativt goda antal, t.ex. 200 ex. Ferlingstagen, Uppsala 1/1 (Ulrik Lötberg), 200 ex. Örsundsbro 1/1 (Martin Tjernberg), minst 250 ex. Ultunaåsen, Uppsala 2/1 (Lars Lundstedt m.fl.) och 360 ex. Norrtälje 14/1 (Peter Carlsson, Karl-Olov Johansson). Mellan 7–9/1 noterades hela 1 150 ex vid Ferlingstagen, Uppsala (Ulrik Lötberg).

Majfynd: Nio ex. Bredmossen, Huddinge 6/5 (Henrik Berg), 1 ex. Biotestsjön 7/5 (Raoul Wexius) och 5 ex. Örsjär 19–20/5 (Owe Rosengren).

Första höstrapporten är daterad 15/10 och bestod av fem ex. vid Bäcklösa, Uppsala (Martin Tjernberg). Därefter, och fram till årets slut, noterades arten i relativt små antal, främst från Uppsala men även Alunda, Norrtälje och några kustlokaler som Fågelsundet och Skatudden. Största höstflocken, cirka 250 ex., sågs vid korsningen Österleden/Huges väg, Uppsala 1/12 (Bengt Säfström).

Strömstare *Cinclus cinclus*

Häckningar: Två (holk-)häckningar konstaterades 1999, båda från Harg och endast 1,6 km från varandra. Sex ungar ringmärktes 10/5 resp. fem ungar 11/5 (Heikki Haveri m.fl.). Nämnas kan också att Heikki ringmärkte 128 strömstare i Uppland under året, bl.a. hans tusende uppländska strömstare! (*Cinclus Scandinavicus* 12:45–46).

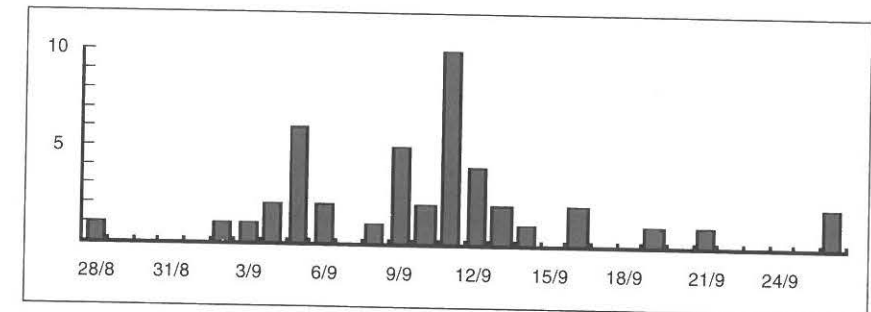
Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

Vinterfynd: Minst åtta ex. rapporterades under jan.–feb. från sju lokaler. Från dec. endast två ex. från två lokaler.

Vintern 1998/99 bjöd på några fler observationer än vanligt.

Rödhake *Erithacus rubecula*

Vinterfynd: Ett ex. övervintrade Gimo 1/1–7/2 (Ingemar Imrell gm Bo Åkerlund), 1 ex. Kvarnbo, Uppsala 10/1 (Lars Lundstedt), 1 ex. Sibyllegatan, Uppsala 30/1 (Richard Stensman) och 1 ex. Hjälsstaviken 21/2 (Ingemar Johansson).

Figur 4. Antalet rapporterade rödstrupiga piplärkor *Anthus cervinus* vid Hjälsstaviken, hösten 1999.

Totalt fyra vinterfynd – en ganska normal siffra.

Stort antal: Cirka 300 ex. (grov skattning) rastade Björn 23/9 (Joakim Djerf, Ulrik Lötberg).

Näktergal *Luscinia luscinia*

Inte mindre än 54 sjungande hanar noterades vid en cykeltur kring sjöarna Norsjön–Ösmaren, Roslags-Bro 3/6 (Lennart Larsson). Det föreligger ingen "rapporteringsplikt" för arten i fråga, men observationen ovan bekräftar att arten fortfarande har ett starkt fäste i landskapet trots den generella minskning som noterats i landet alltsedan 1989 (svensk häckfågeltaxering). I motsats till ovanstående märktes emellertid vid Lydingesjön och runt Österbybruk/Dannemora/Film klart färre näktergalar än tidigare år. Flera besök under bästa sångtid pekade på ett bestånd, blott hälften av det som uppfattats som normalt (Mats Edholm).

Blåhake *Luscinia svecica*

Värfynd: Mellan 20/5 och 1/6 rapporterades ett drygt fyrtiotal ex. från sex lokaler – nästan uteslutande från kusten. Noterbart är 23 ex. Örsjär 22/5 (Fredrik Friberg) och elva ex. Gräsö (olika småöar) 27/5 (Martin Amcoff, Björn Svensson).

Blåstjärt* *Tarsiger cyanurus* [0; 1; 1]

En 1K-fågel ringmärktes Svenska Högarna 6/10 (Bill Douhan, Kristoffer Stighäll).

Landskapets andra fynd av "den sibiriska taigans Fågel Blå"! Förra gången det begav sig var 27/5 1987, samma lokal och dessutom samma observatör (BD).

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Stort antal: Cirka 50 ex. rastade Björn 5/9 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

Häckning: Ett par häckade under fiskebod Örsjär (Fredrik Friberg).

Övriga fynd: En 3K-hane Hargshamn 11/4 (Wilhelm Dietrichson), 1 honf. Klungsten, Hållnäs 25/4 (Pär Forslund), 1 ex. Hågadal, Uppsala 7/5 (Jocce Ekström), 1 hane Nykarby, Rasbo 8/5 (Hans-Olov Gustavsson), 1 ex. 9/5 (Weine Erlandsson) resp. 1 honf. Örsjär 15/5 (Mats Wærn).

Landskapets fjortonde konstaterade häckning. Om man förutsätter att Örsjärsfågeln 9 och 15/5 ingår i häckparet, så rapporterades totalt minst 6 ex.

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Sent höstfynd: Ett ex. rastade Björn 6/10 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Ringtrast *Turdus torquatus* [?; 282; 8]

Värfynd: Ett ex. Kvarnbergsparkeringen, Hjälsstaviken 16/4 (Weine Erlandsson), 1 ex. Fågelsundet 30/4 (Gunnar Ehrenroth), 1 2K-hona Örsjär 9/5 (Jocce Ekström), 1 ex. Östuna 11/5 (Staffan Roos gm. Martin Tjernberg) och minst 4 ex. (1 ad. hane, 2 honor och 1 trol. 2K-hane) Örsjär 16/5 (Mats Wærn m.fl.).

Höstfynd: Inget höstfynd.

Totalt noterades åtta ringtrastar, några färre än normalt.

Björktrast *Turdus pilaris*

Vid årets absoluta inledning fanns relativt stora mängder björktrastar lokalt i Uppsala. Som exempel kan nämnas att upp till 2 500 ex. rapporterades från Ferlingstagen 2–9/1 (Ulrik Lötberg). Därefter, och generellt i övriga landskapet, finns knappt några rapporter alls.

Vid årets inledning fanns lokalt ganska stora mängder björktrast *Turdus pilaris*.
© Roine Karlsson

Minst 25 kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* höll till på Örskar 10/10 1999.
© Göran Ekström

Från december rapporterades endast om 100 ex. vid Bäcklösa, Uppsala 1/12 (Martin Tjernberg).

Taltrast *Turdus philomelos*

Stort antal: Cirka 750 ex. rastade och drog sedan mot S (hela 41 ex. ringmärktes) Björn 23/9 (Joakim Djerf, Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Vinterfynd: Ett januarifynd vardera för Uppsala och Norrtälje; Sunnerstastugan 1/1 (Henrik Berg) resp. Simpylevägen/badhuset 8 och 11/1 (Bill Douhan, Kristoffer Stighäll). Dessutom 1 ex. Ytterskär 27/12 (Lars Olsson).

Arten var generellt mycket fåtalig under hösten liksom släktingen björktrast (se ovan).

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Vinterfynd: Från jan.–feb. rapporterades cirka tio ex. från följande lokaler: Hjälstaviken; Krusen-berg, Alsike; reningsverket, Uppsala; Veckholms kyrka; Västeråker och Gomorra, Hacksta.

Stort antal: Cirka 45 ex. rastade Vendelsjön 22/8 (Mats Fredriksson, Anders Arnell m.fl.). Något fler vinterfynd än normalt.

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Förekomsten vid Lydingesjön och runt Österbybruk/Dannemora/Film var i likhet med näktergalens sämre än under de föregående åren. Fyra sj. vid Lydingesjön var 2–3 färre än brukligt och även i Ö./D./F.-området hördes helt klart ett mindre antal jämfört med tidigare år under 1990-talet (Mats Edholm).

Flodsångare *Locustella fluviatilis*

[14; >729; 25]
Endast 25 sjungande hanar (28/5–slutet av juli) lokaliserades. Återigen ett magert år – dock en blygsam uppräckning mot föregående års 23 ex.

Vassångare *Locustella luscinioides*

[2; 44; 0]
Ingen vassångare rapporterad 1999.

Busksångare *Acrocephalus dumetorum*

[2; 117; 3]
En sj. Hammarby (Djävulsviken), Vaddö 27–28/5 (Joakim och Gabriel Ekman), 1 sj. Librobäck, Uppsala 14/6 (Åke Berg) och 1 sj. Norrpa-da skärgård, Blidö 23/6 (Henning Rodhe).

Endast tre sjungande hanar. Den något vikan-de trenden från föregående år verkar tyvärr hålla

i sig (1998: 5 ex., 1997: 9 ex., 1996: minst 8 ex.). Rrk vill minnas att Vaddö-fågeln rapporte-rades på telefonsvarare och personsökare under en längre tidsperiod än ovan angivet. Den som eventuellt har kompletterande uppgifter välkom-nas att höra av sig!

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Sjungande hanar: 68 sj. hanar från rapportområ-det 1999.

Trol. häckning: Vid Vendelsjön (Raoul Wexius) liksom Liljekonvaljeholmen, Uppsala (Raoul Wexius, Lars Lundstedt) noterades beteenden ("parnings-spel") som indikerar häckning.

Med 68 sjungande hanar, fyra enbart observe-rade ex. samt en ringmärkt fågel, blev årets skörd 73 ex. vilket är en uppräckning jämfört med fö-regående års mediokra siffra (50 sj.). Ringmär-kningsfyndet gjordes vid Norrtälje reningsverk 29/8 (Bill Douhan). Den fågeln vägde hela 17,7 gram, en ovanligt hög vikt (för arten i fråga!) som indikerar att fågeln förberett sin (nära) stundande höstflyttning på bästa vis – ätit ordentligt innan!

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

[18; 533; 19]
Sjungande hanar: Max. 2 sj. Vendelsjön 16/5–2/7 (Anders Arnell m.fl.), max. 5 sj. Hjälstaviken 11/5–13/8 (Pekka Westin m.fl.), max. 2 sj. Täm-naren (Aspnäs och Sjöbo) 16/5–20/6 (Lars Gus-tavsson m.fl.), 1 sj. Landholmarna, Holm 18/5 (Pekka Westin), 1 sj. Björkarn, Skederid 19/5 (Bill Douhan), 1 sj. Biskops-Arnö, Övergran 31/5 (Pekka Westin), 1 sj. Rådasjön, Söderby-Karl 4–16/6 (Lennart Larsson m.fl.), 1 sj. Film-sjön 8–19/6 (Andreas Blom m.fl.), 1 sj. S delen av Brosjön, Roslags-Bro 12–19/6 (Karl-Olov Jo-hansson m.fl.), 2 sj. Kärven, Faringeviken, Alm-unge 14–29/6 (Mats Edholm m.fl.) och 1 sj. Tyvön ("Insjön"), Vätö 20/6 (Joakim och Gabriel Ekman).

Trol. häckning: Rapporter från Täm-naren och Hjälstaviken indikerar häckning. På den senare lokalen noterades en trol. juv. som "sjöng knagg-ligt" 13/8 (Pekka Westin).

Endast 18 sjungande hanar, några färre än brukligt (23–30 ex. de senaste sex åren). Bevak-ningen vid Täm-naren var dock sämre än på länge.

Höksångare *Sylvia nisoria*

En hane sjöng från nyponsnåren Kogrun-det,

Harg 14/6 (Wilhelm Dietrichson), 1 ad. hona ringmärktes Björn 12/8 (Lars Gustavsson m.fl.), 1 1K-fågel ringmärktes Björn 16/9 och samma fågel kontrollerades på samma lokal 23/9 (Lars Gustavsson m.fl.) och (sannolikt samma fågel) sågs även i fält 25/9 (Jörgen Sjöström).

Tidsmässigt helt normala fynd. Den sjungande fågeln vid Harggrundet (inlandslokal) är noterbar liksom att rapporteringen (som vanligt) uteblivit från artens huvudområden i Stockholms skärgård (främst Rödlöga-Svartlöga).

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Stort antal: Cirka 80 ex. rastade Björn 23/5 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Sena höstfynd: Ett ex. Svenska Högarna 10/10 (Bill Douhan) och 1 ex. Björn 17/10 (Martin Tjernberg).

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Vinterfynd: En hane övervintrade Aroskatan 10, Uppsala (Kri och Håkan Lagerstrand).

Sent höstfynd: En hane Björn 31/10 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Lundsångare* *Phylloscopus trochiloides* [4; 133; 1]

En sj. hane Norrgården, Forsmark 21/5 (Joakim Djerf).

Ovanligt få fynd 1999, men antalet varierar mycket starkt från år till år. Senast 1994 gjordes också endast ett fynd. Förekomsten tros vara mycket beroende av varma sydostvindar i månads-skiftet maj-juni – vilka följdriktigt också saknades detta år.

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* [1; >107; 30]

Två ex. rastade Örskär 7/10 (Magnus Rignell, Martin Irestedt), 1 ex. Björn 7/10 (Ulrik Lötberg), 1 hona (baserat på vinglängd och vikt) ringmärktes Svenska Högarna 10/10 (Bill Douhan), minst 25 ex. rastade Örskär 10/10 och dagen efter (11/10) noterades cirka 10 ex. (Mats Wærn, Magnus Hellström, Magnus Rignell, Martin Irestedt m.fl.) samt 1 ex. ön Fågeln, Hållnäs 16/10 (Åke Berg).

Fyndtidpunkterna håller sig helt inom ramen för normalt uppträdande, men den smält osannolika ansamlingen på Örskär 10–11/10 är något alldeles exceptionellt! Angivet antal är dessutom, enl. samtliga observatörer, mycket försiktigt tilltaget. Minst 25, men troligen 40–50 ex. enl.

en rapportör. Något liknande har aldrig förr inträffat i landet (och troligen inte heller i Västeuropa). Mycket märkligt är också att inga kungsfågelsångare noterades på andra "bemannade" skärgårdsöar i regionen denna tidpunkt, platser där man säkerligen sökte extra noga p.g.a. Örskärsskärerna. Med andra ord ett extremt lokalt massuppträdande. (Se även Vår Fågelvärld 8/1999, samt artikel på s. 58 i detta nummer).

Taigasångare* *Phylloscopus inornatus* [0; 88; 2]

Två ex. (den ena ringmärktes) Björn 23/9 (Joakim Djerf, Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Tidsmässigt normala fynd. Dock blir årssumman betydligt lägre än föregående år, då hela 13 ex. rapporterades. Även 1997 gjordes dock endast två fynd – artens uppträdande till antalet varierar troligen ganska rejält.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Häckningstid: 86 sj. hanar rapporterades under häckningstid (1/5–31/7) – fler än föregående år (ca 70 sj. hanar).

Under september rapporterades ovanligt många gransångare som utseende- och sångmässigt ej avvek från "normala" gransångare men som hade starkt avvikande, nedåtkrökta, något orena locklåten "tíuu" (påminnande om ett av sädesärlans kontaktlåten). Faktum är att ytterst få hördes locka med normalt "hyt" under hösten. Varifrån dessa gransångare härstammade är okänt, men finländarna misstänker att det kan röra sig om baltiska fåglar. Hur som helst har gransångare med detta locklåt, vad vi vet, aldrig tidigare hörts i Uppland. Som exempel kan nämnas att under 25 höstars ringmärkningsverksamhet på Svenska Högarna, har inte en enda gransångare hörts locka med nedåtkrökta "tíuu" (Bill Douhan). Däremot är det ganska vanligt att höra gransångare locka med näktergalslika "iiip".

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Tidigt vårfynd: En sj. hane Björklinge 20/4 (Thomas Pless).

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Vår/sommar: Cirka 12 sj. hanar från elva lokaler – majoriteten rapporterades från landskapets östra och nordöstra delar.

Trol. häckning: Rapporter som starkt indikerar häckning inkom från tre lokaler: Lövfjärden,

Häverö; Valkrör, Edebo och Norrskogen, NV Erken (Bill Douhan, Kristoffer Stighäll, Krister Mild, Joakim Ekman).

Höstfynd: Ett ex. (trol. juv.) Nybylund, Kulla 19/8 (Pekka Westin) samt ett "större antal" på Svenska Högarna 18–30/9. Det är svårt att sammanställa hur många individer som totalt noterades på Svenska Högarna; rapportörerna anger 2–3 ex. dagligen (Jonas Karlsson, Lars Olsson). Detta är ett utsökt tillfälle att vädja till alla rapportörer att, om möjligt, försöka hjälpa Rrk med antalsuppskattningar på lokaler där viss omsättning av fåglar sker!

Skäggmes *Panurus biarmicus*

Under häckningstid (1/4–31/8) rapporterades skäggmes från åtta lokaler – mindre än hälften jämfört med föregående år (17 lokaler). En tämligen dramatisk minskning alltså; Lars Gustavsson skriver om Tämnan: "Gick tillbaka i antal under vintern. Obsad några gånger under hösten vid Hagviken och Kalvnäset." Ingen skäggmes rapporterad under häckningstid från Tämnan!

Under övriga året rapporterades arten från ytterligare åtta lokaler, men det är bara en tredjedel mot förra årets 22 lokaler.

Sommargylling *Oriolus oriolus* [>17; 174; 1]

Endast ett fynd, en utfärgad hane förbiflygande

vid "fälten" Ultuna, Uppsala 24/6 (Olof Sjöberg).

Varfågel *Lanius excubitor*

Vinterfynd: Rapporterad från 45 lokaler jan.–feb. och från 22 under dec. Detta att jämföra med 1998 då förhållandena var 22 resp. 16.

Vintern 1998/99 var alltså klart bättre än 1997/98 och siffrorna således närmare medelvinterantalen för 1995–99 (jan.–feb. 42,6 ex. resp. dec. 16,6 ex.). Se Figur 5 för vinterfynd av varfågel i rapportområdet 1995–99.

Skata *Pica pica*

Stor flock: Cirka 70 ex. Åkra, Vendel 17/1 (Anders Arnell, Karin Gerhardt).

Nötkråka ("Smalnäbbad") *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*

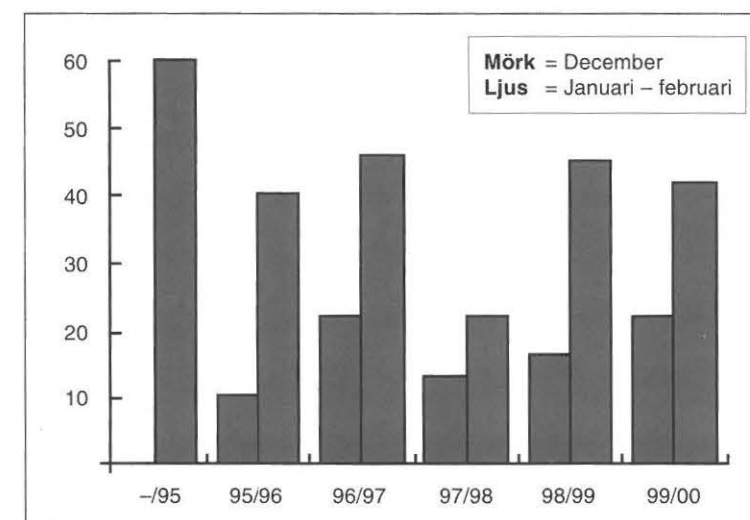
Ett ex. Hargshamn 25/9 (Wilhelm Dietrichson), 1 trol. ex. Svenska Högarna 26–27/9 (Jonas Karlsson), 1 troligt ex. Vallgårde, Gamla Uppsala (Anders Arnell, Karin Gerhardt) och 1 ex. Skuttungeby 21/11 (Lars Lundstedt).

Sälunda ingen invasion detta år.

Kaja *Corvus monedula*

Avd. *kuriosa*: Ett albinistiskt ex. vid utfarten mot Hjalsta, Örsundsbro 21/9 (Raoul Wexius).

Stort antal: Cirka 600 ex. mot SV Svenska

Figur 5. Vinterfynd av varfågel *Lanius excubitor* inom Upplands rapportområde 1995–1999.

Högarna 10/10 (Bill Douhan) och minst 2 190 ex. mot V Skatudden 14/10 (Mats Edholm).

Råka *Corvus frugilegus*

Råkäret: Under jan.–feb. noterades 1 ad. Ör-sundsbro 16/1 (Martin Tjernberg), 10 ex. Kru-senberg 19–20/1 (Ingemar Ahlén), 1 ex. Varghe-den, Norrtälje 14/2 (Karl-Olov Johansson) och 1 ex. Kungsängen 16/2 (Åke Berg). Antalet över-vintrande råkor i Uppsala således numera ytterst få. Råkorna började återvända till landskapet fr.o.m. 18/2 då cirka 25 nyanlända ex. noterades i Årsta, Uppsala (Mats Edholm). I början av mars anlände sedan majoriteten; t.ex. 96 ex. Bäcklösa 15/3 "*Flyger parvis, hög höjd. Nyanlända?*" (Martin Tjernberg).

Någon totalinventering av råkorna i Uppsala-trakten skedde ej 1999. Den enda rapporten rö-rande häckande råkor gäller ett tjugotal bobyg-gande par vid Årstagården, Uppsala 25/3 (Mats Edholm).

Råkor på udda platser under sensommaren och hösten: 2 ex. på Ledskärsängarna 30/8 (Joakim och Elisabeth Djerf) och 2 ex. Vendelsjön 15/9 (Berndt Thorsell).

På senhösten räknades från Väddö insträckan-de råkor i större antal 10/10 resp. 14/10 med 156 resp. 34 ex. (Lars Olsson, Helge Röttorp, Mats Edholm).

Råkäret avslutas med 1 ad. Hårbyslätten, Hus-by-Sjutolft 18/12 (Martin Tjernberg).

Korp *Corvus corax*

Stora flockar: 80 ex. på "soptipp" Öv. Tuna, Hjalsta 9/1 (Martin Tjernberg), 25 ex. överfly-gande Hjälstaviken 16/8 (Pekka Westin), 23 ex. i samma skruv Örskrårundet 28/8 (Magnus Rig-nell m.fl.) och flock på cirka 70 ex. Mattön, Gy-singe 11/12 (Seppo Haavisto).

Stare *Sturnus vulgaris*

Jan.–feb.: Enstaka ex. rapporterades från Hjälstav-iken (1 ex.); Biotestsjön (max. 3 ex.); Kvarbo, Uppsala (1 ex.) och Uppsala reningsverk–Kungs-ängens gård (max. 13 ex.).

Dec: Lilla Ultuna – Uppsala reningsverket (1 ex.).

Större antal: Cirka 1 500 ex. övernattade Hjälstav-iken 4/5 (Martin Tjernberg), cirka 10 000 ex. övernattade Övre Föret 7/8 (Björn Lundgren) och cirka 1 200 ex. sågs vid Lövstaslättan 4/9 (Pon-tus Andersson).

Komplettering av 1998-års fågelrapport: Cirka

1 000 ex. Vendelsjön 24/10 –98 (Anders Arnell, Karin Gerhardt).

Gråsparv x Pilfink *Passer domesticus x montanus*

Ett ex., hybrid mellan gråsparv & pilfink, uppe-höll sig vid Björkskog, Fasterna 1/4 (Helge Röt-torp).

Bofink *Fringilla montifringilla*

Stor ansamling/hög sträcksumma: 2 000 ex. Sjö-lunda-Aspnäs, Östervåla 25/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) och 1 500 mot SV Hjälstaviken 5/10 (Pekka Westin).

Bergfink *Fringilla montifringilla*

Sommarfynd: En hane Örskär 17/6 (Raoul Wexi-us).

Stora ansamlingar: 3 700 ex. Sjö-lunda-Aspnäs 25/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) och minst 2 000 ex. på åkrarna Sundbromark 4/10 (Bo Pet-tersohn).

Bo-/Bergfink *Fringilla coelebs/montifringilla*

Inga rapporterade sträcksummor har inkommit under året.

Grönfink *Carduelis chloris*

Stora flockar: Största ansamlingarna var som mest 4 000 ex. under januari Ryda kungsgård (Thomas Johansson, Martin Tjernberg m.fl.), cirka 500 ex. O om Sparrsätra 6/1 (Thomas Johans-son, Pekka Westin), cirka 500 ex. Stavby kyrkby 15/2 (Mats Edholm), minst 500 ex. Sjöö allé, Holm 4/11 (Pekka Westin) och minst 1 700 ex. Kårsta, Villberga 14/12 (Pekka Westin).

Steglits *Carduelis carduelis*

Största rapporterade ansamlingarna var cirka 45 ex. överflygande Hjälstaviken 5/1 (Pekka Wes-tin), minst 41 ex. Landsberga 8/2 (Pekka Westin) och 50 ex. Reningsverket, Uppsala 10/2 (Åke Berg).

Grönsiska *Carduelis spinus*

Grönsiskan var relativt allmänt förekommande hela vintern och våren och den största flocken var 350 ex. sex km S om Söderfors 23/1 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Att grönsiskorna i stor utsträckning övervintrade kan nog tillskrivas den goda frötillgången hos gran, vilket under vå-ren även medförde mycket täta stammar av större hackspett.

Under sensommaren fram till nyår saknades grönsiskan nästan helt och enda rapporterna gäl-ler 32 ex. Skatudden 24/7 (Mats Edholm) och 60 ex. på Björn 5/9 (Ulrik Lötberg).

Hämpling *Carduelis cannabina*

Vinterfynd: Som mest 6 ex. Ryda kungsgård 9–31/1 (Svante Söderholm m.fl.) samt cirka 20 ex. 20/2 och minst 5 ex. 28/2 på samma lokal (Mar-tin Tjernberg).

Stor flock: Cirka 100 ex. Vedyxatippen, Dan-mark 22/8 (Owe Rosengren, Håkan Andersson) och 140 ex. södra Vendelsjön 12/9 (Niklas Lind-berg). Vanligtvis brukar betydligt större höst-flockar än årets uppehålla sig vid Vendelsjön.

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Från vintern–våren (1/1–9/5) rapporterades minst 1 000 ex., betydligt bättre än för de tre senaste åren. Merparten utgjordes dock av den kvarva-rande flocken sedan förra året på som mest 650 ex., och som regelbundet noterades under januari och februari vid Ryda kungsgård (Martin Tjern-berg m.fl.). Även vid Vendelsjön sågs vinter-hämplingar regelbundet främst under april med som mest 60 ex. 3 och 11/4 (Thomas Pless m.fl.). Totalt för höst- och vintersäsongen 1998/99 rap-porterades minst 1 248 ex., vilket är en rejäl upp-ryckning mot de senaste åren..

Under hösten (30/9–31/12) uppträdde vinter-hämplingen med ≥436 ex., en bra siffra trots ute-blivna jätteflockar. Flest noterades under novem-ber vid Nyby, Söderby-Karl där 200 ex. sågs (Lennart Larsson).

Gråsiska *Carduelis flammea*

Rasen *cabaret* ("Brunsiska"): Två ex. ring-märktes 19/1 och 1 ex. 22/2 Östervåla samhälle (Lars Gustavsson) samt 1 ex. ringmärkt 1 resp. 6/1 och 4 ex. 23/1 Uppsala reningsverk (Björn Lundgren). Därtill totalt 18 ex. 2/1–8/3 på åtta andra lokaler.

Under hösten ringmärktes 105 ex. på Björn 1/9–31/10 (Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg, Len-nart Söderlund). Rasen *cabaret* noterades allmänt på Björn under september och oktober med som mest 120 ex. 4 och 150 ex. 5/9 (Elisabeth & Joa-kim Djerf, Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Elva ex. ringmärktes Hamra, Östervåla 1/10–12/11 (Lars Gustavsson) och 1 ex. vid Norrtälje re-ningsverk 13/9 (Bill Douhan). Även på Svenska Högarna var "brunsiska" allmän under hösten där minst 144 ex. sågs 19/9–2/10. Därutöver

totalt 63 ex. på tio lokaler 29/9–20/11.

Totalt observerades således under året minst 349 ex. som uppvisade brunsiskans karaktärer, betydligt fler än föregående år.

Rasen *flammea*: 835 ex. ringmärktes Östervåla samhälle 5/1–28/3 (Lars Gustavsson) och 17 flockar överstigande 50 ex. (max. 800) rapporte-rades jan.–mars. Under hösten passerade rätt små mängder genom landskapet med största rapporte-rade ansamling vid Biotestsjön med minst 500 ex. 10/10 (Elisabeth & Joakim Djerf). I decem-ber var arten sparsamt förekommande och betyd-ligt ovanligare än under de två senaste vintrarna.

Sena vår- samt sommarfynd av rasen *flammea*: Ett ex. Fluttuskären, Gräsö 21/5 (Martin Amcoff) och sex observationer av enstaka individer under perioden 20/7–5/8, främst vid kusten.

Snösiska *Carduelis hornemanni*

[?; 1 232; 30]

Under vinterperioden (1/1–20/3) rapporterades 17 ex., varav två ex. ringmärktes, Östervåla sam-hälle 4 och 23/3. Tillsammans med höst- och vin-terförekomsten 1998 uppgick snösisckorna vinter-säsongen 1998/99 till endast 20 ex., vilket är lika många som föregående vintersäsong. Således yt-terligare en mycket mager vinter.

Snösisckan uppträdde sparsamt under hösten (8/10–31/10) och låga 13 ex. noterades. Förvisso är detta tio fler än i fjol, men generellt för 1990-talet är siffran rätt skral. På Björn ringmärktes två ex. under hösten (Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg).

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

[?; 1 095; 27]

Vinterfynd jan.–mars: Ett ex. Florarna 22/1 och 21/2 (Berndt Godin), 1 ex. Finsta, Fröslunda 24/1 (Martin Tjernberg) och 1 ex. Stadsskogen, Upp-sala 11/3 (Weine Erlandsson).

Sommar- och höstfynd: En ad. hane mot V Skatudden 25/7 (Magnus Hellström). Under peri-oden 13/8–7/10 noterades 23 ex., främst från kustnära lokaler.

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*

Relativt god förekomst i skogarna under *vår-vintern*, både revirhävande och småflockar. Från sommaren och hösten har inkommit följand-e rapporter (≥25 ex.): Minst 40 ex. mot V Hargs bruk 8/6 (Mats Edholm), ≥150 ex. Örskär 17/6 (Raoul Wexius) samt 25 sträckande mot SV Björn 4/9 (Ulrik Lötberg). Dessutom rapporteras

minst 200 obest. korsnäbbar Örskär 18/9 (Svante Söderholm). På senhösten och i dec. var arten mycket ovanlig.

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*

Totalsumman för året blev cirka 201 ex., vilket är en normal siffra. Merparten sågs under september och oktober, främst i kustbandet.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Rosenfinken invandrade till Uppland 1956. Därefter ökade den och i början av 1980-talet var den så pass allmän att Rrk beslöt att den inte längre skulle rapporteras. År 1993 gjordes ett upprop och slutsatsen av detta var att beståndet höll sig på ungefär samma nivå som vid 1980-talets inledning, dvs. cirka 1 000 par.

Vid 1990-talets mitt verkar dock något ha hänt, i första hand i inlandet men under de allra senaste åren, och speciellt 1999, även i kusttrakterna. Flera rapportörer har meddelat att förekomsten var usel 1999. På många ställen där rosenfinken var ett naturligt och allmänt inslag för bara 7–8 år sedan saknas den numera eller är ytterst fåtalig. Rrk har därför beslutat att samtliga fynd skall rapporteras från och med 2000.

Tallbit *Pinicola enucleator*

Efter invasionsartat uppträdande hösten 1998 började det nya året med fortfarande gott om tallbitar i markerna. Dock avklingade invasionen snabbt vid mitten av januari och endast ströfynd gjordes i senare delen av januari och under februari. Sista observationen gjordes i Östervåla 27/2 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), vilket kanske kan antyda i vilken riktning tallbitarna försvann.

Under perioden 1/1–27/2 noterades minst 370 ex. Totalt under vintersäsongen 1998/99 rapporterades cirka 2 400 ex., men mörkertalet är givetvis stort.

Under hösten gjordes endast tre fynd: fem ex. mot S Fågelsundet 30/10 (Gunnar Ehrenroth), "flera hörda" parkeringen Nusand och "flera hörda" S Hummelmyren, Hållnäs 20/11 (Elisabeth & Joakim Djerf).

Lappspärv *Calcarius lapponicus*

Under våren (28/3–25/4) noterades endast fyra individer. Under hösten (18/8–21/10) rapporterades minst 92 ex., vilket är några fler än normalt, men fortfarande en låg siffra om man ser över ett längre tidsperspektiv.

Snöspärv *Plectrophenax nivalis*

Under vintern och våren (2/1–24/4) uppträdde snöspärven något allmännare jämfört med de senaste åren. Totalt påträffades minst 913 exemplar. Tre flockar eller ansamlingar överstigande 100 ex. noterades; 110 ex. Lövstaslätten 21/3 (Weine Erlandsson), minst 220 ex. Löhammar, Harg 27/3 (Wilhelm Dietrichson) och cirka 175 ex. åkrarna vid väg 76 nära Ledskärsinfarten 28/3 (Elisabeth och Joakim Djerf).

Från hösten (11/10–31/12) rapporterades endast drygt 100 ex., vilket är en rejäl djupdykning och bland de lägsta höstsummor som noterats.

Gulspärv *Emberiza citrinella*

Stora ansamlingar: ≥3 000–4 000 ex. S om Hummelsta, Tillinge 11/1 (Pekka Westin), minst 700 ex. NV om Ålands kyrka 20/2 (Martin Tjernberg), 1 000 ex. Finsta gårde 13/3 (Bill Douhan) och minst 800 ex. i oskördad åker 800 m VSV Fasterna kyrka 11/12 (Bill Douhan).

Ortolanspärv *Emberiza hortulana*

Minst 60 sjungande hanar eller revir påträffades under häckningstid, vilket är 35 färre än 1998 och en halvering på två år. Ställt utom allt tvivel fortsätter ortolanspärven sin minskning och vi uppmanar alla rapportörer att hålla ett extra öga på denna gemytliga fågel.

Upplysningsvis kan nämnas att ortolanspärvens kraftiga minskning i Sverige de senaste 20 åren medför att arten fr.o.m. 10/5 2000 blir upptagen på den nationella rödlistan där den placeras i kategorin Sårbar.

Videspärv *Emberiza rustica*

Inget vårfynd har rapporterats.

Under hösten (28/8–25/9) rapporterades minst 56 ex. Flest iaktogs på Örskär där minst 20 ex. rastade 12/9 (Fredrik Friberg, Mats Wærn m.fl.).

Under 1990-talet rapporterades i genomsnitt 42 videspärvar per höst, varierande mellan 21–60. I detta perspektiv förefaller tillgången ha varit bättre än normalt 1999.

Sävspärv *Emberiza schoeniclus*

Från årets första två månader rapporterades minst 16 individer. Totalsumman för vintern 1998/99 stannade därmed vid hyfsade 22 ex. I december noterades sju individer från fem lokaler.

BAUSCH & LOMB
BUSHNELL
WORLD LEADER IN SPORTS OPTICS

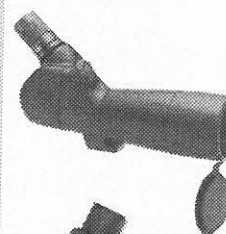
Din kikareexpert i Uppsala!

Vi har ett brett sortiment, från nybörjare till proffs. Kom in och låt en Expert visa dig vårt sortiment av Bushnell och Bausch & Lomb!

Bausch & Lomb Elite 8x42

Bausch & Lomb Elite står i en klass för sig. Tillverkningen sker hantverksmässigt och den optiska designen är ett riktigt konstverk. Helt vatten- och dimtät. Elite ger en skarp, ljusstark och färgkorrigerad bild helt utan kompromisser.

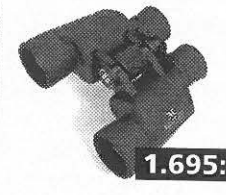
Bausch & Lomb Premier HDR

Tubkikare med 60 mm linsdiameter för högt ställda krav. Premier har många innovativa funktioner kombinerat med optik av allra högsta klass. Många olika tillbehör.

Bushnell Natureview 8x30

Bushnell Natureview är kompakt designad med tanke på fågelskådare. Långt avstånd mellan ögat och linsen vilket gör användningen behagligare och mycket smidig även för glasögonbärare.

Bushnell Birdlife 8x42

Bushnell har tillsammans med BirdLife International tagit fram en kikare speciellt för fågelskådare och naturvänner. Kikarna har en hög optisk kvalitet med ytbehandlade linser.

Bushnell Instavision 7x35

Kan det bli enklare att använda en kikare? Bushnell Instavision behöver aldrig fokuseras, den specialslipade optiken är anpassad för dina egna ögons förmåga att fokusera på olika avstånd.

expert

Vi är vad vi heter.

Stora Torget. Tel 018-71 11 80.
Stormarknad i B&W. Tel 018-10 87 02.

